

حقوق بشر در افغانستان

۱۵ آگست ۲۰۲۱ – ۱۵ جون ۲۰۲۲

جولای ۲۰۲۲

کابل افغانستان

هیئت معاونت
سازمان ملل متحد
در افغانستان

حقوق بشر در افغانستان: ۱۵ آگست ۲۰۲۱ الی ۱۵ جون ۲۰۲۲

بخش حقوق بشر یوناما

فهرست مطالب

مطالب

۱	معرفی	3
۲	روش مطالعه (میتودولوژی)	5
۳	تعامل با مقامات حاکم	6
۴	وضعیت	7
۵	محافظت افراد ملکی	9
۶	حق زندگی، آزادی و مصئونیت فیزیکی	12
۷	آزادی های اساسی	18
۸	حقوق زنان	28
۹	قضاء، توقیف خانه ها و سیستم محاکم ثلاثه	33
ضمیمه ۱	تعریف تخلفات حقوق بشری مربوط به حق زندگی، آزادی و مصئونیت فیزیکی	43
ضمیمه ۲	نظریات مطرح شده از سوی مقامات حاکم	46

عکس پشت صفحه: میدان هوایی بین المللی حامد کرزی، کابل، افغانستان، ۱۶ آگست ۲۰۲۱

۱. معرفی

این گزارش بخش حقوق بشر هیئت معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان در برگرفته دوره‌ای ده ماهه، پس از تسلط طالبان در افغانستان از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ الی ۱۵ جون ۲۰۲۲ می باشد. موضوعات [شامل گزارش] اولویت هابی را که توسط بخش حقوق بشر یوناما طی ۱۰ ماه گذشته شناسائی شده، منعکس می سازد و آن را در همخوانی با ماموریت یوناما که اخیراً به تاریخ ۱۷ مارچ ۲۰۲۱ توسط شورای امنیت سازمان ملل متحد تمدید شد، قرار می دهد.^۱

از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ بدینسو، کاهش قابل ملاحظه در میزان تلفات ملکی رونما شده است. باوجود آن، یوناما تلفات افراد ملکی برخاسته از حملاتی که در آن افراد ملکی مورد هدف قرار گرفته و اغلباً مسئولیت آن را گروه مسلح خود خوانده^۲ به نام "شاخه‌ی خراسان دولت اسلامی عراق و شام" (منبع از آن در این گزارش به نام شاخه خراسان داعش یاد می شود) به عهده گرفت، به ثبت رسانید.

حقوق بشری افغان ها – به ویژه دسترسی به معیار های مناسب زندگی – به گونه‌ی بی پیشینه از طریق بحران های اقتصادی، مالی و بشری که کشور از ۱۵ آگست^۳ بدینسو با آن مواجه است، متاثر شده و میلیون ها افغان را در معرض نیاز به مساعدت های انسانی قرار داده است.^۴

ملاحظه می شود که مقامات حاکم یک سلسله اقدامات مانند عفو عمومی مقامات حکومت پیشین و اعضای نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان، فرمان مورخ ۳ دسمبر در مورد حقوق زنان، مقررہ طرز سلوک پیرامون اصلاح سیستم مربوط به محبوسین، رهنمود در مورد استفاده از قوا توسط مقامات امنیتی برحال را ظاهراً به هدف محافظت و ترویج حقوق بشر روی دست گرفته اند. نظارت بخش حقوق بشر یوناما بیانگر خشونت توسط مقامات حاکم می باشد که رعایت حقوق بشر را به پیمانهای گسترده تحت تاثیر قرار داده است.

از اواسط آگست ۲۰۲۱ بدینسو، بخش حقوق بشر یوناما کماکان ادعا های مبنی بر قتل های فراقانونی، دستگیری و توقیف های خودسر، و موارد شکنجه و بدرفتاری توسط مقامات حاکم را ثبت نموده است. اتخاذ تدابیر توسط مقامات حاکم مبنی بر منع [تدویر] مناظره، سرکوب نمودن ناراضیاتی و محدودیت در آزادی و حقوق اساسی افغان ها باعث وخامت بیشتر وضعیت حقوق بشری شده است. محدودیت های شدید حقوق بشری به ویژه بالای زنان و دختران وضع شده که منجر به محرومیت شان از اکثر ابعاد زندگی روزمره و زندگی عامه گردیده است. منحل شدن میکانیزم های گزارش دهی و عدلی مانند کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان که در چوکات حکومت قبلی به منظور جلوگیری و پاسخگویی به این موارد فعالیت می کرد و نهاد های که مختص برای رسیدگی به خشونت علیه زنان ایجاد شده بود، ثبت موارد نقض حقوق بشر در افغانستان را بیشتر با چالش مواجه نموده است.^۵ احتمالاً این امر باعث افزایش عدم تمایل قربانیان در امر تقاضای کمک یا گزارش نقض حقوق بشر یا خشونت نیز شده است.

بخش حقوق بشر یوناما کماکان گزارش های معتبر و موثق را پیرامون وضعیت حقوق بشری در افغانستان جمع آوری نموده است. بخش حقوق بشر یوناما به گفتگو های خود با مقامات حاکم در خصوص دادخواهی برای خشونت های گزارش شده و ارتقای آگاهی پیرامون معیار های حقوق بشر ادامه داده است.

1 پاراگراف (ه) – (ز) قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد، که در لینک ذیل قابل دسترس می باشد:

2 اصطلاح "گروه مسلح" در این گزارش به گروه های مسلح که از نیروهای مسلح برحال جدا هستند، و در منازعات مسلحانه با نیروهای امنیتی برحال از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ سهم دارند، اطلاق می شود.

3 وضعیت حقوق بشری در افغانستان، گزارش کمیشنر عالی سازمان ملل متحد پیرامون حقوق بشر، A/HRC/49/24، ۴ مارچ ۲۰۲۲، پاراگراف ۶-۷.

4 وضعیت در افغانستان و تاثیرات آن روی صلح و امنیت جهانی، گزارش سرمنشی، A/76/862-S/2022/485، ۱۵ جون ۲۰۲۲، پاراگراف ۵۲.

5 الی سپتمبر ۲۰۲۰، سارنوالی ها و محاکم منع خشونت علیه زنان در سطح ابتدائیه و استیناف و واحد رسیدگی به منازعات خانوادگی پولیس ملی افغانستان در تمام ولایات افغانستان تاسیس شده بود.

افغانستان به عنوان یک حکومت هنوز هم عضویت تعدادی از میثاق های جهانی حقوق بشر را دارد.⁶ این گزارش پیشنهاداتی را ارائه می نماید تا از رعایت مکلفیت های مندرج این میثاق ها - و مکلفیت های مربوط به محافظت و ترویج حقوق بشری که مقامات حاکم در برابر شهروندان افغانستان ملزم به رعایت آن می باشد - اطمینان حاصل گردد.

---

6 کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتار ظالمانه، غیرانسانی و تحقیر آمیز یا مجازات (مصوب ۱ اپریل ۱۹۸۷)، پروتوکول اختیاری کنوانسیون منع شکنجه (افغانستان به تاریخ ۱۷ اپریل ۲۰۱۸ به آن ملحق شد)، کنوانسیون جهانی حقوق مدنی و سیاسی (افغانستان به تاریخ ۲۴ جنوری ۱۹۸۳ به آن پیوست)، کنوانسیون منع هر نوع تبعیض علیه زنان (مصوب ۵ مارچ ۲۰۰۳)، کنوانسیون جهانی منع هر نوع تبعیض نژادی (افغانستان به تاریخ ۶ جولای ۱۹۸۳ به آن پیوست)، میثاق جهانی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (افغانستان به تاریخ ۲۴ جنوری ۱۹۸۳ به آن ملحق شد)، کنوانسیون حقوق طفل (مصوب ۲۸ مارچ ۱۹۹۴)، پروتوکول اختیاری کنوانسیون حقوق طفل پیرامون شمولیت اطفال در منازعات مسلحانه (افغانستان به تاریخ ۲۴ سپتمبر ۲۰۰۳ به آن پیوست)، پروتوکول اختیاری کنوانسیون حقوق طفل پیرامون فروش اطفال، فحشای اجباری اطفال، و هرزه نگاری اطفال (افغانستان به تاریخ ۱۹ سپتمبر ۲۰۰۲ به آن ملحق شد)، کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت (افغانستان به تاریخ ۱۸ سپتمبر ۲۰۱۲ به آن پیوست).

۲. روش مطالعه (میتودولوژی)

این گزارش صرف آمار و معلوماتی را در مورد نقض حقوق بشر و تلفات افراد ملکی ارائه می کند که بخش حقوق بشر یوناما آن را معتبر تشخیص داده است. در بسا موارد، جزئیات رویداد ها که منجر به آشکار شدن هویت می شود، حذف گردیده است تا مصئونیت آنانیکه موارد خشونت را گزارش داده اند تامین گردد.

بخش حقوق بشر یوناما موارد نقض حقوق بشر⁷ در این گزارش را توسط منابعی تائید نمود که از رویداد آگاهی داشته و با توجه به مجموع معلومات فراهم شده، قابل اعتبار تشخیص شده اند. هنگامی که قناعت بخش حقوق بشر یوناما در رابطه به اعتبار و موثق بودن معلومات حاصل نشد، چنین معلومات در این گزارش گنجانیده نشده است.

در صورت امکان، این گزارش نشان می دهد کدام نهاد/ نهاد ها در داخل حکومت برحال (به طول مثال ریاست عمومی استخبارات برحال یا نیروهای پولیس برحال) توسط بخش حقوق بشر یوناما به عنوان مسئول نقض حقوق بشر شناخته شده است. در مواردی که ممکن نبود تا مشخص گردد که کدام نهاد یا نهاد های حکومت برحال مسئول نقض بوده است، این موارد یا به "مقامات حاکم" یا "نیروهای امنیتی برحال" نسبت داده شده است.

آن موارد تلفات ملکی به عنوان موارد "تثبیت شده" شامل گزارش شده اند که به اساس مجموع معلوماتی که توسط بخش حقوق بشر یوناما بررسی شد، مشخص گردید که معلومات "واضح و قناعت بخش" وجود دارد که افراد ملکی کشته یا مجروح شده اند. به منظور رعایت این معیار، بخش حقوق بشر یوناما نیازمند حداقل سه منبع مختلف و مستقل مانند قربانی، شاهد، کارمندان صبحی، مسئولین محلی، رهبران محلی یا سایر منابع می باشد. در صورت امکان، معلومات از طریق اظهارات ابتدائی قربانیان و/یا شهود رویداد ها و از طریق [گروه های] حقیقت یاب در ساحه به دست میاید.

بخش حقوق بشر یوناما ادعا نمی کند که آمار ارائه شده در این گزارش - در مورد نقض حقوق بشر یا تلفات ملکی - کامل می باشد و می پذیرد که با توجه به محدودیت های ناشی از فضای عملیاتی، احتمال کم گزارشدهی وجود دارد.

---

7 به شمول قتل های فرقه انانی، دستگیری و توقیف های خودسر، استفاده بیش از حد قوا، شکنجه و بدرفتاری، رفتار ظالمانه و تحقیر آمیز و/یا مجازات، ناپدید شدن اجباری.

۳. تعامل با مقامات حاکم

از سپتامبر ۲۰۲۱ بدینسو، بخش حقوق بشر یوناما با مقامات حاکم در سطح مرکز، ولایات و ولسوالی ملاقات نموده است تا برای رعایت و ترویج حقوق بشر در افغانستان دادخواهی نماید. این شامل مطلع ساختن وزارت ها و ادارات ذیربط در داخل حکومت برحال از گزارش های معتبر پیرامون نقض حقوق بشر و آگاهی دهی در مورد معیار ها، اسناد و میکانیزم های حقوق بشر می باشد.

در سطح مرکز، بخش حقوق بشر یوناما علاوه بر سایر ادارات، با وزارت امور خارجه، وزارت امور داخله، وزارت دفاع، ریاست عمومی استخبارات، وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر، لوی سارنوالی و اداره تنظیم امور محابس حکومت برحال تعامل داشته است. در سطح ولایات و ولسوالی ها، بخش حقوق بشر یوناما با رهبری ولایتی، روسای ریاست ها، پولیس، ریاست عمومی استخبارات، مسئولین محابس و مقامات عدلی و قضائی تعامل داشته است.

به عنوان روند منظم تعامل، بخش حقوق بشر یوناما گزارش های نقض حقوق بشر را که از طریق نظارت به دست آمده است، به سمع نهاد های ذیربط حکومت برحال به شمول وزارت امور داخله برحال می رساند و با این نهاد ها در مورد پاسخگوئی مرتکبین، مصئونیت حقوق قربانیان و جلوگیری از خشونت ها در آینده دادخواهی می نماید.

بخش حقوق بشر یوناما برنامه های آگاهی دهی در مورد حقوق بشر را با مقامات حاکم در سطح مرکز، ولایت و ولسوالی دایر نموده است. این برنامه ها متفاوت بوده و از معلومات در مورد اسناد جهانی حقوق بشر تا برنامه ها پیرامون موضوعات داخلی مانند حقوق بازداشت شدگان و شرایط محلات سلب آزادی را در بر می گیرد. در بعضی موارد، این [تعاملات] شامل روسای نهاد های برحال و کارمندان آنها شده، در سایر موارد در برگیرندهی رهبری مقامات حاکم در مراکز ولایات (والیان، روسای ریاست ها، و مسئولین نهاد های امنیتی) و بعضاً، مشمول گروه های مشخص مسلکی مانند کارمندان محابس می شود (برای جزئیات در مورد موضوعات اخیر، به بخش ۹ - قضاء، توقیف خانه ها و سیستم محاکم ثلاثه مراجعه شود).

بخش حقوق بشر یوناما از تمایل مقامات حاکم در امر تعامل پیرامون موضوعات مختلف به شمول گزارش های نقض حقوق بشر ابراز قدردانی می کند. این گفتگوها با نهاد های برحال به منظور ترویج و رعایت حقوق بشر برای همه در افغانستان، ادامه میابد.

افزون بر تعامل جاری توسط بخش حقوق بشر یوناما، از سپتامبر ۲۰۲۱ بدینسو، یوناما به پیمانهی گسترده تر با مقامات حاکم در رابطه به موضوعات مختلف حقوق بشر از جمله حق دختران به آموزش و حقوق وسیع زنان در تعامل بوده است.⁸

8 بطور مثال، مراجعه شود به خبر یوناما [UNAMAnew]، توئیتر، مورخ ۲۷ سپتامبر ۲۰۲۱، ساعت ۷:۵۷ (https://twitter.com/UNAMAnews/status/1442511101099397128); مورخ ۶ فیبروری ۲۰۲۲، ساعت ۷:۲۳ بعد از ظهر (https://twitter.com/UNAMAnews/status/1490337743225995268?s=20&t=V8baP9D-O0IUZmpjLtFVNA) و مورخ ۹ اپریل ۲۰۲۲، ساعت ۵:۴۳ بعد از ظهر. (https://twitter.com/UNAMAnews/status/1512783407121678349)

به تاریخ ۱۴ اپریل ۲۰۲۱، دولت ایالات متحده امریکا^۹، دولت شاهی انگلستان^{۱۰} و سازمان پیمان اتلانتیک شمالی (ناتو) و شرکای آنها^{۱۱} اعلان کردند که روند نهائی خروج نیروهای نظامی شان از افغانستان را در ۱ می آغاز خواهند کرد.^{۱۲} به تاریخ ۸ جولای، دولت ایالات متحده امریکا تأیید کرد که "ماموریت نظامی" آن کشور در افغانستان به تاریخ ۳۱ آگست خاتمه خواهد یافت.^{۱۳} از ۱ می آگست ۲۰۲۱، در خلال میزان روز افزون ناامنی، قتل‌های هدفمند و حملات به منظور هدف قرار دادن افراد ملکی، طالبان عملاً کنترل افغانستان را از طریق حملات نظامی که در سراسر کشور صورت گرفت، به دست گرفتند و به تاریخ ۱۵ آگست به شهر کابل رسیدند. پس از تسلط، درگیری مسلحانه میان نیروهای امنیتی برحال و چندین گروه مسلح به ویژه شاخه خراسان داعش و نیروهای خود خوانده "جبهه مقاومت ملی" (که منبعا در این گزارش از آن به نام جبهه مقاومت ملی یاد می شود) صورت گرفت. تا اکنون، این درگیری‌های مسلحانه به گونه‌ی گسترده در حوزه شرق افغانستان (شاخه خراسان داعش) و ولایت‌های پنجشیر و بغلان (جبهه مقاومت ملی) بوده است.^{۱۴}

نیروهای نظامی بین‌المللی از ۱ آگست الی خروج آخرین نیروی نظامی ایالات متحده به تاریخ ۳۱ آگست، در میدان هوائی بین‌المللی حامد کرزی مستقر شدند. وضعیت میدان هوائی کابل در آن زمان آشفته بود، و هزاران تن در آنجا به امید اینکه بتوانند از طریق پروازها افغانستان را ترک نمایند، به آنجا هجوم برده بودند. به تاریخ ۲۶ آگست، شاخه خراسان داعش حمله انتحاری را در بیرون از میدان هوائی کابل انجام داد که باعث کشته شدن ۷۲ فرد ملکی و مجروحیت حداقل ۱۴۰ تن دیگر شد. سه روز بعد، به تاریخ ۲۹ آگست، نیروهای نظامی ایالات متحده حمله هوائی را - ظاهراً به هدف جلوگیری از حمله‌ای دیگر بالای میدان هوائی - انجام داد که باعث کشته شدن ۱۰ فرد ملکی شد که همه شان افراد ملکی بودند، گردید.

به تاریخ ۷ سپتمبر، طالبان کابینه سرپرست را همراه با یک سلسله تعیینات در سایر پست‌های اداری کلیدی در سطح کشور و ولایات اعلان کردند.^{۱۵} ساختار کابینه مشابه به [ساختار کابینه‌ی] جمهوری اسلامی افغانستان بود، با بعضی استثنائات قابل ملاحظه مانند ایجاد وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر (که در ساختمان وزارت سابق امور زنان موقعیت دارد، و وزارت

9 سخنرانی جو بایدن، رئیس‌جمهور ایالات متحده امریکا در مورد آینده‌ی افغانستان، واشنگتن دی سی، ۱۴ اپریل ۲۰۲۱، قابل دسترس در لینک ذیل:
<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/04/14/remarks-by-president-biden-on-the-way-forward-in-afghanistan>.

10 بین‌والیس، وزیر دفاع شاهی انگلستان، "بیانیه‌ی وزیر دفاع انگلستان در مورد نیروهای انگلستان در افغانستان"، ۱۴ اپریل ۲۰۲۱. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://www.gov.uk/government/news/defence-secretary-statement-on-uk-forces-in-afghanistan>

11 بیانیه‌ی وزرای سازمان پیمان اتلانتیک شمالی (ناتو) در مورد افغانستان، ۱۴ اپریل ۲۰۲۱. قابل دسترس در لینک ذیل:

https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_183146.htm

12 به تاریخ ۱۵ اپریل ۲۰۲۱، وزارت دفاع آلمان نیز تصمیم خود مبنی بر خروج تمامی نیروهای باقیمانده از افغانستان را اعلان کرد. قابل دسترس در لینک ذیل:

Verteidigungsministerium [@BMVG_Bundeswehr], Twitter, 15 April 2021, 3:20pm.

13 جوبایدن، رئیس‌جمهور ایالات متحده امریکا، "سخنرانی رئیس‌جمهور بایدن در مورد کاهش نیروهای امریکائی در افغانستان"، واشنگتن دی سی، ۸ جولای ۲۰۲۱. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/07/08/remarks-by-president-biden-on-the-drawdown-of-u-s-forces-in-afghanistan/>.

14 در رابطه به حضور گروه‌های مسلح در افغانستان، به پاراگراف ۱۷ گزارش A/76/862-S/2022/485 مورخ ۱۵ جون ۲۰۲۲ سرمشنی در مورد وضعیت در افغانستان و تأثیرات آن روی صلح و امنیت جهانی مراجعه شود.

15 آرشیف (AP)، "طالبان کابینه‌ای را که به پاسدار قدیمی بیعت می‌کنند، اعلان می‌کند"، ویدیو، ۱۲ سپتمبر ۲۰۲۱. قابل دسترس در لینک ذیل:
<https://www.youtube.com/watch?v=-XjgufmbMY> (Pashto).

مذکور توسط مقامات حاکم منحل گردید) و انحلال کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان که اخیراً در ماه می صورت گرفت.¹⁶

در دوره‌ای تحت پوشش این گزارش، کابینه‌ی حکومت برحال تنها متشکل از مردان بود که اکثریت مطلق شان را پشتون‌های تشکیل می داد که شامل تحریک طالبان بودند. هیچ زن در پست‌های بلندپایه سیاسی حضور ندارد و نه هم خانمی اجازه دارد تا نقش فعال در زندگی سیاسی ایفاء نماید. به تاریخ ۳ دسمبر، مسئولین برحال فرمانی را پیرامون حقوق زنان صادر کردند که حرکت مثبت و امیدوارکننده به نظر می رسید زیرا در مورد حق زن به رضایت در ازدواج و حقوق بیوه‌ها در گرفتن میراث و مهریه شان صراحت داشت. باوجود آن، فرامینی به تعقیب آن صادر شد که با محدود ساختن دسترسی زنان و دختران به آموزش، ممنوعیت آزادی سیر و سفر و مکلف ساختن آنها مبنی بر پوشش کامل در بیرون از منزل، باعث محرومیت آنها از ابعاد مختلف زندگی روزمره و زندگی عامه شد.

اقتصاد افغانستان – که از قبل در وضعیت شکنند قرار داشت – پس از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ به دلیل قطع کمک‌های بزرگ مالی و انکشافی که جمهوریت شدیداً به آن وابسته بود، و همچنین از اثر انجماد دارائی‌های افغانستان در نهاد‌های مالی خارج از کشور، شدیداً منقبض شد.¹⁷ در نتیجه، کشور با بحران بی سابقه‌ی اقتصادی، مالی و انسانی مواجه گردید. حدود ۲۴.۴ میلیون تن، یا ۵۹ درصد جمعیت، در سال ۲۰۲۲ نیازمند کمک‌های بشردوستانه می باشند در حالیکه این رقم در آغاز سال ۲۰۲۱ به ۱۸.۴ میلیون تن می رسید.¹⁸ با گذشت یک زمستان که در جریان آن مردم افغانستان مشکلات زیاد را متقبل شدند، نگرانی‌ها از قبل در مورد زمستان بعدی در حالی رو به افزایش است که میزان نیازمندی‌های بشری سیر صعودی را می پیماید.

به تاریخ ۲۲ دسمبر، شورای امنیت سازمان ملل متحد قطعنامه شماره ۲۶۱۵ (سال ۲۰۲۱) را تصویب کرد که طی آن فیصله شد که "کمک‌های بشری و سایر فعالیت‌هایی که در [رفع] نیازمندی‌های اساسی انسانی کمک می کند" در تناقض با تحریم‌های مالی مندرج برنامه تعزیرات ۱۹۸۸ قرار ندارد، و طی مراحل و پرداخت وجوه مالی، سایر دارایی‌های مالی یا منابع اقتصادی، و فراهم آوری اقلام و خدمات لازم به منظور حصول اطمینان از عرضه به موقع این خدمات در راستای حمایت از چنین فعالیت‌ها مجاز می باشد. سازمان ملل متحد در همکاری با بانک مرکزی و سایر شرکاء، یک سلسله تدابیر به شمول تورید پول فیزیکی را به منظور تزریق نقدینگی در اقتصاد روی دست گرفتند.¹⁹

---

16 فرمان مذکور کمیسیون نظارت از تطبیق قانون اساسی، وزارت دولت در امور صلح، و سکرتریت مشرانو جرگه‌ی پارلمان را نیز منحل کرد. به تاریخ ۲۴ سپتمبر ۲۰۲۱، وزارت دولت در امور پارلمانی، کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون مستقل سمع شکایات انتخابات نیز منحل شدند.

17 مراجعه شود به: وضعیت حقوق بشر در افغانستان، گزارش کمیشنری عالی سازمان ملل متحد برای حقوق بشر، A/HRC/49/24، مورخ ۴ مارچ ۲۰۲۲، پاراگراف ۶-۷؛ وضعیت افغانستان و تأثیرات آن روی صلح و امنیت جهانی، گزارش سرمنشی، A/76/667-S/2022/64، مورخ ۲۸ جنوری ۲۰۲۲، پاراگراف ۵۸.

18 وضعیت در افغانستان و تأثیرات آن روی صلح و امنیت جهانی، گزارش سرمنشی، A/76/862-S/2022/485، مورخ ۱۵ جون ۲۰۲۲، پاراگراف ۵۲.

19 وضعیت در افغانستان و تأثیرات آن روی صلح و امنیت جهانی، گزارش سرمنشی، A/76/862-S/2022/485، مورخ ۱۵ جون ۲۰۲۲، پاراگراف ۴۷.

۵. محافظت افراد ملکی

قبل از ۱۵ آگست ۲۰۲۱، در نتیجه‌ی درگیری‌های مسلحانه، شهروندان افغانستان خسارات بسیار هنگفتی را متحمل شدند. از ۱ دسمبر ۲۰۰۸ (هنگامی که بخش حقوق بشر یوناما ثبت رسمی تلفات ملکی را آغاز کرد) الی ۱۵ آگست ۲۰۲۱، حداقل ۱۱۸۴۴۳ تن از اثر درگیری‌های مسلحانه کشته و مجروح (۴۰۶۹۶ فرد ملکی کشته و ۷۷۷۴۷ تن مجروح) شدند. در میان کشته و مجروح شدگان، ۶۸۱۷۳ تن مرد، ۱۱۳۶۹ تن زن، ۲۰۰۷۲ پسر و ۸۰۰۵ دختر شامل می‌باشد.²⁰

ماه‌های اخیر درگیری میان طالبان و نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان شاهد بیشترین میزان تلفات ملکی به ویژه زنان و کودکان بود که در یک دوره توسط بخش حقوق بشر یوناما به ثبت رسید.

به رغم بهبود قابل ملاحظه در وضعیت امنیتی، بخش حقوق بشر یوناما کماکان میزان غیر قابل قبول آسیب ناشی از حملات بی دقت علیه افراد ملکی که معمولاً اقلیت‌های قومی و مذهبی را هدف قرار می‌داد و اکثراً مسئولیت آن را شاخه خراسان داعش به عهده می‌گرفت، ثبت کرد.

برعلاوه، ۲۰ سال درگیری مسلحانه تأثیرات دوامدار روی زندگی افغان‌ها گذاشته که [این تأثیرات] شامل از دست دادن عزیزان، شان، بیجائی، صدمات روحی و خسارات مالی برخاسته از مرگ یا مجروحیت نان آور خانواده یا تخریب جایگاه‌های شان می‌شود. در جریان حکومت قبلی، افراد متأثر از درگیری با سختی به مساعدت‌های مالی، روانی و سایر حمایت‌های لازم دسترسی داشتند.²¹ این شرایط شامل حال افراد [قبل از ۱۵ آگست] و بعد از ۱۵ آگست می‌شود.

۱ جنوری الی ۱۴ آگست ۲۰۲۱

از ۱ جنوری الی ۱۴ آگست، بخش حقوق بشر یوناما ۷۴۰۰ مورد تلفات ملکی (۲۰۹۱ کشته و ۵۳۰۹ مجروح) را ثبت کرد. زنان و اطفال (۲۴۷ زن و ۵۴۸ طفل کشته؛ ۶۲۱ زن و ۱۵۲۵ طفل مجروح) تقریباً ۴۰ درصد این رقم را تشکیل می‌داد.

درگیری‌های زمینی عامل بیشترین آمار تلفات ملکی (۴۲ درصد) در جریان این دوره بود که به تعقیب آن مواد منفجره تعبیه شده (۲۹ درصد)، قتل‌های هدفمند (۱۱ درصد) و حملات هوایی (۷ درصد) قرار داشت.²²

از ۱ جنوری الی ۱۴ آگست، عناصر مخالف دولت²³ که اکثراً طالبان بودند، مسئول ۵۱ درصد تلفات ملکی شناخته شدند؛ نیروهای طرفدار دولت مسئول ۲۲ درصد بودند؛ و ۲۶ درصد تلفات ملکی مشترکاً به نیروهای مخالف و [نیروهای] طرفدار دولت که اکثراً ناشی از درگیری‌های زمینی بود، نسبت داده شد.

تقریباً یک سوم (۲۹ درصد) تلفات افراد ملکی ثبت شده در این دوره، از ۱ جولای الی ۱۴ آگست (۴۲۲ کشته و ۱۷۴۳ مجروح) به وقوع پیوست در حالی که میزان بلند خشونت‌ها مشخصاً در ولایات جنوبی کندهار و هلمند اتفاق افتاد. به طور مثال:

- به تاریخ ۷ جولای در شهر قلعه نو ولایت بادغیس، درگیری زمینی میان طالبان و نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان در مرکز شهر قلعه نو باعث کشته شدن حداقل یک فرد و مجروحیت ۲۶ تن دیگر شد.

20 یادداشت: مجموع این آمار به ۱۱۸۴۴۳ تن نمی‌رسید زیرا بخش حقوق بشر یوناما قادر نبود تا سن و/یا جنسیت قربانیان باقیمانده را تثبیت کند.

21 بطور مثال، به صفحات ۸۶ – ۸۸ گزارش سالانه ۲۰۲۰ دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر/یوناما، محافظت افراد ملکی در درگیری‌های مسلحانه افغانستان که در لینک ذیل قابل دسترس است، مراجعه شود:

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_report_2020_revs3.pdf.

22 آمار باقیمانده‌ای تلفات افراد ملکی مربوط به سایر تاکتیک‌های [جنگی] می‌شود.

23 واژه‌ی "عناصر مخالف دولت" شامل گروه‌هایی می‌شود که در مخالفت مسلحانه علیه نیروهای قبلی حکومت افغانستان تحت نام نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان تا زمانیکه طالبان تسلط را به تاریخ ۱۵ آگست ۲۰۲۱ به دست گرفت، اطلاق می‌شود.

- به تاریخ ۱۵ جولای در ولسوالی شهدای ولایت بدخشان، یک حمله هوایی توسط نیروهای نظامی افغانستان ۹ فرد ملکی را کشت و ۱۲ تن دیگر را مجروح ساخت.
- به تاریخ ۳۰ جولای در ولسوالی صباری ولایت خوست، یک انفجار هنگامی به وقوع پیوست که مردم محل در حال تجلیل روز ملی بیرق در فرماندهی نیروهای اردوی ملی بودند که [این انفجار] باعث کشته شدن ۱۲ فرد ملکی و مجروحیت ۷۹ تن دیگر شد.
- از ۴ الی ۸ آگست در شهر کندهار ولایت کندهار، گفته می شود که ۱۲ فرد ملکی کشته و ۷۹ مجروح به یک شفاخانه انتقال داده شد.
- از ۱۰ الی ۱۲ آگست در شهر لشکرگاه ولایت هلمند، گفته می شود ۱۲ فرد ملکی کشته شده و ۹۰ مجروح به یک شفاخانه منتقل شد.

۱۵ آگست ۲۰۲۱ الی ۱۵ جون ۲۰۲۲

از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ الی ۱۵ جون ۲۰۲۲، بخش حقوق یوناما ۲۱۰۶ مورد تلفات ملکی (۷۰۰ کشته و ۱۴۰۶ مجروح) را اکثراً در نتیجه انفجار مواد منفجره تعبیه شده‌ی منسوب به شاخه خراسان و مواد منفجره نشده به وقوع پیوست، به ثبت رسانید. در میان این تلفات ۸۸ زن (۳۷ کشته، ۵۱ زخمی) و ۴۴۱ کودک (۱۵۹ کشته، ۲۸۲ زخمی) بودند.

پس از تصرف افغانستان توسط طالبان در ۱۵ آگست، درگیری های مسلحانه میان طالبان و نیروهای ملی امنیتی و دفاعی متوقف شد، که این امر باعث کاهش فوری تلفات ملکی گردید. به تاریخ ۶ سپتمبر، طالبان رسماً ختم حملات مسلحانه شان علیه نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان را اعلان کردند.²⁴ به رغم این اعلان، بلافاصله پس از ۱۵ آگست دو رویداد بزرگ به وقوع پیوست:

- به تاریخ ۲۶ آگست در کابل، شاخه خراسان داعش حمله‌ی را بالای میدان هوایی بین المللی حامد کرزی که هزاران افغان پس از تسلط طالبان آنجا حضور داشتند و برای ترک افغانستان تلاش می کردند، انجام داد. دو حمله کننده انتحاری مواد منفجره جاسازی شده در بدن شان را در میان جمعیت منفجر کردند که باعث کشته شدن حداقل ۷۲ فرد ملکی و مجروحیت حداقل ۱۴۰ تن دیگر شد. نیروهای نظامی ایالات متحده²⁵ و منسوبین امنیتی حکومت برحال نیز متقبل تلفات شدند.
- به تاریخ ۲۹ آگست در شهر کابل، نیروهای نظامی ایالات متحده یک حمله‌ی هوایی توسط طیاره بدون سرنشین را در منطقه‌ی رهایشی انجام داد که باعث کشته شدن ۱۰ فرد ملکی که هفت تان شان کودک بودند، شد. به تاریخ ۱۷ سپتمبر، کینیت اف. مک کینزی جونیور، فرمانده فرماندهی مرکزی ایالات متحده، حمله هوایی طیاره بدون سرنشین و تلفات وارده را پذیرفت و تأیید کرد که هدف اشتباه بوده است.²⁶

از آگست ۲۰۲۱ الی جون ۲۰۲۲، انفجار های مواد منفجره تعبیه شده بالای اهداف ملکی (غیر نظامی) مانند مساجد، پارک های عمومی، مکاتب و وسایط نقلیه عامه عمده ترین عوامل تلفات ملکی بوده که مسئولیت اکثر این رویداد ها را شاخه

24 پاراگراف ۱۵ گزارش A/76/667-S/2022/64 مورخ ۲۸ جنوری ۲۰۲۲ سرمشنی تحت عنوان وضعیت در افغانستان و تأثیرات آن صلح و امنیت جهانی، که در لینک ذیل قابل دسترس می باشد:

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan_january_2022.pdf.

25 جو بایدن، رئیس جمهور ایالات متحده، "بیانیه‌ی رئیس جمهور جو بایدن در مورد مأموریت تخلیه در کابل"، واشنگتن دی سی، ۲۸ آگست ۲۰۲۱. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/08/28/statement-by-president-joe-biden-on-the-evacuation-mission-in-kabul/>.

26 به طور مثال، به تاریخ ۲۲ جنوری در شهر هرات، مواد منفجره تعبیه شده که در یک بس عمومی جاسازی شده بود، منفجر شد و باعث کشتن ۷ فرد ملکی و مجروحیت ۹ تن دیگر شد. هدف این حمله شیعیان هزاره بود و مسئولیت این حمله را شاخه خراسان داعش به عهده گرفت.

خراسان داعش به عهده گرفته یا این رویداد ها به آنها نسبت داده شد. در اکثر رویداد ها، هدف اقلیت های قومی و/یا مذهبی – مشخصاً شیعیان هزاره، مسلمانان شیعه در مجموع و مسلمانان متصوف – بودند.

حدود نیم تلفات ملکی گزارش شده در نتیجه‌ی انفجار مواد منفجره تعبیه شده منسوب به شاخه خراسان داعش به وقوع پیوست. به گونه‌ی مثال، به تاریخ ۸ اکتوبر در شهر کندز، یک حمله انتحاری در مسجد شیعیان در سیدآباد حداقل ۸۰ نفر را کشت و حداقل ۱۵۰ تن دیگر را مجروح ساخت. به تاریخ ۱۵ اکتوبر در شهر کندهار، یک حمله انتحاری در مسجد امام بارگاه فاطمیه – که بزرگترین مسجد شیعیان در آن شهر است – باعث کشته شدن ۴۱ فرد ملکی و مجروحیت حداقل ۷۰ تن دیگر شد. شاخه خراسان داعش مسئولیت هر دو حمله را به عهده گرفت.

از دسمبر الی مارچ، تقریباً دوره‌ای نسبتاً آرام بود – هرچند تعدادی از حملات که باعث تلفات ملکی شد، صورت گرفت.²⁷ در اواسط اپریل، حملات توسط نیروهای نظامی پاکستان بالای خوست و کتر باعث کشته شدن و مجروحیت ۵۹ تن شد.²⁸ در خوست، ۳۵ تن (۱۷ طفل، ۱۱ زن و ۷ مرد) کشته شد و ۱۸ تن دیگر (۵ طفل، ۴ زن و ۹ مرد) مجروح شد که اکثر قربانیان مربوط سه خانواده بودند. در کتر، ۶ تن کشته شد.

در نیمه دوم اپریل، یک سلسله انفجار های مواد منفجره تعبیه شده به وقوع پیوست که اکثراً اقلیت های مذهبی و قومی را هدف قرار داد:

- به تاریخ ۱۹ اپریل در کابل، سه انفجار مواد منفجره تعبیه شده در منطقه دشت برچی – محله‌ی اکثرآ شیعیان هزاره نشین – بالای یک مکتب و مرکز آموزشی خصوصی صورت گرفت که باعث مجروحیت حداقل ۵۰ فرد ملکی و کشته شدن حداقل ۱۸ تن دیگر شد. هیچ جناحی مسئولیت این حملات را به عهده نگرفت.
- به تاریخ ۲۱ اپریل در داخل مسجد سه دکان واقع مزار شریف، یک حمله کننده‌ی انتحاری حداقل ۲۶ فرد ملکی را کشت و حداقل ۴۱ تن دیگر را مجروح ساخت. شاخه خراسان داعش مسئولیت این رویداد را به عهده گرفت.
- همچنان به تاریخ ۲۱ اپریل در کندز، مواد منفجره تعبیه شده یک بس کوچک را که حامل میخانیک های بود که در حال برگشت از میدان هوایی پس از ترمیم هواپیمای نیروهای نظامی حکومت برحال بودند، هدف قرار داد. در نتیجه، ۷ تن کشته شده و ۱۲ تن دیگر – به شمول یک خانم و دو طفل وی که حین وقوع رویداد در حال گذشتن از کنار بودند – مجروح شد. شاخه خراسان داعش مسئولیت این حمله را به عهده گرفت.
- به تاریخ ۲۲ اپریل در کندز، یک حمله کننده‌ی انتحاری پس از آنکه واسکت انتحاری خود را در جریان مراسم تصوفی در داخل مدرسه مولوی سکندر منفجر ساخت، حداقل ۵۰ تن را کشت و حداقل ۵۵ تن دیگر را مجروح ساخت. هیچ جناحی مسئولیت این حمله را به عهده نگرفت.
- به تاریخ ۲۸ اپریل در مزار شریف، دو انفجار مواد منفجره تعبیه شده باعث کشته شدن ۱۱ فرد ملکی و مجروحیت ۱۹ تن دیگر در منطقه‌ی هزاره نشین شهر شد. شاخه خراسان داعش مسئولیت این حملات را به عهده گرفت.
- به تاریخ ۲۹ اپریل، در داخل مسجد خلیفه صاحب در کابل، یک انفجار مواد منفجره در جریان مراسم مذهبی تصوفی ۳۳ تن را کشت و ۱۰۱ تن دیگر را مجروح ساخت. هیچ جناحی مسئولیت این حمله را به عهده نگرفت.

بقایای مواد انفجاری از دوران جنگ از تاثیرات دراز مدت درگیری های مسلحانه در دهه های قبل می باشد. از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ الی ۱۵ جون ۲۰۲۲، مواد منفجرناشده باعث کشته شدن حداقل ۸۰ تن و مجروحیت ۱۸۳ تن شده است. اکثریت (۷۱ درصد) این قربانیان اطفال بودند. به گونه‌ی مثال، به تاریخ ۱ اپریل در ولسوالی مارجه ولایت هلمند، ۵ طفل از اثر انفجار مواد منفجر ناشده کشته و دو طفل مجروح شد. این اطفال مرئی منفجر ناشده هاوان را پیدا کرده و با آن بازی می کردند که مرئی منفجر شد و ۵ تن آنها همان لحظه از بین رفتند.

27 به طور مثال، به تاریخ ۲۲ جنوری در شهر هرات، انفجار مواد منفجره تعبیه شده که در یک بس کوچک جاسازی شده بود، باعث کشته شدن ۷ فرد ملکی و کشته شدن ۹ تن دیگر شد. شیعیان هزاره هدف این حمله بوده و شاخه خراسان داعش مسئولین این حمله را به عهده گرفتند.

28 به نظر می رسد که حملات نیروهای نظامی پاکستان در پاسخ به حمله‌ی چند روز قبل تحریک طالبان پاکستان که در آن منطقه فعالیت دارند، صورت گرفت. مراجعه شود به نیویارک تایمز، "من همه چیزم را از دست دادم: حملات هوایی پاکستان باعث افزایش درگیری در مرز پاکستان شد"، مورخ ۳۰ اپریل ۲۰۲۲. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://www.nytimes.com/2022/04/30/world/asia/pakistan-airstrikes-afghanistan-taliban.html>.

۶. حق زندگی، آزادی و مصئونیت فزیک

از ۱۵ آگست بدینسو، بخش حقوق بشر یوناما گزارش های نقض حقوق بشری - مشخصاً، قتل های فراقانونی، دستگیری ها و بازداشت های خودسرانه، توقیف های تجریدی، شکنجه و بدرفتاری، ناپدید شدن اجباری، استفاده بیش از حد قوا، و مجازات ظالمانه، غیرانسانی و تحقیر آمیز - را که توسط مقامات حاکم صورت گرفت، نظارت و تحقیق نموده است.²⁹

نظارت بخش حقوق بشر یوناما بیانگر نمونه های واضح از هدف قرار گرفتن گروه های مشخص توسط مقامات حاکم می باشد. نیروهای اسبق ملی امنیتی و دفاعی افغانستان، مسئولین اسبق حکومت، افراد متهم به داشتن ارتباط با گروه های مسلح، کارمندان رسانه ها و جامعه مدنی مشخصاً در معرض نقض حقوق بشری قرار دارند (برای جزئیات در مورد نقض حقوق بشری که جامعه مدنی و رسانه ها تجربه کردند، به بخش ۷ - آزادی های اساسی - مراجعه شود).

در رابطه به دستگیری ها و توقیف های، اکثر این موارد که در شرایط فعلی اتفاق افتاده خودسر تلقی می شود زیرا وضاحت در مورد چارچوب حقوقی که توسط مقامات حاکم تطبیق می شود، وجود ندارد و از این جهت توجیه برای اساس حقوقی سلب آزادی و همچنان مدت زمان که افراد در توقیف قبل از محاکمه قرار می گیرند و عدم رعایت سایر حقوق ساختاری افراد تحت توقیف مانند دسترسی به وکالت مدافع وجود ندارد.³⁰ برای اهداف این بخش، تمرکز روی بازداشت ها و توقیف هایی صورت گرفته که با نبود هر نوع توجیه واضح حقوقی برای سلب آزادی افراد، به نظر می رسد انگیزه این دستگیری ها و توقیف ها عضویت یا ارتباط افراد با منسوبین سابق نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان یا مقامات حکومت بوده، افراد متهم به ارتباط با گروه های مسلح باشند، یا افراد در جامعه مدنی یا رسانه ها نقش داشته باشند.

همچنان، بخش حقوق بشر یوناما موارد متعدد مجازات ظالمانه، غیرانسانی و تحقیر آمیز و قتل های فراقانونی را شناسائی نموده است که توسط مقامات حاکم علیه افراد متهم به "جرایم اخلاقی" صورت گرفته است.

در صورت امکان، بخش حقوق بشر یوناما اظهار نموده است که کدام نهاد یا اداره مشخص مقامات حاکم مسئول نقض حقوق بشری بوده است. در اکثر موارد، این مسئله قابل تشخیص نبود و این امر چالش های را در راستای پاسخگو قرار دادن و تحقیق رویداد ها ایجاد می کند.

الف. منسوبین اسبق نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان و مقامات [اسبق] حکومت

به تاریخ ۱۷ آگست، مقامات حاکم عفو عمومی را برای منسوبین اسبق نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان و مقامات حکومت اعلان کردند.³¹ به رغم آن، بخش حقوق بشر یوناما موارد نقض حقوق بشر به شمول قتل های فراقانونی، دستگیری و توقیف خودسر، توقیف های تجریدی، شکنجه و بدرفتاری، هدف قرار دادن این گروه ها را که در طول ۱۰ ماه از اواسط آگست بدینسو ثبت کرده است و اکثر قربانیان این خشونت ها را نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان تشکیل می دهد.

از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ الی ۱۵ جون ۲۰۲۲، بخش حقوق بشر یوناما ۱۶۰ مورد قتل فراقانونی (بشمول ۱۰ زن)، ۱۷۸ مورد دستگیری و توقیف خودسر، ۲۳ مورد توقیف تجریدی و ۵۶ مورد شکنجه و بدرفتاری مقامات حاکم با نیروهای اسبق ملی امنیتی و دفاعی افغانستان و مقامات اسبق حکومت را ثبت کرده است. این موارد تقریباً در تمام نقاط کشور به وقوع پیوست

29 برای تعریف این موارد نقض حقوق بشری، به ضمیمه ۱ مراجعه شود.

30 به ضمیمه ۱ - تعریف نقض حقوق بشر در رابطه به حق زندگی، آزادی و مصئونیت فزیک، مراجعه شود.

31 تلگراف، "طالبان طی نخستین کنفرانس مطبوعاتی، عفو عمومی را اعلان کرده و متعهد شدند تا حقوق زنان را رعایت نمایند"، ویدیو، ۱۷ آگست ۲۰۲۱. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://www.youtube.com/watch?v=bDKQCwNQrQw>.

نیاز برای احترام به عفو عمومی مکرراً توسط مقامات متعدد بلند پایه مقامات حاکم در ماه های بعدی اظهار شد.

و افراد با درجه های مختلف ارتباط با حکومت قبلی را متاثر ساخت که از مقامات ارشد گرفته الی راننده، محافظ امنیتی و اقارب اعضای سابق حکومت و نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان را شامل می شود.

در آگست و سپتمبر، بلافاصله پس از تسلط طالبان، بخش حقوق بشر یوناما گزارش های مبنی بر اعدام های فراقانونی منسوبین اسبق نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان و مقامات [اسبق] حکومت توسط مقامات حاکم را ثبت کرد؛ به گونه ای مثال:

- به تاریخ ۱۴ و ۱۵ آگست در شهر کندهار ولایت کندهار، گفته می شود که مقامات حاکم ۱۷ تن را به اتهام ارتباط با حکومت قبلی اعدام کردند.
- به تاریخ ۳۱ آگست در ولسوالی خیدر ولایت دایکندی، گزارش شد که مقامات حاکم ۱۴ عضو سابق نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان را که تسلیم شده بودند، به قتل رسانید.

پس از ماه اکتوبر، گزارش های مبنی بر خشونت علیه منسوبین اسبق نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان و مقامات حکومت ادامه یافت، ولی در مجموع هدف قرار دادن انفرادی نسبت به گروهی بیشتر بود. بخش حقوق بشر یوناما ملاحظه نموده است که قتل ها اکثراً به شکل اعدام صورت می گیرد مثلاً هنگامی که یک فرد از خانه اش بیرون کشیده می شود و بلافاصله مورد اصابت گلوله قرار می گیرد. یکی از چنین رویداد ها به تاریخ ۱۵ اپریل در ولایت سمنگان هنگامی رخ داد که نیروهای امنیتی مقامات حاکم یکتن از افسران اسبق نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان را که به عنوان محافظ مقامات بلند پایه کار می کرد، از خانه اش بیرون کشیده و به ضرب گلوله به قتل رساند.

سایر نمونه های از قتل های فراقانونی توسط مقامات حاکم شامل موارد ذیل می شود:

- به تاریخ ۱۳ نومبر در شهر گردیز ولایت پکتیا، جسد دو عضو سابق افسران اناث پولیس ملی افغانستان در کنار جاده به دست آمد. گفته می شود که این دو در کابل توسط مقامات حاکم دستگیر شده و بعداً به قتل رسیده و اجساد شان در کنار جاده رها شده بود.
- به تاریخ ۲۹ نومبر در ولسوالی خاص کنر ولایت کنر، دو مرد - که گفته می شود با مقامات حاکم ارتباط داشتند - یک قاضی سابق محکمه ولسوالی را به ضرب گلوله هنگامی به قتل رساند که موصوف از مسجد به سوی خانه اش در حرکت بود.
- به تاریخ ۱۲ دسمبر در شهر جلال آباد ولایت ننگرهار، نیروهای امنیتی مقامات حاکم مدیر سابق امنیت ملی ولسوالی ارگون ولایت پکتیکا را دستگیر کردند. روز بعد جسد وی به دست آمد.
- به تاریخ ۱۲ جنوری در ولسوالی رستاق ولایت تخار، منسوبین امنیتی مقامات حاکم یک فرمانده سابق ملیشه طرفدار حکومت را از خانه دخترش دستگیر کرد و وی را به ضرب گلوله به قتل رساند. گفته می شود که جسد وی از یک غار به دست آمد.
- به تاریخ ۲۲ فبروری در شهر مهترلام ولایت لغمان، جسد یک افسر سابق نیروهای پولیس محلی افغانستان که به ضرب گلوله کشته شده بود، به دست آمد. گفته می شود که قربانی شام گذشته حین رفتن به سوی خانه توسط نیروهای حاکم دستگیر شده بود.
- به تاریخ ۲۲ مارچ در شهر لشکرگاه ولایت هلمند، یک افسر سابق نیروهای پولیس محلی افغانستان در شفاخانه ای در شهر لشکرگاه از اثر شکنجه که بالای وی توسط نیروهای امنیتی مقامات حاکم صورت گرفته بود، جان سپرد؛ موصوف ۱۰ روز قبل توسط این نیروها دستگیر شده بود.

برعلاوه، به نظر می رسد که دستگیری و توقیف های خودسر افراد مرتبط با حکومت قبلی و نیروهای اسبق ملی امنیتی و دفاعی افغانستان گسترده باشد. در اکثر موارد، گفته می شود که افراد در حبس تجریدی قرار گرفته و توسط مقامات حاکم مورد شکنجه و/یا بدرفتاری قرار می گیرند. به طور مثال:

- به تاریخ ۲۷ دسمبر در ولایت فاریاب، ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم یک کارمند اسبق امنیت ملی را به اتهام نامعلوم توقیف نمود. موصوف پس از وساطت بزرگان محل به تاریخ ۳۰ دسمبر رها شد. وی هنگامی که در توقیف بود مورد لت و کوب قرار گرفته و شوک برقی دید.

- به تاریخ ۱۲ مارچ در ولایت پکتیا، یک مقام ارشد حکومت قبلی توسط مقامات حاکم توقیف شد. موصوف توسط کیبل و پاپ مورد لت کوب قرار گرفت در حالی که دستان وی از عقب بسته بود، کلاشینکوف بالای سرش گذاشته شده بود و به مرگ تهدید شد تا اعتراف نماید که هنگام تصدی پست در حکومت قبلی، با طالبان بدرفتاری می کرد. وی یک روز بعد رها شد.

این بدیهی است که افرادی که سمت "رسمی" یا "ارشد" در حکومت قبلی یا نیروهای قبلی ملی امنیتی و دفاعی افغانستان نداشتند - مثلاً فرماندهان قبلی ملیشه های طرفدار حکومت، محافظین مقامات حکومت قبلی و اقارب نیروهای قبلی ملی امنیتی و دفاعی افغانستان و مقامات حکومت قبلی - نیز توسط مقامات حاکم مورد هدف قرار می گیرند. بطور مثال:

- به تاریخ ۲۳ سپتمبر در ولسوالی گیلان ولایت غزنی، مقامات حاکم یک فرمانده اسبق نیروهای خیزش مردمی را به قتل رسانید.
- به تاریخ ۱۸ می در ولسوالی خواجه غار ولایت تخار، گفته می شود که مقامات حاکم سه مرد محل را که در مزرعه ی گندم کار می کردند و همه شان منحیث محافظ ولسوال قبلی کار کرده بودند، به قتل رسانید.

ب. افراد متهم به ارتباط با گروه های مسلح

بخش حقوق بشر یوناما گزارش های نقض حقوق بشر را که توسط مقامات حاکم علیه افراد متهم به ارتباط با گروه های مسلح صورت گرفت، دریافت نموده که [این موارد] شامل قتل های فراقانونی، دستگیری و توقیف های خودسر و شکنجه و بدرفتاری می شود.

شاخه خراسان داعش

از ۱۵ آگست بدینسو، بخش حقوق بشر یوناما ۵۹ مورد قتل فراقانونی، ۲۲ مورد بازداشت و توقیف خودسر، و ۷ مورد شکنجه و بدرفتاری توسط مقامات حاکم علیه افراد متهم به ارتباط با شاخه خراسان داعش را دریافت کرده است. اکثر این رویداد ها تا امروز در ولایت ننگرهار - جائیکه گفته می شود شاخه خراسان داعش بیشترین فعالیت را دارد - رخ داده در حالیکه بیشترین موارد قتل در ولسوالی چپرهار و شهر جلال آباد به وقوع پیوسته است.

قتل های فراقانونی افراد متهم به عضویت شاخه خراسان داعش در این منطقه در ماه های اکتوبر و نومبر به بلندترین حد رسید. نحوه وقوع این رویداد ها مشابه بود - اجساد طوری به دست آمد که معمولاً اعضای بدن و/یا سر افراد قطع شده یا بعضی اوقات در درخت آویزان شده بودند. اغلباً قربانی یک یا دو روز قبل از اینکه جسدش پیدا شود، توسط مقامات حاکم دستگیر شده بودند. در بسا موارد، وضعیت حول قتل - به شمول مرتکب - نامعلوم باقی ماند در حالی که یادداشتی کنار اجساد پیدا شد که در آن نوشته شده بود که فرد به دلیل عضویت شاخه خراسان داعش به قتل رسیده است. بطور مثال:

- به تاریخ ۱۶ اکتوبر در شهر جلال آباد ولایت ننگرهار، جسد پنج مرد در نقاط مختلف شهر به دست آمد در حالی که در یادداشت های کنار اجساد نوشته شده بود که این افراد به ظن ارتباط با شاخه خراسان داعش به قتل رسیدند.
- به تاریخ ۱۵ نومبر در ولسوالی چپرهار ولایت ننگرهار، جسد یک بزرگ قوم به دست آمد. موصوف یک روز قبل توسط مقامات حاکم از یک مسجد دستگیر شد، و گفته می شود که به ظن ارتباط با شاخه خراسان داعش مورد هدف قرار گرفت. اعضای بدن موصوف قطع و سرش بریده شده بود و چشمانش از حدقه بیرون کشیده شده بود. گفته می شود که در بدن قربانی جراحات ناشی از گلوله نیز دیده می شد.
- به تاریخ ۳۰ می در ولسوالی شیگل ولایت کنر، نیروهای مقامات حاکم یک تن را حین عملیات تلاشی به ظن عضویت شاخه خراسان داعش دستگیر نمود. روز بعد جسد مثله شده - در حالیکه پوست صورت، لب ها و بینی اش از بدن جدا شده و به رویش تیزاب پاشیده شده بود - پیدا شد. گفته می شود که در بدنش جراحات ناشی از گلوله دیده می شد.

جبهه مقاومت ملی

بخش حقوق بشر یوناما موارد نقض حقوق بشر را که طی آن افراد مظنون یا متهم به ارتباط با جبهه مقاومت ملی مورد هدف قرار گرفت و شامل ۱۸ مورد قتل فراقانونی، ۵۴ مورد شکنجه و بدرفتاری و ۱۱۳ مورد دستگیری و توقیف خودسر، و ۲۳ مورد توقیف تجریدی می شود، را ثبت کرده است. اکثر این رویداد ها در ولایت های بغلان و پنجشیر اتفاق افتاد، جاییکه جبهه مقاومت ملی بیشترین فعالیت را دارد. بطور مثال:

- به تاریخ ۲۰ جنوری در ولسوالی کسنده ولایت بلخ، نیروهای امنیتی مقامات حاکم وارد یک منزل شخصی شده و هشت جنگجوی جبهه مقاومت ملی و همچنان چهار فرد ملکی (یک زن، دو مرد و یک طفل) را که در یک خانه با جنگجویان جبهه مقاومت ملی بودند، به ضرب گلوله به قتل رساندند. همچنان گفته می شود که گلوله از فاصله نزدیک شلیک شده بود.
  - به تاریخ ۳ فبروری در منطقه بازار تگاب واقع ولسوالی خوست ولایت بغلان، یک فرمانده پولیس مقامات حاکم یک مرد ملکی را متوقف نموده، و پس از بازجویی مختصر، وی را به اتهام ارتباط با جبهه مقاومت ملی به ضرب گلوله به قتل رسانید.
  - به تاریخ ۱۲ مارچ در ولسوالی انابه ولایت پنجشیر، مقامات حاکم یک دوکاندار را به اتهام ارتباط با جبهه مقاومت ملی، دستگیر نمود. روز بعد جسد وی در مقابل خانه اش پیدا شد؛ گفته می شود که موصوف قبل از مرگ، شدیداً مورد مجازات قرار گرفته بود. ویدیوی اعدام وی به طور گسترده در رسانه های اجتماعی پخش شد و دو روز پس از این رویداد، مقامات حاکم در پنجشیر اعلان کردند که هفت تن از نیروهای نظامی مقامات حاکم را در پیوند به این رویداد دستگیر نموده اند.
  - به تاریخ ۷ جون در ولسوالی بنوی ولایت بغلان، مقامات حاکم چهار مرد را به اتهام ارتباط با جبهه مقاومت ملی دستگیر کرد. گفته می شود که آنها به وسیله شلاق و چوب لت و کوب شده و بعداً به ضرب گلوله از بین رفتند.
- همچنان، بخش حقوق بشر یوناما موارد دستگیری خودسر گروه های بزرگ افراد ملکی توسط مقامات حاکم را در ولایت های بغلان و پنجشیر ثبت کرد که [این دستگیری ها] به اتهام حمایت از جبهه مقاومت ملی صورت گرفته بود. بطور مثال:
- به تاریخ ۹ اپریل در ولسوالی ده صلاح ولایت بغلان، نیروهای مسلح مقامات حاکم ۱۴ مرد را - که ۴ پسر در بین شان موجود بود - به اتهام تلاش جهت مجبور ساختن اقارب شان برای تسلیم شدن به جبهه مقاومت ملی دستگیر کرد. هفت تن آنها همان روز پس از وساطت بزرگان محل آزاد شدند در حالی که افراد باقیمانده تحت توقیف قرار دارند.
  - به تاریخ ۱۶ اپریل در قریه سوچی ولسوالی خوست ولایت بغلان، نیروهای مسلح مقامات حاکم تلاشی گسترده خانه به خانه را روی دست گرفتند و شماری از مردان ملکی را به اتهام ارتباط با جبهه مقاومت ملی دستگیری نمودند. در مجموع، ۴۰ مرد - که در بین شان چهار پسر موجود بود - دستگیر شد. ده تن شان همان روز رها شد، در حالی که ۲۰ تن دیگر شان روز بعد به تاریخ ۱۷ اپریل آزاد شدند. متباق ۱۰ تن به ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم منتقل شد که گفته می شود در آنجا توسط سلاح، مش و لگد مورد لت و کوب قرار گرفتند. سه تن از آنها توسط مقامات حاکم رها شد در حالی که گفته می شود هفت تن باقیمانده شان به محل نامعلوم منتقل شدند.
  - به تاریخ ۳۱ می در ولسوالی خینج/حصه اول ولایت پنجشیر، گفته می شود نیروهای امنیتی مقامات حاکم ۲۲ فرد ملکی را به اتهام کمک به جبهه مقاومت ملی دستگیر کردند. طبق گزارشات، سه تن شان پس از وساطت بزرگان محل رها شدند، در حالیکه گفته می شود هفت تن شان به محل نامعلوم منتقل شدند.

ج. مجازات ظالمانه، غیر انسانی و تحقیر آمیز و قتل های فراقانونی در مقابل آنچه که جرایم "اخلاق" خوانده می شود

یوناما از ۱۵ آگست بدینسو، ۲۱۷ مورد مجازات ظالمانه، غیر انسانی و تحقیر آمیز توسط مقامات حاکم را ثبت کرده است. در اکثر موارد، این مجازات شامل مجازات فیزیکی افراد متهم به ارتکاب تخطی های مذهبی و/یا اخلاقی می شود (همچنان، برای بحث در مورد مجازات اجراء شده توسط وزارت برحال، به [بخش ۷ الف. آزادی های اساسی و نقش وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر](#) مراجعه شود). به طور مثال:

- در ماه اپریل در شهر لشکرگاه ولایت هلمند، گفته می شود که نیروهای امنیتی مقامات حاکم دوکنداران را به دلیل نرفتن به مسجد برای ادای نماز، با سیلی و لگد زدند.
- همچنان در ماه اپریل در شهر فیض آباد ولایت بدخشان، پولیس مقامات حاکم گروهی از دانشجویان دانشگاه را به اتهام نرفتن به نماز تراویح، لت و کوب نمودند.

مجازات ظالمانه، غیر انسانی و تحقیر آمیز - به گونه ای مجازات فیزیکی - افراد به اتهام زنا³² (عمل مقاربت جنسی خارج از محدوده ازدواج) نیز گزارش شده است. در بعضی موارد، چنین مجازات پس از فیصله قضائی یا سایر روند شبیه قضاء به منصفی اجراء گذاشته شد. به طور مثال، به تاریخ ۲۱ فبروری در ترینکوت ولایت ارزگان، یک مرد به اتهام ارتکاب زنا در محضر عام شلاق زده شد. گفته می شود که موصوف صبح آن روز دستگیر و در محضر "کمیسیون سمع شکایات" مقامات حاکم - که متشکل از نمایندگان ریاست امر بالمعروف و نهی عن المنکر، ریاست اطلاعات و فرهنگ، ریاست عدلیه و محکمه، و همچنان والی ولایت بود - آورده شد و [کمیسیون مذکور] موصوف را مجرم شناخته و از شلاق زدن نظارت نمودند. در یک قضیه دیگر به تاریخ ۱۰ اکتوبر در ولایت بدخشان، یک زن که شکایت تجاوز جنسی را درج کرده بود - گفته می شود مرتکب شوهر خواهر/برادر شوهر وی بود - همراه با متهم قضیه توسط فرمانده پولیس مقامات حاکم دستگیر شد. به تاریخ ۲۰ جنوری، هر دو محکوم به شلاق خوردن (زن محکوم به ۳۹ شلاق و مرد محکوم به ۴۰ شلاق) شدند و مجازات همان روز تطبیق شد. پس از شلاق زدن، محکمه ای مقامات حاکم فیصله کرد تا آنها با هم ازدواج نمایند.

همچنان، یوناما مواردی را ثبت که در آن افراد متهم به زنا به گونه ای فراقانونی توسط مقامات حاکم به قتل رسیدند:

- به تاریخ ۱۴ فبروری در ولسوالی ئسی ولایت بدخشان، یک زن و مرد به اتهام داشتن روابط نامشروع سنگسار شدند. گفته می شود که تصمیم مبنی بر سنگسار کردن این دو تن توسط ولسوال آن ولسوالی گرفته شده بود.
- به تاریخ ۱ اپریل در مزار شریف، یک زن همراه با همکار مرد و خواهرزاده/برادرزاده زن در یک موتر توسط کارمندان وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر و پولیس مقامات حاکم در یک پوسته امنیتی توقف داده شد. متعاقباً، آنها توسط مقامات حاکم پس از آن توقیف و مورد بازجویی قرار گرفت که مقامات حاکم دریافتند که آنها با هم زن و شوهر نبوده و اقارب یکدیگر نیستند. صبح بعد اجساد زن و مرد که به نظر می رسید [استخوان های شان] شکسته است، از سوی شفاخانه ای در مزار شریف به خانواده های شان تسلیم داده شد. خواهرزاده/برادرزاده زن نیز به تاریخ ۲ اپریل بدون هیچ آسیبی به خانواده وی سپرده شد.

د. استفاده بیش از حد قوا توسط مسئولین برحال

بخش حقوق بشر یوناما حداقل ۱۱۸ مورد استفاده بیش از حد قوا توسط مقامات حاکم را از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ الی ۱۵ جون ۲۰۲۲ به ثبت رسانید. اکثر این رویداد ها در برگیرنده شلیک بالای افراد ملکی در پوسته های امنیتی بود که اغلباً هنگامی به وقوع پیوست که افراد پس از آنکه مقامات حاکم از آنها خواست تا توقف نمایند، موفق به چنین کار نشدند. بخش حقوق بشر یوناما همچنان مواردی را ثبت کرد که مقامات حاکم به منظور کنترل جمعیت بدون تفکیک شلیک کردند که باعث

32 زنا واژه عربی بوده که به اساس قانون شریعت به معنی ممنوعیت عمل مقاربت جنسی (مقاربت جنسی) خارج از محدوده ازدواج می باشد. به اساس قانون شریعت، زنا از جرایم شامل حدود بود یا جرمی پنداشته می شود که مغایر اوامر خدا بوده و مجازات آن اجباری می باشد.

مجروحیت و کشتار افراد شد، یا اینکه آنها به گونه‌ی تصادفی افراد در حوالی مناطق را حین اجرای عملیات های تنفیذ قانون مورد هدف قرار دادند. بطور مثال:

- به تاریخ ۱۳ جنوری در منطقه دشت برچی کابل، یکتا از مسئولین مقامات حاکم بالای یک واسطه نقلیه ملکی که از یک پوسته امنیتی عبور می کرد، آتش گشود که باعث کشته شدن یک خانم جوان که با خانواده در حال برگشت از یک محفل عروسی بود، شد.
- به تاریخ ۱۹ فبروری در شهر کندهار، مقامات حاکم بالای یک رکشا که گفته می شود موفق به توقف در پوسته امنیتی نشد، آتش گشود که باعث کشته شدن یک مسافر زن و مجروحیت دو تن دیگر شد.

به تاریخ ۲۳ فبروری، وزارت امور داخله برحال به منسوبین امنیتی خود هدایت داد که حین مواجهه با افراد ملکی، یک سلسله تدابیر احتیاطی به شمول "حین اجرای گزمه، شلیک بالای هر فرد مجاز نمی باشد مگر اینکه بالای شما حمله صورت گیرد و شما مجبور به دفاع از خود شوید"³³ را روی دست گیرند. به رغم صدور این هدایت، بخش حقوق بشر یوناما گزارش های مبنی بر کشتار و مجروحیت افراد ملکی در نتیجه‌ی استفاده بیش از حد قوا را دریافت کرد.

ه. ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم

نظارت یوناما طی ۱۰ ماه اخیر نگرانی های مشخص در رابطه به نقض حقوق بشر توسط مقامات ریاست عمومی استخبارات برحال را در تعدادی از ولایات نشان می دهد.

بخش حقوق بشر یوناما موارد قتل – هم قتل های فراقانونی و هم قتل از اثر شکنجه شدید در توقیف خانه – توسط ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم را ثبت کرده است. بطور مثال:

- به تاریخ ۳۰ سپتمبر در شهر غزنی ولایت غزنی، ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم، فرمانده پیشین حوزه اول پولیس شهر غزنی را که پس از سقوط غزنی به دست طالبان خود را تسلیم کرده بود و تقریباً ۴۹ روز در توقیف به سر می برد، به ضرب گلوله از بین بردند.
- به تاریخ ۱۹ دسمبر در قریه مسکین آباد ولسوالی دشت ارچی ولایت کندز، یک عضو پیشین پولیس محلی افغانستان توسط ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم در بیرون از منزلش دستگیر شد. به تاریخ ۲۲ دسمبر، ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم اقارب وی را برای جلسه احضار کردند و جسد مرد را به آنها سپردند.

دستگیری و توقیف توسط ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم اکثراً خودسر می باشد. در گزارش های که در اختیار یوناما قرار گرفت، افراد از اتهام های مشخص علیه شان آگاهی نداشتند، اعضای خانواده ها اغلباً از محل نگهداری شان مطلع نبودند یا اجازه ملاقات به آنها داده نمی شد. در بعضی موارد، توقیف ها به اساس وظیفه افراد به عنوان کارمند رسانه ها یا فعال جامعه مدنی صورت گرفت. افراد که با آنها مصاحبه صورت گرفت، هیچ دسترسی به وکیل مدافع نداشتند و دسترسی به داکتر صرف زمانی میسر بود که افراد پس از شکنجه یا بدرفتاری مسئولین ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم نزد داکتر آورده می شد.

مواردی که تا اکنون ثبت شده انواع مختلف شکنجه و بدرفتاری با افراد تحت توقیف توسط ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم را نشان می دهد. به نظر می رسد که زدن با لگد، مشت و سیلی، لت و کوب با کیبل و پایپ، و استفاده از دستگاه های سیار شوک برقی از معمول ترین شیوه های [شکنجه و بدرفتاری] باشد. یوناما با تعداد از افرادی مصاحبه کرد که توسط ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم در ریاست قبلی امنیت ملی/توقیف خانه شش درک کابل توقیف شده بودند. علاوه بر انواع شکنجه و بدرفتاری که در فوق ذکر شد، افراد توقیف شده [موارد آتی] را گزارش دادند:

- توقیف در سلول های تجریدی برای مدت طولانی
- استفاده الفاظ رکیک/تهدید به مرگ
- لت و کوب/لگد زدن به مردم توسط افرادی که صورت شان پوشیده بود

33 خالد خدران [khalidzadran01]، تویتر، ۲۲ فبروری ۲۰۲۲، ۷:۳۱ بعد از ظهر. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://twitter.com/khalidzadran01/status/1496138106021498880?cxt=HHwWgMCyhcfrMMpAAAA> (Pashto).

- ندادن غذا و آب
- بستن دستان شان برای مدت طولانی
- نگهداشتن زیر روشنی یا نور چشمک زن برای مدت طولانی
- بستن چشم حین انتقال [افراد تحت توقیف] به توقیف خانه، همچنان بعضاً در جریان استنطاق³⁴

۷. آزادی های اساسی

در اواخر سال ۲۰۲۰ و اوایل سال ۲۰۲۱، قتل های هدفمند مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها افزایش یافت. در ماه های پس از آغاز گفتگوهای صلح افغانستان به تاریخ ۱۲ سپتمبر ۲۰۲۰، ۱۱ مدافع حقوق بشر و خبرنگار کشته شد. در اکثر موارد، بخش حقوق بشر یوناما قادر نبود تا مرتکبین این حملات را شناسائی نماید.³⁵ این وضعیت تأثیرات منفی روی جامعه مدنی داشت و منجر شد تا تعداد زیاد مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها برای خروج از افغانستان تلاش نمایند. در پی افزایش میزان ناامنی ها پس از اعلان خروج نیروهای نظامی ایالات متحده در ماه اپریل، فعالین جامعه مدنی خود را در وضعیت آسیب پذیر یافتند و به پیمانه‌ی وسیع در جستجوی محل مصئون در کابل یا خارج [از کشور] برآمدند. از ماه جون الی اواسط آگست ۲۰۲۱، یوناما در نقل مکان ۹۷ تن (به شمول ۱۹ زن) در داخل افغانستان که به دلیل فعالیت های حقوق بشری و رسانه‌ی در خطر بودند، همکاری نمود. برعلاوه، در جریان دوره‌ی تحت پوشش این گزارش، بخش حقوق بشر یوناما ۴۶۴ مکتوب حمایتی را برای مدافعین حقوق بشر و خبرنگاران که در معرض خطر احتمالی بودند، صادر کرد.

از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ بدینسو، مقامات حاکم فعالیت های حقوق بشری مانند آزادی تجمعات صلح آمیز و آزادی عقیده و بیان را به گونه‌ی فزاینده محدود ساخته اند که باعث افزایش ناراضیاتی و محدودیت فضای مدنی در کشور شده است. دستگیری ها و توقیف های خودسرانه‌ی خبرنگاران، مدافعین حقوق بشر و معترضین تأثیر منفی روی آزادی رسانه ها و فعالیت مدنی داشته است. نبود طی مراحل قانونی در دستگیری و توقیف که از سوی ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم صورت می گیرد، افراد را خارج از نظارت قضائی قرار داده و احتمال طولانی شدن مدت توقیف قبل از محاکمه را افزایش می دهد. نقش و فعالیت های خودسر وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر این نگرانی ها را چند برابر ساخته است.

فعالین جامعه مدنی و مدافعین حقوق بشر فعالیت های شان را به پیمانه‌ی وسیع در اکثر ولایات متوقف ساخته اند و از عواقب و محدودیت های وضع شده از سوی مقامات حاکم هراس دارند. خبرنگاران و کارمندان رسانه ها به گونه‌ی فزاینده تصمیم به خودسانسوری گرفته اند تا فضای جدید رسانه‌ی را تحمل نمایند.

34 کمیته مبارزه با شکنجه دریافته است که تحقیق "با بستن دستان [فرد تحت توقیف] از عقب در شرایط ویژه" شکنجه محسوب می شود. به کمیته مبارزه با شکنجه مراجعه شود، در نظر داشتن گزارش های ارائه شده توسط کشور های عضو مندرج ماده ۱۹ کنوانسیون - گزارش ویژه اسرائیل (۱۹۹۷) (CAT/C/SR.297/Add.1)، پاراگراف ۵ و فقره (۱) پاراگراف ۸. رهنمود سازمان ملل متحد پیرامون تحقیق موثر و ثبت شکنجه و سایر رفتار ها یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی یا تحقیر آمیز (پروتوکول استانبول) "محرومیت از حس عادی مانند صدا، روشنی یا عدم آگاهی از زمان" را به عنوان نوعی از شکنجه می شمارد. به فقره (ن) پاراگراف ۱۴۵ رهنمود کمیشنری عالی سازمان ملل متحد برای حقوق بشر در مورد تحقیق موثر و ثبت شکنجه و سایر رفتار ها یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی یا تحقیر آمیز مراجعه شود. در لینک ذیل قابل دسترس می باشد:

<https://www.un.org/ruleoflaw/files/training8Rev1en.pdf>.

35 به گزارش ویژه یوناما: کشتار مدافعین حقوق بشر، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها در افغانستان - ۲۰۱۸-۲۰۲۱، ۱۴ فیبروری ۲۰۲۱ مراجعه شود. در لینک ذیل قابل دسترس است:

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/special_report_-_

[_killing_of_human_rights_defenders_and_journalists_2018-2021_-_unama_-_14_february_2021_english_0.pdf](https://unama.unmissions.org/sites/default/files/special_report_-_killing_of_human_rights_defenders_and_journalists_2018-2021_-_unama_-_14_february_2021_english_0.pdf).

مردی در حال صحبت با مقامات وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر، کابل، افغانستان، ۲۴ می ۲۰۲۲. عکس از سوزانا جورج، واشنگتن پست از طریق تصاویر گیتی

الف. آزادی های اساسی و نقش وزارت بر حال امر بالمعروف و نهی عن المنکر

وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر و کمیته سمع شکایات (که اکثراً به نام وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر معروف است) شامل حکومت موقتی که طالبان به تاریخ ۷ سپتمبر اعلان کردند، بود. این وزارت در ساختمان وزارت قبلی امور زنان که منحل شد، جا گرفت.

نهاد مشابه در زمان تسلط طالبان از ۱۹۹۶ الی ۲۰۰۱ نیز فعالیت داشت. به نظر می رسد که مأموریت فعلی وزارت بر حال امر بالمعروف و نهی عن المنکر و ریاست های محلی آن شامل ایجاد پالیسی، مشوره، نظارت، رسیدگی به شکایات، و صلاحیت تطبیق موضوعات مربوط به تفسیر مقامات حاکم از آنچه که نیاز برای حصول اطمینان از امر به معروف و نهی عن المنکر پنداشته می شود، می گردد. هرچند تفسیر مسایل گسترده در سطح محلی ممکن از یک ولایت تا ولایت دیگر متفاوت باشد، یوناما طی ۱۰ ماه اخیر فعالیت های فزاینده توسط این نهاد در زمینه ی هدایات پیرامون منکرات (مانند موسیقی در مکان های عامه و خصوصی؛ نمایش تصاویر خانم ها به شمول مانکن (گدی ها) در دکاکین؛ استفاده از لوازم آرایش توسط خانم ها؛ لباس ها و آرایش موی به سبک "غرب")، اوامر (مانند استفاده اجباری از پوشش صورت "حجاب اسلامی" برای زنان؛ همراهی زن توسط مرد در محلات عامه؛ نماز های پنجگانه)، و "مشوره" در مورد یک سلسله موضوعات مختلف (به شمول ولی نه محدود به اندازه ی موی و ریش؛ محدودیت بالای زن در ورزش، رانندگی، دسترسی به حمام های عمومی) را ملاحظه نموده است.³⁶ به نظر می رسد که حیطة ی چنین هدایات عمداً مبهم می باشد، که این امر نگرانی ها پیرامون رعایت اصول مشروعیت و عناصر مشخص بودن را به میان میاورد. همچنان، گفته می شود که وزارت بر حال امر بالمعروف و نهی عن المنکر به شکایات شهروندان از طریق تلفون بیست و چهار ساعته و قضاوت سه مرحله ای یا ارجاع آن به پروسه ی تصمیم گیری، به چنین شکایات رسیدگی می نماید.

رهنمود و هدایات صادره از سوی وزارت بر حال امر بالمعروف و نهی عن المنکر تأثیرات تبعیض آمیز و نامتناسب بالای زنان و رعایت حقوق بشری آنها دارد.

- به تاریخ ۲۶ دسمبر، وزارت بر حال امر بالمعروف و نهی عن المنکر پرهنمودی را در مورد موضوع مسافرت صادر کرد. به راننده ها هدایت داده شد تا زنان بدون محرم (سرپرست مرد) یا زنانی را که پوشش صورت "حجاب اسلامی" ندارند، از مسافت بیشتر از ۷۸ کیلومتر انتقال ندهند. به مالکین وسایط همچنان امر شد تا [در داخل موتر] موسیقی پخش نکنند و وسایط شان را در اوقات نماز و شب هنگام در جای مناسب توقف دهند.³⁷
- به تاریخ ۲۷ مارچ، وزارت بر حال امر بالمعروف و نهی عن المنکر هدایاتی را به مالکین تمام پارک های تفریحی، باغ ها و میله جا ها در کابل صادر کرد تا اوقات جداگانه برای دسترسی مردان و زنان به این محلات تعیین نمایند؛ و به تکت فروشی ها هدایت داد تا تکت طیاره را به زنان بدون سرپرست به فروش نرسانند.³⁸
- به تاریخ ۷ می، وزارت بر حال امر بالمعروف و نهی عن المنکر طی کنفرانس مطبوعاتی مقررہ جدید در مورد رعایت حجاب اسلامی را معرفی کرد، و رویکرد دو مرحله ای (نخست، آگاهی دهی و متعاقباً هشدار و اتخاذ اقدام تادیبی در

36 برای معلومات عمومی در مورد مأموریت امر بالمعروف و نهی عن المنکر در دهه ۱۹۹۰، به گزارش نهانی در مورد وضعیت حقوق بشر در افغانستان که توسط آقای چونگ هیون پایک، گزارشگر ویژه در مطابقت با قطعنامه ۷۵/۱۹۹۶، E/CN.4/1997/59، مورخ ۲۰ فیبروری ۱۹۹۷، صفحات ۳۲ - ۳۶، کمیسیون حقوق بشر ارائه شد، مراجعه شود.

37 وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر، [MOPVPE1@]، تویت، ۳۱ دسمبر ۲۰۲۱، ۴:۴۵ بعد از ظهر. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://twitter.com/MOPVPE1/status/1476889768357150729?s=20&t=7TuX4pPt6OQEvSvPgZDDFA>;

38 وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر [MOPVPE1@]، تویت، ۲۷ مارچ ۲۰۲۲، ساعت ۹:۳۶ قبل از ظهر، قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://twitter.com/MOPVPE1/status/1507947182288220162?s=20&t=ssshqCD9cwGCRkJbt8HL3LQ> (دری)

برابر شوهران، پدران و برادران زنانی که به نظر می‌رسید این حکم را رعایت نمی‌کنند) را اعلان نمودند.³⁹ در این حکم همچنان آمده است که عدم رعایت مقرر حجاب توسط کارمندان زن حکومت ممکن باعث عزل فوری شان شود، و همچنان پیشنهاد می‌کند که زنان از خانه بیرون نشوند مگر اینکه ضرورت حتمی باشد.

اکثر هدایاتی که توسط وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر صادر شده، شامل محدود ساختن حقوق بشری اساسی مانند آزادی حرکت، آزادی بیان و حق محرمیت می‌شود. برعلاوه، ماهیت حقوق نامشخص چنین محدودیت‌ها که اکثراً فقط توسط یک سخنگو در مصاحبه‌ی رسانه‌ای یا از طریق تویتر اعلان می‌شود، فضا را برای تعبیر و سوء استفاده باز می‌گذارد. بطور مثال، در اواخر دسمبر، گزارش‌های موثق از چندین ولایت نشان داد که روسای ریاست‌های ولایتی وزارت‌ها هدایاتی را به گونه‌ی خودسر صادر نمودند و در راستای تطبیق آن اقدام کردند. به نظر می‌رسد که روند تصمیم‌گیری حول صدور چنین هدایات توسط وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر فاقد وضاحت و ریزنی داخلی باشد. وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر به کرات ابراز داشتند که رهنمودهایی را که صادر می‌کنند، صرفاً جنبه‌ی "توصیه" را دارد. این موضوع در تناقض با حکم شان در مورد حجاب در ماه می ۲۰۲۲ قرار دارد که در آن به اتخاذ تدابیر تادیبی برای اقارب مرد خانم‌های که [این حکم را] رعایت نمی‌کنند، اشاره شده است. باوجود آن، حتی قبل از این اعلان، یوناما مواردی را ثبت کرد که کارمندان وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر در اجرای تعزیرات و مجازات به شمول جریمه نقدی و مجازات بدنی در برابر آنچه که نقض "توصیه‌های" شان گفته می‌شد، دخیل بودند.

"قاعده" داشتن محرم که در فوق ذکر شد و مسافرت بیش از ۷۸ کیلومتر را برای زنان بدون همراه محدود می‌سازد، یکی از مثال‌های است که به نظر می‌رسد مقامات محلی وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر به گونه‌ی خودسر در تطبیق آن اقدام نموده‌اند و در بسا موارد تفسیر سختگیرانه‌تر از نیاز برای داشتن محرم را حتی قبل از صدور "توصیه" ماه می از سوی وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر مبنی بر جلوگیری از بیرون شدن زنان از خانه، تحمیل نمودند. به گونه‌ی مثال:

- در ماه جنوری در شهر تالقان ولایت تخار، مسئولین ریاست برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر یک گروه سه نفری از زنان را که با اطفال خوردسن شان در حال خریداری بودند، به دلیل بیرون شدن از خانه بدون محرم، توهین لفظی نمود.
- در ماه اپریل در شهر لشگرگاه ولایت هلمند، مسئولین ریاست برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر گروهی از زنان را که بدون محرم در بازار خریداری می‌کردند، توهین لفظی نموده دوکانداران مرد را به دلیل اجازه دادن خانم‌های بدون همراه در دوکان‌های شان مورد لت و کوب قرار داد. متعاقباً، نیروهای پولیس مقامات حاکم ۱۲ دوکاندار را در رابطه به این موضوع دستگیر کردند که بعداً همه شان رها شدند.

گزارش شده است که نظارت از رعایت هدایات این وزارت مقامات حاکم شامل تفتیش عاجل به شمول تفتیش محتویات تلفون موبایل و گرفتن حضری در مساجد قبل از ادای نماز می‌شود. در بعضی موارد، گزارش شده که چنین تفتیش‌ها منجر به اقدام جزائی توسط مقامات ریاست برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر شده است. در ماه مارچ، مقامات ریاست برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر در شهر فیض آباد ولایت بدخشان یک سلمان را تهدید کردند که اگر به کوتاه کردن ریش مردان ادامه دهد، دستانش را قطع می‌کنند؛ و همچنان یک خانم را در بازار به دلیل نداشتن حجاب اسلامی کامل یا چادری، مورد توهین لفظی قرار دادند.

39 وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر [MOPVPE1@]، تویتر، ۷ می ۲۰۲۲، ساعت ۲:۴۳ بعد از ظهر. قابل دسترس در ذیل:
(پشتو) <https://twitter.com/MOPVPE1/status/1522882293718818816?s=20&t=ssHQCD9cwGCRKJbt8HL3LQ>

ب. آزادی تجمعات صلح آمیز

از ۶ الی ۸ سپتمبر، چندین تظاهرات عمومی در سراسر افغانستان در حمایت از موضوعات مختلف که بعضی شان مشترک بودند، به شمول حمایت از حق دسترسی زنان به تعلیم، کار و اشتراک در زندگی عامه و همچنین تظاهرات برضد مداخله پاکستان در امور افغانستان یا عملیات های نظامی توسط طالبان در پنجشیر، روی دست گرفته شد. این تظاهرات که از ده ها تا صدها تن (و مشخصاً تعداد زیاد زنان افغان) در آن اشتراک کرده بودند، در شهرهای مختلف مانند کابل، هرات، بلخ، بامیان، کاپیسا، غور، بغلان، بدخشان، پروان، کندز، تخار و نیمروز به راه افتاد. یوناما گزارش های موثق دریافت کرد که نشان می دهد نیروهای امنیتی مقامات حاکم به منظور متفرق ساختن مردم و/یا جلوگیری از پوشش رسانه‌ای، از قوا (به شمول شلیک هوایی، دستگیری و لت و کوب آنانی که در مظاهره حاضر بودند به ویژه خبرنگاران) برضد مظاهره کنندگان و خبرنگاران استفاده کرد.

به تاریخ ۸ سپتمبر، وزارت داخله برحال اطلاع داد که مجوز واضح باید از سوی وزارت عدلیه به مظاهره کنندگان صادر شود و برگزار کنندگان تظاهرات باید حداقل ۲۴ ساعت قبل به نهاد های امنیتی در مورد موقعیت، زمان، مدت، هدف و شعار های مظاهره معلومات دهند، و هشدار دادند که در غیر این صورت اجازه ی [برگزاری تظاهرات] را نخواهند داشت.⁴⁰ در عین زمان، از ۱۱ الی ۱۵ سپتمبر، تظاهرات متقابل توسط زنان در حمایت از مقامات حاکم در ولایت های بلخ، کندز، ننگرهار، کابل، فاریاب و نیمروز گزارش شد. این تظاهرات که ظاهراً در تبانی با مقامات حاکم برگزار شده بود، با هیچ محدودیتی مواجه نشد.⁴¹

از اواسط سپتمبر الی اکتوبر، تظاهرات به پیمانهای وسیع فروکش کرد و تنها به تظاهرات معلمین، کارکنان صحتی و سایر کارمندان به دلیل عدم پرداخت معاشات شان از ۱۵ آگست بدینسو، خلاصه می شد. در ماه نومبر، زمانی که فصل زمستان رسید و وضعیت انسانی بدتر شد، تظاهرات برضد موضوعات اقتصادی افزایش یافت. اعلان محدودیت ها فراراه آزادی حرکت زنان و سایر حقوق اساسی شان توسط وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر در ختم ماه دسمبر (همچنان به بخش ۸ - حقوق زنان مراجعه شود) باعث افزایش تظاهرات هم زمان در مورد حقوق زنان توسط گروه های کوچک زنان فعال به ویژه در کابل و ولایات شمال شد.

در ماه های جنوری و فبروری، علاوه بر استفاده از اسپری تئند و دستگاه های برقی برای متفرق کردن مظاهره چیان، گفته می شود که نیروهای امنیتی مقامات حاکم به منظور سرکوب ناراضیاتی ها، به تلاشی خانه ها، دستگیری های خودسر و توقیف های تجریدی رو آوردند. به گونه ی مثال، موارد متعدد توقیف های تجریدی طولانی و پذیرفته نشده⁴² چندین فعال زن شدیداً از سوی یوناما و جامعه جهانی تقبیح شد. به تاریخ ۱۰ فبروری ۲۰۲۲، سرمنشی سازمان ملل متحد در مورد سلامتی

40 ذبیح الله مجاهد [Zabehulah_M33]، توئیتر، ۸ سپتمبر ۲۰۲۱، ساعت ۱۰:۰۷ بعد از ظهر. قابل دسترس در لینک ذیل:

(دری) https://twitter.com/Zabehulah_M33/status/1435658652409647105?s=20&t=jHtAmznQ51R7zJlQICRYrUA

41 بطور مثال، به تاریخ ۱۱ سپتمبر حدود ۲۰۰۰ محصل دانشگاه تعلیم و تربیه پروفیسور ربانی و مکاتب دینی با پوشیدن حجاب سیاه که تمام صورت شان را پوشانیده بود و دستکش در دستان شان، در دانشگاه کابل گرد هم جمع شدند تا حمایت شان را از پالیسی های مقامات حاکم اعلان نموده، و "خشونت" های اخیر توسط زنان مظاهره کننده که برای حقوق زنان مظاهره کرده بودند، اعلان نمایند (تصاویر رسانه ها نشان می دهد که مقامات حاکم این مظاهره کنندگان را در طول جاده همراهی می کنند).

42 به طور مثال، به تاریخ ۲۳ جنوری، گفته می شود که ذبیح الله مجاهد، سخنگوی مقامات حاکم و معاون وزارت اطلاعات و فرهنگ اظهار داشت که مقامات حاکم "حق دارند که افراد ناراضی و افراد قانون شکن را دستگیر و توقیف نمایند"، ولی دستگیری و ادامه ی توقیف فعالین را صراحتاً نپذیرفت، به روزنامه هشت صبح، طالبان: حق داریم مخالفان را بازداشت و زندانی کنیم، که در لینک ذیل قابل دسترس است، مراجعه شود:

(دری) <https://8am.af/taliban-we-have-the-right-to-arrest-and-imprison-dissidents/>

این فعالین ابراز نگرانی کرده و از طالبان خواست تا از برگشت مصئون و سالم آنها به خانه های شان اطمینان حاصل نمایند.⁴³ پروانه ابراهیم خیل به تاریخ ۱۹ جنوری در کابل همراه با همسر خواهرش توسط مقامات حاکم دستگیر شد و به تاریخ ۱۱ فبروری رها گردید؛ تمنا پریانی و سه خواهرش به تاریخ ۱۹ جنوری توسط مقامات حاکم در خانه اش در کابل توقیف و به تاریخ ۱۲ فبروری رها شد؛ مرسل عیار به تاریخ ۲ فبروری در خانه اش دستگیر و به تاریخ ۱۱ فبروری آزاد شد؛ داکتر زهرا محمدی به تاریخ ۳ فبروری از کلینیک صحتی اش بازداشت و به تاریخ ۱۱ فبروری رها شد؛ مقامات حاکم حداقل ۲۹ زن و تعدادی از اقارب شان به شمول چندتن از مظاهره کنندگان را به تاریخ ۱۱ فبروری بازداشت نموده و به تاریخ ۲۸ فبروری آنها را رها کرد.⁴⁴ به تاریخ ۱۸ جنوری، مقامات حاکم عظیم عظیمی، فعال [حقوق بشر] را که راه اندازی یک راه پیمایی به هدف اعتراض به دیدار مقام بلندپایه از پاکستان را در تویتر⁴⁵ اعلان کرد، بازداشت کردند. الی تهیه این گزارش، از محل نگهداری وی هیچ اطلاعی در دست نبود.

پس از بازداشت های خودسر و توقیف های تجربیدی زنان مظاهره کننده و ترس از پیامد های آن از سوی مقامات حاکم، زنان وسیعاً به شیوه های جدید مظاهره مانند پوشیدن نقاب صورت در داخل خانه شخصی و ترسیم شعار های شان در دیوار های خانه از طرف شب و همچنان اتکای زیاد به پوشش شبکه های اجتماعی، روی آورده اند. پس از تصمیم مقامات حاکم به تاریخ ۲۳ مارچ مبنی بر لغو بازگشائی مکاتب متوسطه به روی دختران، تعداد اندک راه پیمایی ها که بعضاً توسط زنان رهبری می شد، در کابل و سایر ولایات به راه انداخته شد.⁴⁶

در بعضی مواقع، تظاهرات که توسط مقامات حاکم مهم تلقی می شد یا در حمایت از پالیسی های آنها راه اندازی می گردید، بدون هیچ نوع ممانعت از سوی نهاد های امنیتی یا تنفیذ قانون مقامات حاکم برگزار می شد. به گونه ی مثال، به تاریخ ۱۵ و ۱۶ فبروری، تظاهرات صلح آمیز در مراکز اکثر ولایات با اشتراک صدها شهروند عادی، تاجران و صرافان برضد تصمیم اخیر دولت ایالات متحده در رابطه به سرمایه های افغانستان در بیرون از کشور به راه انداخته شد. بعداً، به تاریخ ۱۹ الی ۲۲ فبروری، تظاهرات صلح آمیز مشخصاً با اشتراک دانشگاه ها (دانش آموزان و آموزگاران) در مراکز اکثر ولایات برضد تصمیم اخیر دولت ایالات متحده در مورد سرمایه های افغانستان، به راه انداخته شد. در اواسط اپریل، چندین مظاهره به هدف تقبیح گزارش های نقض حقوق بشری شهروندان افغانستان در ایران (که تعداد از آنها مانند تظاهرات مورخ ۱۱ اپریل در ولایت هرات به خشونت گرائید) و برضد حملات هوائی پاکستان در ولایت های خوست و کنر راه اندازی شد. در ماه می، محصلین دانشگاه ها در چندین ولایت گردهم جمع شدند تا حمایت شان را از پالیسی حجاب که در ۷ می اعلان شد، ابراز نمایند.

از سوی دیگر، تظاهرات علیه پالیسی های اعلان شده از سوی مقامات حاکم یا برضد موضوعاتی که متناقض پنداشته می شد، همواره با موانع مواجه شد که [این موانع] شامل منع حضور رسانه ها برای پوشش این تظاهرات می شود. به عنوان نمونه، به تاریخ ۱۴ اپریل در هرات، ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم ۲۶ تن را که تظاهرات به نفع ایران را طرح ریزی می کردند، بازداشت و توقیف نمود. همچنان، به تاریخ ۲۲ اپریل در (ناحیه ۱۳) کابل، مقامات حاکم مظاهره صلح آمیز

43 انتونیو گوتیرش [António Guterres @antonioguterres]، تویتر، ۱۰ فبروری ۲۰۲۲، ساعت ۷:۳۲ قبل از ظهر. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://twitter.com/antonioguterres/status/1491608359673368579>.

44 به تاریخ ۲۰ فبروری، وزارت امور داخله مقامات حاکم کلیپ ویدیویی را نشر کردند که در آن تعدادی از زنان این گروه در حالی که در توقیف بودند، اذعان داشتند که مدافعین حقوق زن در بیرون از کشور آنها را تشویق کرد تا مظاهره کنند زیرا این کار برای ترک افغانستان به آنها کمک خواهد کرد.

45 عظیم عظیمی، [Azeem Azeemi @Azeemazeemi1]، تویتر، ۱۰ فبروری ۲۰۲۲، ساعت ۷:۳۲ قبل از ظهر. قابل دسترس در لینک ذیل:

(<https://twitter.com/Azeemazeemi1/status/1483224448421572609>) پست.

46 به گونه ی مثال، به طلو نیوز [TOLOnew]، تویتر، ۲۶ مارچ ۲۰۲۲، ساعت ۱۰:۵۲ قبل از ظهر مراجعه شود. در لینک ذیل قابل دسترس است: (<https://mobile.twitter.com/TOLOnews/status/1507603785996292097>)

را که پس از حمله‌ی مورخ ۱۹ اپریل شاخه خراسان داعش بالای مراکز آموزشی در غرب کابل به راه افتاد و در آن امنیت بیشتر برای جامعه هزاره‌های شیعه تقاضا شده بود، سرکوب کردند (گزارش‌های مبنی بر شلیک هوایی، شکستن تلفون‌ها و مجروحیت دو مظاهره‌کننده گزارش شده و همچنان گفته می‌شود که به خبرنگاران اجازه‌ی پوشش این مظاهره داده نشد).

ج. آزادی عقیده و بیان

به تاریخ ۱۷ آگست، مقامات حاکم اعلامیه‌های عمومی را منتشر کردند که آزادی رسانه مجاز می‌باشد اگر [رسانه‌ها] "بیطرف باقی بمانند" و "ارزش‌های ملی و وحدت ملی را خدشه دار نسازند" یا "در تناقض با اصول اسلامی نباشد".⁴⁷ در هفته‌ها و ماه‌های بعد، مقامات حاکم هدایات دیگر را پیرامون آنچه که گزارشدهی و نشرات مجاز خواندند و همچنان قواعد جدید که نقش زنان در سکتور رسانه‌ها را متاثر ساخت، صادر نمودند.

به تاریخ ۱۹ سپتمبر، مرکز اطلاعات و رسانه‌های مقامات حاکم یک سلسله رهنمودها را در مورد فعالیت‌های رسانه‌های چاپی، صوتی و تصویری صادر کرد و موارد ذیل را توصیه نمود: منع نشر مطالب برضد دین و شریعت اسلامی؛ منع کامل بی احترامی به شخصیت‌های ملی و تاثیرگذار و همچنان محرمیت ملی و خصوصی؛ منع کامل تحریف موضوعات؛ و حفظ بیطرفی در طرح و نشر اخبار و گزارش‌ها و تنها نشر حقایق.⁴⁸ به تاریخ ۲۱ نومبر، وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر مجموعه‌ای از قواعد جدید را وضع کرد که در میان سایر موارد، نهاد‌های رسانه‌ای را مکلف می‌سازد تا از نشر فلم و برنامه‌های که بازیگران زن در آن حضور دارند، فلم‌های خارجی که در مغایرت با "ارزش‌های افغانی و اسلامی" قرار دارد، خودداری نموده و خبرنگاران زن را مکلف می‌سازد تا حجاب اسلامی را رعایت نمایند.⁴⁹ به تاریخ ۹ می، وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر امر کرد تا خبرنگاران زن در تلویزیون‌ها حین نشر برنامه صورت‌شان را بپوشانند.⁵⁰

تطبیق رهنمود مربوط به رسانه‌ها توسط مقامات حاکم به ویژه در ولایات به پیمانه‌ی وسیع چشم انداز رسانه‌های افغانستان را که زمانی غنی بود، متاثر ساخته است: بازداشت‌های خودسر، احضارها، تهدیدات و هشدارها به خبرنگاران منظم‌اً برای کنترل رسانه‌ها در دوره‌ای تحت پوشش این گزارش مورد استفاده قرار گرفت. این مسئله با برخورد جلوگیری‌کننده‌ی ریاست اطلاعات و فرهنگ، ریاست استخبارات و سایر نهاد‌های مقامات حاکم همراه بوده است.

از ۱۵ آگست بدینسو، شش خبرنگار (به شمول دو خانم) کشته شدند (پنج تن توسط شاخه خراسان داعش و یک مورد به هیچ جناحی نسبت داده نشد) و چهار تن (همه مرد) توسط مردان مسلح ناشناس مجروح شدند. برعلاوه، بخش حقوق بشر یوناما خشونت‌های را ثبت کرد که ۱۷۳ خبرنگار و کارمندان رسانه‌ها را متاثر ساخت که از آن جمله ۱۶۳ مورد آن به مقامات حاکم نسبت داده شد و ۱۰ مورد باقیمانده به هیچ جناحی نسبت داده نشد. این موارد نقض حقوق بشر شامل بازداشت خودسر (۱۲۲ مورد، که یک مورد آن شامل یک خانم می‌شد)، توقیف تجریدی (۱۲ مورد، همه مردان)، شکنجه یا ارباب (۳۳ مورد که سه مورد آن شامل زنان می‌شد) می‌شود.⁵¹ شهر کابل در کل به عنوان مرکز خشونت‌ها در کشور به نظر می‌رسد.

47 به بیانیه ذبیح الله مجاهد، سخنگوی مقامات حاکم مراجعه شود. الجزیره، "متن نخستین خبر مطبوعاتی طالبان در کابل"، ۱۷ آگست ۲۰۲۱. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://www.aljazeera.com/news/2021/8/17/transcript-of-talibans-first-press-conference-in-kابل>.

48 فدراسیون بین‌المللی خبرنگاران، "افغانستان: قواعد سختگیرانه برای خفه ساختن بیشتر رسانه‌ها وضع شد"، ۲۸ سپتمبر ۲۰۲۱. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/press-releases/article/afghanistan-draconian-media-rules-set-to-further-strangle-media.html>

49 همچنان، به دیدبان حقوق بشر، "افغانستان: سختگیری طالبان بالای رسانه‌ها بدتر می‌شود"، ۲۲ نومبر ۲۰۲۱ مراجعه شود. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://www.hrw.org/news/2021/11/22/afghanistan-taliban-crackdown-media-worsens-0>.

50 طلوع نیوز [TOLOnews]، تویتر، ۱۹ می ۲۰۲۲، ساعت ۱۱:۲۰ قبل از ظهر. قابل دسترس در لینک ذیل:

(<https://twitter.com/TOLOnews/status/1527179889790558208>) (دری)

51 از آنجائیکه یک فرد ممکن بیشتر از یک بار مورد خشونت قرار گرفته باشد (مثلاً یک تن ممکن به گونه‌ی خودسر بازداشت شده، در توقیف تجریدی قرار گرفته، مورد شکنجه و/یا تهدید قرار گرفته باشد)، تعداد خشونت بیشتر از تعداد افراد متاثر می‌باشد.

رسد، که این امر اهمیت این شهر به عنوان گذرگاه رسانه های آزاد را تصدیق می کند. در ماه سپتامبر ۲۰۲۱، بخش حقوق بشر یوناما بیشترین آمار رویدادها در دوره ای تحت پوشش این گزارش را ثبت کرد که بدون شک ناشی از تظاهرات متعدد می باشد که در اوایل ماه در این شهر راه اندازی شد. سایر [نهاد های] همکار نقش ریاست عمومی استخبارات مقامات حاکم در اعمال فشار بالای رسانه ها و خبرنگاران از طریق تهدید، بازداشت خودسر و توقیف های تجریدی را همواره برجسته ساخته اند.

مقامات حاکم تا اکنون نتوانسته اند که میکانیزم های موثر هماهنگی میان قوه اجرائیه و رسانه ها را حفظ یا مجدداً ایجاد نمایند. به تاریخ ۲۴ آگست، در خلال نگرانی های روز افزون میان خبرنگاران در مورد مصئونیت فردی و شرایط کاری، ذبیح الله مجاهد، سخنگوی مقامات حاکم از ایجاد کمیسیون سه جانبه رسانه ها به شمول کابینه، فدراسیون رسانه ها و نهاد های تنفیذ قانون در کابل خبر داد (تا هنوز معلوم نیست که این کمیسیون گاهی هم تدویر جلسه داده یا خیر).⁵² به تاریخ ۱۹ می، سخنگوی مقامات حاکم یکبار دیگر تعهد مبنی بر ایجاد کمیسیون رسیدگی به خشونت ها علیه رسانه ها را تکرار کرد.⁵³ کمیسیون مذکور الی تهیه ای این گزارش ایجاد نشده است.

مقامات حاکم همواره خبرنگاران و کارمندان رسانه ها را به منظور سرکوب گردهمائی های صلح آمیز، مورد هدف قرار می دهند. به گونه ای مثال، به تاریخ ۳۰ سپتامبر، فوتو ژورنالیست مرتضی صمدی پس از آن توسط مقامات حاکم رها شد که موصوف به اتهام تهیه گزارش در مورد اعتراض برضد مقامات حاکم در هرات، به تاریخ ۷ سپتامبر به گونه ای خودسر بازداشت و برای سه هفته در توقیف تجریدی قرار داشت. همچنان، به تاریخ ۷ سپتامبر، مقامات حاکم خبرنگاران اطلاعات روز هر یک تقی دریایی و نعمت نقدی را به اتهام تحت پوشش قرار دادن اعتراضات زنان در کابل، به گونه ای خودسر بازداشت، توقیف و با آنها بدرفتاری کردند. آنها به تاریخ ۸ سپتامبر رها شدند؛ در بدن شان آثار واضح و شدید جراحات دیده می شد.

موارد فوق صرف نمونه ای از رویکردی است که بدون فروکش در طول دوره ای گزارشده ای ادامه یافت و ده ها کارمند رسانه ها را در سراسر افغانستان متأثر ساخت. علاوه بر اعتراضات، گفته می شود که مقامات حاکم خبرنگاران را از پوشش دادن سایر انواع رویدادها مانند حوادثی که طی آن شمار زیاد افراد ملکی مورد هدف قرار می گرفت، (منجمله از طریق بازداشت های خودسر، تهدید، و ضبط وسایل) منع می کردند.

در سراسر کشور، مالکین رسانه ها نیز گزارش دادند که نبود عواید مالی از سکتور خصوصی و منابع بین المللی آنها را مجبور می سازد تا تعداد کارمندان را کاهش دهند و بالاخره تجارت شان را ببندند. خبرنگاران از واکنش مقامات حاکم به گزارش ها هراس دارند و به خود سانسوری رو آورده اند. دسترسی به معلومات نیز برای خبرنگاران بیشتر چالش برانگیز شده به شمول اینکه خبرنگاران از تحت پوشش قرار دادن اعتراضات منع شده اند، تشریک معلومات وجود ندارد، یا به مقامات حاکم دسترسی ندارند. حضور زنان در رسانه ها پس از تسلط طالبان به پیمانه ای شدید کاهش یافته است.⁵⁴ در ماه اپریل، مقامات حاکم تصمیم شان مبنی بر بستن فعالیت رسانه های که اعتبار جواز شان ختم شده یا باقیات مالیاتی شان را پرداخت نکرده اند، را اعلان نمود.⁵⁵ گفته می شود اکثر کارمندان رسانه ها که نتوانستند الی ختم ماه آگست از کشور خارج شوند، در صدد این کار هستند. جایگاه بین المللی رسانه های افغانستان در خلال مدت تحت پوشش این گزارش به شدت سقوط کرده است.⁵⁶

52 ذبیح الله مجاهد، (ذبیح الله م. ..) [Zabiulah_M33]، تویتر، ۲۱ آگست، ساعت ۳:۵۳ بعد از ظهر. قابل دسترس در لینک ذیل:
https://twitter.com/Zabehulah_M33/status/1429041508213272582?s=20&t=sh9FGBnMMJCUU-wF9XR5jw (پشتو)

53 ذبیح الله (ذبیح الله م. ..) [Zabiulah_M33]، تویتر، ۱۹ می ۲۰۲۲، ساعت ۷:۲۵ بعد از ظهر.
https://twitter.com/Zabehulah_M33/status/1527302013058330625?s=20&t=sh9FGBnMMJCUU-wF9XR5jw.

54 به تاریخ ۲۱ دسمبر ۲۰۲۱، نهاد خبرنگاران بدون مرز و انجمن خبرنگاران آزاد افغانستان اظهار داشتند که (از مجموع ۵۴۳ نهاد رسانه ای فعال الی ۱۵ آگست) تنها ۳۱۲ رسانه تا هنوز فعال بودند؛ بیش از ۴۴۰۰ خبرنگار وظایف شان را از دست دادند. به گزارش خبرنگاران بدون مرز مراجعه شود، "از تسلط طالبان تا اکنون، ۴۰ درصد رسانه های افغانستان بسته شده است، ۸۰ درصد خبرنگاران زن وظایف شان را از دست داده اند"، معلومات جدید مورخ ۲۱ دسمبر ۲۰۲۱. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://rsf.org/en/news/taliban-takeover-40-afghan-media-have-closed-80-women-journalists-have-lost-their-jobs>.

55 طلوع نیوز، "اداره تنظیم خدمات مخابراتی (اترا): وزارت داخله باید رسانه هایی را که تاریخ اعتبار جواز شان ختم شده، مسدود کند"، ۵ اپریل ۲۰۲۲. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://tolonews.com/afghanistan-177443>.

56 به تاریخ ۳ می، در سال شاخص جهانی آزادی مطبوعات خبرنگاران بدون مرز، Afghanistan (با کسب ۳۸.۲۷) در جایگاه ۱۵۶ قرار دارد، در حالی که در سال ۲۰۲۱ (با کسب ۵۹.۸۱) در مقام ۱۲۲ قرار داشت. در لینک ذیل قابل دسترس می باشد:

افزون بر رسانه ها و ژورنالیزم محلی، مقامات حاکم آزادی عقیده را نیز فعالانه مورد هدف قرار دادند. به عنوان نمونه، در ۸ جنوری در کابل، گزارش شده که پروفیسور فیض الله جلال توسط مقامات حاکم به دلیل اظهاراتی در رسانه های اجتماعی که بحث برانگیز گفته شده، بازداشت شد؛ موصوف به تاریخ ۱۱ جنوری پس از انتقادات ملی و بین المللی آزاد شد.⁵⁷ به تاریخ ۴ مارچ در کابل، سید باقر محسنی، تحلیلگر سیاسی، توسط ریاست استخبارات مقامات حاکم بازداشت و پس از دو روز آزاد شد.⁵⁸ به تاریخ ۶ مارچ در کابل، ندیمه نور، کمیدین افغان-کانادائی - که به اسم پتینگره کاکي نیز مشهور است - پس از آن که در ۲۴ فبروری توسط مقامات حاکم بازداشت شد و تقریباً سه هفته در حبس تجریدی بود، از بند آزاد شد.⁵⁹

در اکثر موارد، افراد به گونه‌ی خود سر توسط مقامات حاکم به دلیل آنچه که شریک ساختن پُست های انتقادی ناخوشایند در رسانه های اجتماعی گفته می شود، بازداشت شدند. بخش حقوق بشر یوناما گزارش های تهدید و ارباب چنین افراد را دریافت کرد و هرچند بعضی از آنها چند ساعت بعد آزاد شدند، در سایر موارد افراد برای مدت طولانی تحت توقیف باقی ماندند و بالاخره مجرم شناخته شدند. بطور مثال، به تاریخ ۲۷ اپریل در ولایت هرات، دو فعال جامعه مدنی و یک خبرنگار خودسرانه توسط ریاست استخبارات مقامات حاکم بالترتیب به تاریخ ۱ فبروری و ۱۷ مارچ بازداشت شدند و به اتهام آنچه که "نشر تبلیغات علیه نظام و جاسوسی برای رسانه های خارجی" گفته می شود، توسط محکمه نظامی مجرم شناخته شدند. گزارش شده است که خبرنگار خالد قادری به یک سال حبس محکوم شد در حالی که دو فعال جامعه مدنی به دو سال حبس محکوم شدند. پس از تسلط طالبان، قضیه‌ی قادری نخستین موردی است که یک خبرنگار به دلیل انجام وظیفه‌ی خود مورد محاکمه قرار گرفته، مجرم شناخته شده و محکوم به حبس می شود. گفته می شود که موصوف به وکیل مدافع دسترسی نداشته است.⁶⁰

د. جامعه مدنی، مدافعین حقوق بشر و نهاد های ملی حقوق بشر

فعالین جامعه مدنی و مدافعین حقوق بشر از ترس اقدامات و محدودیت های وضع شده از سوی مقامات حاکم، فعالیت های شان را متوقف کرده اند. عدم دسترسی به وجوه مالی یکی دیگر از موضوعاتی است که مانع فعالیت موسسات جامعه مدنی می شود.

مدافعین حقوق بشر کماکان مورد حمله قرار می گیرند و با ارباب، آزار و اذیت، بازداشت خودسرانه، توقیف تجریدی، بدرفتاری و قتل مواجه هستند. از ۱۵ آگست بدینسو، ۱۰ فعال جامعه مدنی (به شمول دو خانم) کشته شده است (پنج مورد به مقامات حاکم و سه مورد به شاخه خراسان داعش نسبت داده شد در حالی که دو مورد به هیچ جناحی نسبت داده نشد). برعلاوه، بخش حقوق بشر یوناما خشونت های را ثبت کرد که ۶۵ مدافع حقوق بشر را متاثر ساخت، که از جمله ۶۴ مورد به مقامات حاکم نسبت داده شده و یک مورد به هیچ جناحی نسبت داده نشد. این خشونت های حقوق بشری شامل بازداشت خودسرانه (۴۷ مورد که ۱۱ مورد آن شامل زنان می باشد)، توقیف تجریدی (۱۷ مورد که ۱۰ مورد آن شامل زنان می باشد)، شکنجه و بدرفتاری (۱۰ مورد که یک مورد آن شامل زنان می باشد)⁶¹ و تهدید و ارباب (۱۷ مورد که شش مورد آن زنان می باشد) می گردد.⁶² به نظر می رسد که شهر کابل در کل مرکز اصلی خشونت ها در سراسر کشور بود و در دوره‌ی

<https://rsf.org/en/country/afghanistan>.

57 الجزیره، "طالبان یک پروفیسور سرشناس افغانستان را از بند رها کردند"، ۱۱ جنوری ۲۰۲۲. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://www.aljazeera.com/news/2022/1/11/taliban-releases-afghan-professor-faizullah-jalal>.

58 طلوع نیوز، "پروفیسور از شام جمعه تا اکنون ناپدید می باشد"، ۵ مارچ ۲۰۲۲. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://tolonews.com/afghanistan-176980>.

59 خبرگزاری ایژواک افغانستان، "ندیمه پتینگره کاکي' بپرته خوشی شوه"، ۹ مارچ ۲۰۲۲. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://pajhwok.com/ps/2022/03/09/social-activist-nadima-released/> (پشتو)

60 کمیته‌ی محافظت از خبرنگاران، "خالد قادری، خبرنگار افغان، به ۱ سال حبس محکوم شد"، ۵ می ۲۰۲۲. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://cpj.org/2022/05/afghan-journalist-khalid-qaderi-sentenced-to-1-year-in-prison/>.

همچنان، به گزارش خبرنگاران بدون مرز مراجعه شود، "افغانستان: خبرنگار افغان توسط محکمه نظامی محاکمه و به یک سال حبس محکوم شد"، ۱۱ می ۲۰۲۲. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://rsf.org/en/afghanistan-afghan-journalist-tried-military-court-sentenced-one-year-prison>.

61 دو فرد شکنجه شده متعاقباً کشته شدند و به همین ترتیب مشمول لست کشته شدگان که در پاراگراف قبلی ذکر شد، می باشند.

62 از آنجائیکه ممکن یک تن بیشتر از یک خشونت را متحمل شده باشد (مثلاً یک تن ممکن به گونه‌ی خودسرانه بازداشت شده، در توقیف تجریدی به سر برده، شکنجه و/یا تهدید شده باشد)، تعداد خشونت ها بیشتر از تعداد افراد متاثر می باشد.

تحت پوشش این گزارش، جنوری و فبروری ۲۰۲۲ شاهد ثبت بیشترین میزان رویدادها بود که می توان دلیل آن را به افزایش اعتراضات توسط فعالین حقوق زن در مرکز در شروع سال ارتباط داد.

مقامات حاکم دفاتر مرکزی و محلی کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان را بلافاصله پس از ۱۵ آگست تلاشی و غصب کردند. کمیسیون مذکور طی اعلامیه‌ی رسمی به تاریخ ۱۸ سپتمبر خبر داد که از ۱۵ آگست بدینسو قادر به انجام فعالیت نبوده است.⁶³ رهبری و بعضی از کارمندان کلیدی این کمیسیون افغانستان را ترک نموده اند. مقامات حاکم کمیسیون⁶⁴ را از طریق فرمان اداری مورخ ۴ می (نافذ از ۲۱ مارچ) منحل کرد. به تاریخ ۱۹ می، بچله، کمیشنر عالی سازمان ملل متحد، از "تصمیم گزارش شده‌ی طالبان مبنی بر انحلال [کمیسیون که] طی چندین سال و در شرایط بسیار سخت کارهای فوق العاده انجام داده بود و یک نقطه‌ی درخشان در زمینه‌ی حقوق بشر تمام افغان ها به شمول قربانیان تمام جناح های شامل در درگیری ها" بود، ابراز ناامیدی کرد و تاکید نمود که "نبود آن گام بزرگ به عقب برای تمام افغان ها و جامعه مدنی افغانستان خواهد بود".⁶⁵

طوریکه در فوق ذکر شد، گفته می شود که وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر به شکایات شهروندان علیه نهاد های حکومتی مقامات حاکم از طریق تلفون بیست و چهار ساعته و قضاوت سه مرحله‌ی یا ارجاع آن به پروسه تصمیم گیری رسیدگی می نمایند. علاوه بر محاکم، ریاست حقوق وزارت عدلیه در مرکز و ولایات نیز به رسیدگی به منازعات مدنی و تجاری ادامه می دهد. با توجه به موجودیت مراجع متعدد برای شهروندان جهت درج شکایات شان به نهاد های مختلف حکومتی مقامات حاکم، موجودیت یک نهاد مستقل حقوق بشر در کشور که نقش پل ارتباطی میان شهروندان و مقامات حاکم را بازی کند، مطمئناً پاسخگوئی حقوق بشری در افغانستان را افزایش می دهد.

---

63 کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان [AfghanistanIHR], تویتر، ۱۸ سپتمبر ۲۰۲۱، ساعت ۷:۰۸ بعد از ظهر. قابل دسترس در:

<https://twitter.com/AfghanistanIHR/status/1439236862414098432?s=20&t=uAJVUWAZIIIOHZMIJoi5hOA>

64 فرمان مذکور کمیسیون نظارت از تطبیق قانون اساسی، وزارت دولت در امور صلح و سکرتریت های ولسی جرگه و مشرانو جرگه‌ی پارلمان جمهوریت را نیز منحل کردند.

65 نظریات میشل بچله، کمیشنر عالی سازمان ملل متحد برای حقوق بشر در مورد انحلال کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، کنفرانس مطبوعاتی، ۱۹ می ۲۰۲۲. قابل دسترس در لینک ذیل:

<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/05/comment-michelle-bachelet-un-high-commissioner-human-rights-dissolution#:~:text=The%20Afghanistan%20Independent%20Human%20Rights,the%20ground%20since%20August%202021.>

راه پیمایی زنان معترض در منطقه دشت برچی کابل، افغانستان، ۸ سپتمبر ۲۰۲۱. عکاس: مارکس یام از مجله لاس انجلس تایمز

زنان در یک راه پیمایی در حمایت از طالبان در بیرون محوطه یک دانشگاه، کابل، افغانستان، ۱۱ سپتمبر ۲۰۲۱. عکاس عامر قریشی از AFP

الف. وضعیت زنان و دختران

با وجود تضمین های قبلی در جریان مذاکرات دوحه و در یک کنفرانس مطبوعاتی در کابل بتاريخ ۱۷ آگست ۲۰۲۱ که به زنان از تامین حقوق شان "در چارچوب قانون شریعت" اطمینان داده شده بود و اینکه "هیچ نوع خشونت (...)" و هیچ نوع تبعیض علیه زنان وجود نخواهد داشت،⁶⁶ زنان افغانستان در پی بازگشت طالبان به قدرت در آگست ۲۰۲۱ با توجه به موضع محافظه کارانه سیاسی - ایدیولوژیک طالبان نسبت به نقش زنان، نگران بوده اند. چنین موقف گیری طالبان از آن زمان تا کنون با وضع تدریجی مجموعه از محدودیت ها بر دسترسی زنان و دختران افغانستان به حقوق و آزادی های بشری شان عرض وجود نموده است.

اولین نشانه از محدود شدن برخورداری زنان از حقوق شان، تشکیل کابینه سرپرست به تاریخ ۷ سپتمبر ۲۰۲۱ بود که تمام اعضای آن مرد بود؛ هیچ جایی برای مذاکره در مورد شمولیت زنان در کابینه نه در آن زمان و نه اکنون وجود دارد. مقامات حاکم، به تأسی از تشکیل کابینه و از طریق اقدامات خود، تاکنون زنان را در هیچ یک از ساختارهای تصمیم گیری چه در سطح ملی و چه در سطح محلی شامل نکرده اند. به دنبال آن، مقامات حاکم ساختمان وزارت قبلی امور زنان را بتاريخ ۱۸ سپتمبر متصرف شده و آن را به وزارت امر به معرف و نهی از منکر فعلی تبدیل نمودند. این دو اقدام، مشترکاً حق مشارکت سیاسی و نمایندگی زنان در ساختارهای تصمیم گیری را عملاً از میان برد، از جمله هر نوع فرصت مشورت با زنان در مورد موضوعاتی که آنان و خانواده هایشان را متأثر می سازد، از زنان گرفته شد. بتاريخ ۱۹ سپتمبر، با ارسال یادداشت توصیه ای به نهاد های رسانه ای، مقامات حاکم، در کنار سایر موضوعات، طرز لباس پوشیدن خبرنگاران زن را مقرر نموده و زنان را از ایفای نقش در فیلم ها منع قرار دادند.

بین ماه های سپتمبر و دسمبر ۲۰۲۱، فتوای بیشتری از سوی مقامات حاکم در رابطه به موارد ذیل صادر گردید: توقف آموزش دختران بالاتر از صنوف ششم، به خصوص در مکاتب دولتی و تمدید نامحدود این توقف بتاريخ ۲۳ مارچ، وضع الزام داشتن محرم شرعی برای زنان که بتاريخ ۲۶ دسمبر این حکم تفصیل بیشتری یافت؛ و قیودات بیشتر در مورد نحوه پوشش زنان که بتاريخ ۷ می احکام بیشتری به آن افزوده شد.

بتاریخ ۳ دسمبر، رهبر طالبان فرمانی را در مورد حقوق زنان صادر کرد. موضوعات مهمی که در این فرمان به نفع زنان تجویز گردیده شامل موارد ذیل است: اینکه زنان حق داشتن رضایت به ازدواج دارند و آنان را نمی توان مجبور به ازدواج کرد؛ زنان بیوه از حق میراث در اموال شوهران، فرزندان، پدر، مادر و اقارب شان برخوردار اند؛ زنان بیوه حق دریافت مهر از شوهران جدید شان را دارند؛ زنانی که شوهرانشان تعدد زوجات دارند، دارای حقوق شرعی هستند؛ و اینکه ستره محکمه مقامات حاکم مکلف است که اطمینان حاصل کند که محاکم احکام این فرمان در خصوص زنان را تطبیق می کنند.⁶⁷ اگرچه این فرمان از سوی بعضی حلقات مورد ستایش قرار گرفت، اما زنان افغان از آن به سبب عدم پرداختن به طیف وسیعی از حقوق زنان انتقاد نمودند.

باوجود صدور این فرمان، یوناما مواردی را ثبت کرده است که در آن مقامات حاکم - از جمله قضات، والی ها و سایرین - در اجرای ازدواج های اجباری و/یا محروم کردن زنان از حق انتخاب همسر دخیل بوده اند. برای مثال:

- بتاريخ ۱۵ فبروری، در ولایت ارزگان، شهر ترینکوت، یک زن و برادرش در رابطه به قضیه خواستگاری از آن زن که او آن را به تکرار رد کرده بود، به محکمه طالبان فراخوانده شدند. قاضی های محکمه ابتدائیه مقامات حاکم سعی کردند آن زن را مجبور به پذیرش ازدواج کنند، و زمانی که او رد کرد، آنها آن زن و برادرش را به شدت لت و کوب کردند. آن زن و برادرش مجبور شدند از ترس انتقام جویی های بعدی از خانه فرار کنند ولی برادر دیگر آنها که در خانه مانده بود بعداً از سوی مقامات حاکم بازداشت گردید تا آن زن را مجبور نمایند که پیشنهاد ازدواج را بپذیرد.
- بتاريخ ۲۷ اپریل، یک دختر پانزده ساله به یوناما گفت که او از سوی پدرش به یک مرد بزرگسال تر از خودش فروخته شده است. آن دختر نمی خواست با آن مرد ازدواج کند و بنابراین، همراه با مرد دیگری از خانه فرار کرد و

66 سی ان ان، "طالبان عدم خشونت علیه زنان را وعده می دهند ولی می گویند که جامعه بین المللی باید به ارزش های اصلی ما احترام بگذارند"، ۱۷ آگست ۲۰۲۱ (pm ET ۱۳.۱۲) در این آدرس قابل دسترس است:

<https://edition.cnn.com/world/live-news/afghanistan-taliban-us-news-08-17-21/index.html>

67 صفحه تویتر ذبیح الله مجاهد (..) Zabihullah ذبیح الله [M33]@Zabehulah (، ۳ دسمبر ۲۰۲۱، ۱۱:۳۱ قبل از ظهر). در اینجا قابل دسترس است: https://twitter.com/Zabehulah_M33/status/1466663907750256642?s=20&t=OSIB1ZasfMSJXFjMESiE-A

با او ازدواج نمود. پدرش علیه او به مقامات حاکم شکایت درج کرد. او از سوی پولیس مقامات حاکم دستگیر گردیده و به نظارت خانه آورده شد که در آنجا به او گفته شده است که باید به حرف پدرش گوش دهد و از شوهر فعلی اش طلاق بگیرد تا با آن مرد اولی ازدواج کند. او برای مدت ۱۰ روز در نظارتخانه نگهداشته شد تا اینکه برای انجام تحقیقات بیشتر به محبس ولایتی انتقال گردید. گفته می شود که قضیه او فعلاً در محکمه تحت رسیدگی قرار دارد.

بتاریخ ۲۶ دسمبر ۲۰۲۱، دستوری که از سوی وزارت امر به معروف و نهی از منکر مقامات حاکم صادر شد آزادی گشت و گذار زنان را به مسافت کمتر از ۷۸ کیلومتر محدود کرد مگر اینکه زن را محرم شرعی همراه کند و نیز مالکین وسایط نقلیه را از سوار کردن مسافری زن که حجاب نیپوشیده باشند، منع کرد.⁶⁸ یوناما رویداد های را ثبت کرده است که در آن نیروهای محلی مقامات حاکم زنان را به دلیل نداشتن محرم ویا نیپوشیدن حجاب مناسب مورد ضرب و شتم قرار داده اند (همچنان مراجعه شود به بخش ۷ تحت عنوان الف. آزادی های اساسی و نقش وزارت برحال امر بالمعروف و نهی عن المنکر).

ذبیح الله مجاهد سخنگوی مقامات حاکم طی کنفرانس مطبوعاتی بتاریخ ۲۷ فبروری از ممنوعیت مسافرت افغانها به خارج از کشور بدون "عذر" و اینکه زنان حق سفر به بیرون از کشور بدون محرم شرعی را ندارند، خبر داد.⁶⁹ بتاریخ ۲ مارچ، او در مورد اظهارات قبلی اش وضاحت داده و گفت که افغانهای که "اسناد قانونی" در دست دارند از سفر به خارج منع نمی شوند و زنان حق نخواهند داشت برای تحصیل به خارج از کشور سفر کنند مگر اینکه آنها محرمی شرعی به همراه خود داشته باشند.⁷⁰ توضیح واقعی در خصوص زنان در مکتوب رسمی مقامات حاکم مورخ ۲۴ مارچ آشکار گردید که در آن به نمایندگی های سیاحتی دستور داده شده بود که به زنان بدون محرم شرعی تکیه تیاره/مسافرت نفروشد. به مسئولین میدان هوایی کابل نیز طی مکتوب رسمی از سوی مقامات حاکم هدایت داده شده است که به زنان بدون محرم اجازه سفر داده نشود.

تمرکز روی لباس و جداسازی فیزیکی جنسیتی در اماکن عمومی بتاریخ ۲ مارچ زمانی آغاز گردید که وزارت امر به معروف و نهی از منکر مقامات حاکم با صدور مکتوبی عنوانی تمامی ادارات دولتی به آنها هدایت داد که: تمام کارمندان اناث ادارات دولتی باید مطابق احکام شریعت اسلامی حجاب بپوشند؛ کارمندان اناث و ذکور ادارات دولتی باید بطور فیزیکی از هم جدا کار کنند؛ و زنانی که بدون رعایت حجاب به ادارات دولتی مراجعه می کنند از ورود به آن اداره باز داشته شوند.

بتاریخ ۲۷ مارچ، همین وزارت مقامات حاکم به مالکین تمام پارک های تفریحی، باغ ها و ساحات تفریحی و میله جات دستور داد که استفاده از این ساحات را به روز های مشخص بر اساس تفکیک جنسیت تنظیم کنند و به مشتریان زن دستور داد که هنگام استفاده از این ساحات تفریحی شرایط حجاب را بطور جدی رعایت کنند. بتاریخ ۷ می، در یک کنفرانس مطبوعاتی عین وزارت مقامات حاکم مقررۀ جدیدی را در مورد رعایت "حجاب اسلامی" معرفی کرد که در آن رویکرد دو مرحله ی برای آگاهی دهی و سپس هشدار و اتخاذ اقدامات تأدیبی علیه شوهران، پدران و برادران زنانی که از احکام حجاب تخطی کنند، تعیین شده بود. در این حکم همچنان تذکر گردیده است که کارمندان اناث دولتی که از این مقررۀ سر پیچی کنند فوراً از کار اخراج می شوند؛ همین قسم، کارمندان ذکور ادارات دولتی که زنان و دختران آنها احکام حجاب را رعایت نکنند، از کار تعلیق می شوند. در این دستور همچنان توصیه شده است که "بهترین روش برای رعایت حجاب اسلامی" این است که زنان اصلاً از خانه هایشان بیرون نروند، مگر اینکه بسیار ضروری باشد.

فتوای صادره از سوی مقامات حاکم از جمله از سوی وزارت امر به معروف و نهی از منکر مقامات حاکم بالای مردمان افغانستان، تاثیر تبعیض آمیز و نا متناسبی بالای زنان و دختران و برخورداری آنان از حقوق بشری شان دارد. بطور خاص، وضع حکم محرم شرعی و حجاب بالای زنان و دختران تاثیر منفی مستقیمی روی برخورداری آنان از حق گشت و گذار شان داشته است زیرا زنان و دختران بدون یکی از این دو - حجاب و محرم شرعی - نمی توانند از خانه خارج شوند. خارج شدن از

68 حساب تویتز وزارت امر به معروف و نهی از منکر [MOPVPE1]، تویتز، ۳۱ دسمبر ۲۰۲۱، ۴:۴۵ عصر. در اینجا قابل دسترس است: <https://twitter.com/MOPVPE1/status/1476889768357150729?s=20&t=7TuX4pPt6OQEvSPvgZDDFA> الجزیره، "منع سفر زنان به مسافت های دور بدون محرم شرعی: طالبان" ۲۶ دسمبر ۲۰۲۱. در اینجا قابل دسترس است:

<https://www.aljazeera.com/news/2021/12/26/afghanistan-long-distance-travel-women-without-male-escort-taliban>

69 i24News/AFP "طالبان در حبوحه تصفیه سازی های گسترده امنیتی، مانع خروج افغانها می شوند" ۲۸ فبروری ۲۰۲۲. در اینجا: <https://www.i24news.tv/en/news/middle-east/iran-eastern-states/1646033500-taliban-ban-afghans-from-evacuating-amid-massive-security-sweep>

70 الجزیره، "افغانها با داشتن اسناد قانونی درست می توانند به خارج سفر کنند: طالبان" ۲ مارچ ۲۰۲۲. در اینجا قابل دسترس است: <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/2/afghans-with-correct-legal-documents-may-travel-abroad-taliban>

خانه بالقوه باعث آزار و اذیت زنان از سوی مقامات حاکم محلی خواهد شد و یا آنها نمی توانند به خدمات از قبیل ترانسپورت عامه، خدمات صحت و حتی مساعدت های بشردوستانه دسترسی داشته باشند. در این خصوص، خانوار های که سرپرستی آن به دوش زنان است و زنان بیوه بطور مشخص زیان بیشتری می بینند زیرا آنها هیچ اقارب ذکوری که با آنها زندگی کنند، ندارند. اعضای ذکور خانواده ها به عنوان تنفیذ کنندگان حکم حجاب شناخته شده اند و در صورت سرپیچی اعضای خانواده از این حکم، اعضای ذکور مجازات خواهند شد.

دسترسی دختران به تعلیمات متوسطه از سوی مقامات حاکم برای مدت نا معلومی منع شده است تا گویا این مقامات نصاب درسی را مرور و بررسی نموده و آن را با ارزش های اسلامی برابر سازند، صنف های درسی با تفکیک جنسیتی فراهم کنند و معلمین اناث بیشتری استخدام نمایند. بنابراین، یک نسل از دختران در سنین تعلیمات متوسطه اگر تا سه الی ۱۲ ماه دیگر به مکتب برنگردند، دوره کامل تعلیمات ۱۲ ساله شان را تکمیل نخواهند کرد. این کار هزینه ها و خطرات بیشمار جسمی و روحی از جمله موارد ذیل را برای این نسل از دختران در قبال خواهد داشت: خودکشی؛ ازدواج های زود هنگام و در ایام طفولیت؛ حمل زود هنگام؛ زیان های ناشی از فقر در قسمت صحت، تغذیه، و سرمایه به سبب درآمد کمتر؛ تقلیل شخصیت، تصمیم گیری و سرمایه اجتماعی مربوط به آن؛ و افزایش خطر متضرر قرار گرفتن در خشونت های فامیلی و یا بهره برداری و آزار و اذیت جنسی. در عین زمان، پسران کماکان از دسترسی کامل به تعلیمات ابتدائیه و متوسطه و مردان جوان از تحصیلات عالی مستفید می شوند. اما، دسترسی زنان جوان به تحصیلات عالی با کیفیت، با توجه به تصمیم مقامات حاکم برای وضع تفکیک جنسیتی در صنف های درسی مطابق روز های مشخص و به سبب کمبود استادان اناث که محصلین اناث را تدریس کنند با چالش مواجه شده است. اینکه آیا تمام مظامین دانشگاه که برای محصلین ذکور تدریس می شود برای محصلین زن نیز تدریس می شود و یا خیر هنوز معلوم نیست. تمام این تغییرات در شرایطی بوجود آمده است که گفته می شود مظامین دینی به نصاب درسی افزوده شده است و در مواردی به قیمت حذف مظامین دیگر از نصاب درسی این کار صورت گرفته است.

اقداماتی که مقامات برحال تا به امروز انجام داده اند، از جمله درخواست از اکثر کارمندان زن - به استثنای کسانی که در بخش های صحت و معارف کار می کنند - که در خانه بمانند، مشارکت زنان در نیروی کار را به طور قابل توجهی محدود کرده است. در حالی که زنان اجازه دارند در برخی از نقش های دولتی از جمله در میدان های هوایی، ریاست پاسپورت و در محابس زنان به وظایف شان ادامه دهند، تعداد زیادی از زنان مسلکی و شهری، منجمله کارکنان سابق خدمات ملکی، برای مدت نا معلومی در خانه محجور مانده اند. در سکتور غیر رسمی، از جمله در زراعت و مالداری و نیز در بخش هنر ها و صنایع دستی، زنان ستون فقرات و عامل پیش ران نامشهود اقتصاد غیر رسمی اند اما در آوردن محصولات شان به بازار با توجه به ممنوعیت کار زنان، با چالش هایی مواجه گردیده اند. در میان اقتصاد های رسمی و غیر رسمی تشبثات کوچک و متوسط، دکان ها و رستوران های تحت مالکیت و مدیریت زنان قرار دارد اما آنها نیز از حکم ممنوعیت کار زنان توسط مقامات حاکم و بسته شدن بازار های زنانه که از سوی وزارت قبلی امور زنان از جمله در مزار شریف و هرات ایجاد شده بود، نیز متضرر گردیده اند. بدون حق کار،⁷¹ استقلال مالی زنان - از جمله بیوه زنان و خانوار های که توسط زنان سرپرستی می شود - زیانمند می شود که آن به نوبه خود، دسترسی به موقع آنان به خدمات اولیه به خصوص مراقبت های صحتی را با مانع مواجه می سازد.

71 مودل سازی اقتصادی توسط دفتر افغانستان اداره انکشافی ملل متحد از چشم انداز اقتصادی-اجتماعی افغانستان برای سال ۲۰۲۱ - ۲۰۲۲ نشان داد که در صورتی که زنان از کار منع شوند افغانستان زیان فوری اقتصادی بین ۶۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد دالر - و یا الی پنج فیصد تولیدات ناخالص داخلی را متحمل خواهد شد. دفتر انکشافی ملل متحد در افغانستان، "افغانستان: چشم انداز اجتماعی-اقتصادی ۲۰۲۱ - ۲۰۲۲ - جلوگیری از بحران نیاز های اولیه"، ۱ دسمبر ۲۰۲۱، در اینجا قابل دستر است: <https://www.undp.org/publications/afghanistan-socio-economic-outlook-2021-2022-averting-basic-needs-crisis#:~:text=December%201%2C%202021&text=The%20report%20indicates%20that%20the,corrective%20action%20is%20not%20taken>

ب. خشونت علیه زنان و دختران

از زمان به قدرت رسیدن طالبان در کشور در آگست ۲۰۲۱، بخش حقوق بشر یوناما ۸۷ گزارش قتل، تجاوز جنسی، خودکشی، ازدواج اجباری از جمله ازدواج اطفال، ضرب و شتم و نیز دو قضیه قتل ناموسی را دریافت کرده است. هیچ یکی از این قضایا از طریق سیستم عدالت جزایی رسمی پیگیری نشده است که دلیل آن وضعیت پراکنده حاکمیت قانون و ارجاع بسیاری از این قضایا به مکانیزم های سنتی حل و فصل منازعات می باشد. واحد های تخصصی پولیس و سارنوالی و محاکم که در حکومت قبلی به عنوان بخشی از روند تطبیق قانون سال ۲۰۰۹ منع خشونت علیه زنان ایجاد گردیده بود، از بودجه مقامات حاکم برای سال ۲۰۲۲ حذف گردیده است.

با انحلال مکانیزم های اختصاصی که به مقصد رسیدگی به قضایای خشونت علیه زنان و دختران ایجاد گردیده بود، یک مرجع مهم برای قربانیان خشونت های جنسی که به هدف دادخواهی و کسب حمایت به آن مراجعه می کردند از بین رفته است. این احتمالاً سبب شده است که رویداد های خشونت علیه زنان و دختران کمتر از آنچه که اتفاق می افتد، گزارش داده شود. برای مثال، بتاریخ ۱۲ جنوری، یک شفاخانه بزرگ ولایتی در افغانستان خبر داد که از زمان به قدرت رسیدن طالبان در کشور تاکنون، آنها در یک دوره ده روزه حدود ۷۰ تا ۱۰۰ واقعه جراحات زنان ناشی از رویداد های خشونت های فامیلی را ثبت می کنند در حالیکه پیش از آگست ۲۰۲۱، این شفاخانه بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ رویداد این چنینی را در عین دوره زمانی ثبت می کرد. نظر مسئولین شفاخانه بر این بود که افت گزارشات واقعات می تواند ناشی از محدودیت گشت و گزار زنان در بیرون از خانه، وضعیت شکننده امنیتی، عدم موجودیت مکانیزم های محافظتی از سوی مقامات حاکم برای قربانیان خشونت و عدم موجودیت مکانیزم های رسمی برای رسیدگی به این قضایا باشد.

زنان قربانی خشونت می توانند به خدمات صحی، روانی و ارجاعی در مراکز حفاظت خانواده که در شفاخانه های ولایتی و حوزوی در ۲۶ ولایت فعالیت می کنند، دسترسی یابند.⁷² اما، ضرورت احساس می شود که مراکز حمایت از زنان که برای زنان قربانی خشونت سرپناه تأمین می کنند، مجدداً فعال شوند.

---

72 این ۲۶ ولایت عبارت اند از: بادغیس، بغلان، بامیان، بلخ، دایکندی، فراه، فاریاب، غور، جوزجان، هرات، کابل، قندهار، کاپیسا، خوست، کنر، قندز، لغمان، ننگرهار، نیمروز، پکتیا، پروان، سمنگان، سرپل، تخار، ارزگان و هلمند. منبع: یو ان اف پی ای افغانستان، دسمبر ۲۰۲۱.

۹. قضاء، توقیف خانه ها و سیستم محاکم ثلاثه

الف. سیستم عدلی و قضائی و محاکم

در اواسط ماه آگست ۲۰۲۱، سیستم قبلی محاکم و ساختار قضائی به دنبال تصرف آن توسط طالبان، متوقف گردید. اما، از آن زمان تاکنون مقامات حاکم فعالیت سیستم عدلی و قضائی و محاکم را در سراسر کشور طبق قانون اسلامی از سر گرفته اند و تعیینات مهمی را برای رهبری وزارت عدلیه، ستره محکمه، محاکم ابتدائیه و مرافعه و لوی سارنوالی مقامات حاکم انجام داده اند و اصلاحاتی را به هدف تسریع روند تطبیق عدالت بوجود آورده اند. سیستم ثلاثه محاکم از حکومت قبلی حفظ گردیده است و تعیینات در سراسر کشور در تمام محاکم ولایتی و ولسوالی ها به هدف جایگزین کردن پرسونل قضائی انجام شده است که قاضی های قبلی از این روند استخدام خارج ساخته شده اند. گفته می شود که اکثریت قضات جدید التقرر مقامات حاکم مدارک تحصیلی خود را به جای نهاد های تحصیلی مدنی از مدارس دینی بدست آورده اند. در ولایات، مقامات حاکم عدالت را به شیوه غیر متمرکز تطبیق می کنند و اکثراً این کار را در مشورت با عالمان دین، ریش سفیدان، و اجتماعات محلی انجام می دهند. یک محکمه نظامی نیز تشکیل شده است که مسئولیت رسیدگی به تخلفات پرسونل امنیتی وزارت دفاع مقامات حاکم، وزارت داخله مقامات حاکم و ریاست استخبارات آن را بر دوش دارد.

موازی به آن، در ماه نومبر، مقامات حاکم روند بازنگری تمامی قوانین موجود را آغاز کردند تا سازگاری آن با قانون اسلامی و اهداف و پالیسی های اداره موجود را ارزیابی کنند که این روند همچنان ادامه دارد. در حال حاضر، چنانچه روند بازنگری ادامه دارد، هم قوانین قبلی و هم قوانین اسلامی و احکام و فرامین جدید مقامات حاکم از سوی مراجع عدلی و قضائی تطبیق می شود که این کار منجر به عدم وضاحت در خصوص چارچوب حقوقی نافذ در موضوعات شکلی و ماهوی شده است. برای مثال، از اولویت های ستره محکمه برای تسریع طی مراحل قضایای یکی این است که به قضات صلاحیت داده شده است که خود تحقیقات را، بدون اینکه منتظر رسیدن دوسیه قضایا از ادارات سارنوالی بمانند، انجام دهند.

عدم شفافیت و بی نظمی های اجرایی و شکلی ادامه دارد که گفته می شود این وضعیت پیروی از مراحل قانونی و سایر معیار ها برای محاکمه عادلانه از سوی محاکم را به مخاطره انداخته است. برای مثال، در ماه نومبر، وزارت عدلیه مقامات حاکم صلاحیت صدور جواز به وکلای مدافع را از انجمن مستقل وکلای مدافع باز ستاند و اکنون روندی برای صدور مجدد جواز برای آن ها در جریان است.⁷³ در حالیکه وزارت عدلیه و ستره محکمه مقامات حاکم هدایت داده است که وکلای که تازه جواز کار اخذ کرده اند صلاحیت دارند که از موکلین خود دفاع نمایند و به نمایندگی از متهمین در محاکم حاضر شوند، گزارشات متعددی وجود دارد که حق داشتن وکیل مدافع برای متهمین، در اکثر موارد توسط تمام مراجع عدلی و قضائی رعایت نمی شود: مسئولین امنیتی مقامات حاکم مظنونین را از حقوق شان در زمان گرفتاری و یا بازجویی به موقع آگاه نمی سازند؛ وزارت عدلیه مقامات حاکم منابع اندکی در اختیار دارد که این امر روی ظرفیت آن جهت پاسخگویی موثر به تقاضا برای خدمات مساعدت های حقوقی برای مظنونینی که توانائی استخدام وکیل مدافع ندارند، تاثیر منفی برجای گذاشته است؛ و گفته می شود که قضات مقامات حاکم کماکان به وکلای مدافعی که حاضر می شوند در پیشگاه محکمه از موکلین شان دفاع کنند، اجازه چنین کاری را نمی دهند.

ب. جمعیت توقیف شدگان و مدت طولانی توقیف پیش از محاکمه

از ۱۵ آگست بدینسو، مقامات حاکم مسئولیت اداره ۴۱ زندان را در سراسر کشور بر عهده گرفته و در این راستا با چالش هایی مواجه گردیده اند که سعی دارند به آن رسیدگی کنند. بخش حقوق بشر یوناما تایید می کند تعداد زیادی از محابس ولایات در سراسر کشور فعال گردیده است و چالش های عمده آنها ازدحام بیش از حد محبوسین، و توقیف های خودسرانه طولانی مدت قبل از محاکمه و نیز نبود منابع می باشد که وضعیت توقیف را در بسیاری از این مراکز سلب آزادی متاثر ساخته است.

محابس پیش از تاریخ ۱۵ آگست دچار ازدحام بیش از حد محبوسین شده بود که شرایط آن زیر معیار های بین المللی قرار داشت. در ماه های جولای و آگست، طالبان که به تدریج محابس را در بسیاری از نقاط کشور تسخیر می کردند، محبوسین

73 طلوع نیوز، "دفتر انجمن مستقل وکلای مدافع افغانستان از سوی امارت اسلامی توقیف گردید"، ۲۸ نومبر ۲۰۲۱. در اینجا قابل دسترس است:

<https://tolonews.com/afghanistan-175659>

و توقیف شدگان را رها کردند که بسیاری از آنها از سوی حکومت قبلی به جرایم تروریستی و امنیتی محکوم شده بودند؛ با رهایی این افراد، جمعیت زندانیان بطور قابل ملاحظه کاهش یافت. طبق نظارت از راه دور بخش حقوق بشر یوناما، در اوایل آگست ۲۰۲۱، بطور تخمینی ۳۳۰۰۰ محبوس و توقیف شده در محابس ولایات در سراسر کشور، زندان پلچرخ، و زندان بگرام نگهداری می شدند.

جمعیت کلی مراکز سلب آزادی (از جمله افراد در نظارت خانه ها، توقیف خانه های پیش از محاکمه و محابس) دوباره از آن زمان تا کنون به تدریج افزایش یافته است زیرا بخش های امنیتی مقامات حاکم با اجرای وظایف شان دست به گرفتاری افراد به دلیل ارتکاب جرایم زده اند که این افراد گرفتار شده در انتظار تحقیق ویا محاکمه به سر می برند؛ و مقامات حاکم بعضی از محابس را برای جمع آوری و نگهداری معتادین مواد مخدر استفاده کردند که در آن، تا چند صد نفر از معتادین را گاهی برای مدت شش ماه نگهداری می کردند.

این وضعیت سبب شد که کابینه مقامات حاکم در جلسه مورخ ۲۳ نومبر خود هدایت صادر کند که حقوق محبوسین باید مطابق شریعت تنظیم شود، از جمله مدت حبس آنها که باید محدود باشد و اینکه قضایای آنها برای فیصله به قوه قضائیه ارجاع گردد.⁷⁴ در جنوری، امیر المومنین "طرزالعمل اصلاح نظام زندان ها" را صادر کرد که در این سند در کنار سایر موضوعات، مدت توقیف اولیه افراد توسط مقامات حاکم را به سه روز محدود ساخت که بعد از سپری شدن این مدت، افراد مظنون باید به محکمه سپرده شوند. اما، مسئولین امنیتی می توانند مظنونین قضایای جنائی را در صورت ضرورت به تحقیقات بیشتر الی مدت یک ماه در نظارت خانه نگهداری کنند و این مدت می تواند براساس حکم محکمه بیشتر از یک ماه باشد.⁷⁵

از ماه جنوری به این طرف، مقامات حاکم یک سلسله اقدامات را به منظور تطبیق طرزالعمل فوق الذکر به هدف کاهش جمعیت زندان ها روی دست گرفته اند. بتاریخ ۴ جنوری، کمیسیون عالی رتبه ای تحت ریاست ستره محکمه تشکیل گردید تا محابس و توقیف خانه ها را تفتیش نماید و "محبوسین بی گناه" را رها سازد. به تعقیب آن، عین کار در ولایات به منظور بررسی دوسیه های محبوسین و توقیف شدگان انجام شد. علاوه بر آن، امیر المومنین فرمان دیگری را به مناسبت فرارسیدن عید فطر صادر کرد که بر اساس آن، محبوسین و توقیف شدگان با خطر کمتر ویا مدت حبس باقی مانده کمتر آزاد شدند. از جنوری تا می ۲۰۲۲، بخش حقوق بشر یوناما گزارشات در مورد رهایی تخمیناً ۲۳۸۳ محبوس و توقیفی را از زندان های ولایتی در ولایات بدخشان، بغلان، دایکندی، فاریاب، غزنی، غور، هلمند، هرات، جوزجان، کابل، قندهار، خوست، قندز، لغمان، لوگر، میدان وردک، مزار، ننگرهار، پکتیا، سمنگان، و سرپل بدست آورد.

باوجود اقدامات فوق الذکر، تاخیر در طی مراحل قضایای توقیف شدگان پیش از محاکمه هنوز هم سبب ازدحام جمعیت در مراکز سلب آزاده می شود. بنابراین، از اوایل ماه می بدینسو، ریاست عمومی محابس مقامات حاکم نظارت می کند که جمعیت عمومی محبوسین و توقیف شدگان در افغانستان در سراسر کشور از ۱۰۰۰۰ نفر بیشتر نشود. در اوایل جون، ریاست عمومی محابس از ستره محکمه درخواست کرد که رسیدگی به قضایا را تسریع بخشد (و توقیف شدگان قبل از محاکمه را در صورتی که لازم بدانند، رها سازد) و پیشنهاد نمود که ستره محکمه شعبات محاکم را در محابس افتتاح نماید ویا کمیسون با صلاحیت دیگری را مثل ماه جنوری ۲۰۲۲ برای رسیدگی به قضایای انباشته شده تشکیل دهد. الی تاریخ ۱۹ جون، از مجموع جمعیت کلی ۹۶۲۱ نفری محابس، ۷۶ فیصد آن (۷۳۵۴ نفر؛ متشکل از ۶۵۰۰ مرد و بیشتر از ۵۰۰ زن) را توقیف شدگان منتظر رسیدگی به قضایای شان تشکیل می داد.

74 حساب تویر ذبیح الله مجاهد (.. Zabihullah ذبیح الله م Twitter [Zabehulah_M33] ۲۳ نومبر ۲۰۲۱، ۱۷ بعد از ظهر. در اینجا قابل دسترسی است.

(https://twitter.com/Zabehulah_M33/status/1463066662903685121?s=20&t=6phZv2WuHAAOvZVQdxB5g) یشتر.

75 طرزالعمل (ترجمه غیر رسمی). در ماده ۳۱ آمده است: "در قضایای حق الله، که خطر متوجه امنیت است، منسوبین امنیتی نمی توانند مجرمین قانون عمومی را برای مدت بیشتر از ۳ روز توقیف کنند. طی مدت سه روز، آنها باید به مراجع مربوطه (محاکم) تسلیم داده شوند و هرگاه به وقت بیشتری برای اكمال تحقیق و برای کسب اظهارات، شواهد و مدارک اثباتیه ویا قرائین و علایم اتهام نیاز باشد، آنها را می توان برای مدت الی یک ماه در توقیف نگه داشت. اگر مدت بیشتر از یک ماه برای انجام تحقیق نیاز باشد، باید حکم کتبی تمديد مدت توقیف از محکمه ذیصلاح گرفته شود." ماده ۳۲ تصریح می کند: "در قضایای حق العبد، یعنی در منازعات، هرگاه ضرورت شود که فرد یا طرف دعوا برای مدت بیشتر از سه روز در توقیف نگهداشته شود، آنها را می توان براساس حکم محکمه برای مدت بیشتر از سه روز در توقیف نگه داشت."

ج. رفتار با محبوسین و شرایط توقیف خانه

در "طرزالعمل اصلاح نظام زندانها" مورخ ۲۰۲۲ معیارها و مکلفیت های مهمی در مورد رفتار با توقیف شدگان نیز بیان شده است. نکته قابل توجه اینکه در این طرزالعمل شکنجه در تمام مراحل گرفتاری، انتقال ویا توقیف منع قرار داده شده است و برای مرتکبین آن مجازات تجویز گردیده است. این طرزالعمل مشخصاً شکنجه برای گرفتن اعتراف را ممنوع کرده است و بیان می دارد که مدارکی که از طریق شکنجه بدست آمده باشد، در محکمه اعتبار ندارد. در سند متذکره یک سلسله مکلفیت ها نیز تعیین شده است که با معیارهای حداقلی مندرج در قواعد ماندیلا در خصوص فراهم نمودن جای، غذا، مراقبت های صحتی و ضمانت های محافظتی از قبیل اطلاع دادن به خانواده ها و مهیا ساختن زمینه ملاقات با خانواده ها برابر است.⁷⁶ در جون ۲۰۲۲، ریاست عمومی محابس کمیته ی را تشکیل نمود تا از محابس ولایات نظارت نموده و اطمینان حاصل کند که محابس مطابق قوانین و طرزالعمل های موجود اداره می شود و حقوق توقیف شدگان/محبوسین رعایت می گردد.

گفته می شود که برخی محابس توقیف شدگان منتظر محاکمه را به سبب ازدحام بیش از حد در بخش توقیف خانه یکجا با افراد محکوم علیه در بخش زندان نگهداری می کنند که این در تناقض با قواعد ماندیلا قرار دارد. طبق گفته های ریاست عموم محابس، تمام محابس دسترسی وکلای مدافع به توقیف خانه ها و نظارت خانه را تأمین می کنند. بخش حقوق بشر یوناما اما گزارشاتی دریافت کرده است که حد اقل دو محبس ولایتی به وکلای مدافع اجازه ورود نداده اند.

شرایط اطفال متخلف از قانون نیز قابل نگرانی است. مراکز اصلاح اطفال یکجا با محابس ولایتی تحت اداره عمومی محابس در کابل قرار دارند. با کاهش کمک های مالی تمویل کنندگان که قبلاً ساختمان های جداگانه ی را برای مجوزین اکثر در تعمیر های کرایه مهیا می کرد و نیز به نیازمندی های آموزشی این اطفال رسیدگی می نمود، اطفال مجوز و پرسونل مراکز اصلاح نیز به تدریج به محابس ولایتی منتقل گردیده اند. در برخی موارد، اطفال، خلاف قواعد بیجینگ،⁷⁷ یکجا با بزرگسالان در یک محبس نگهداری می شوند اگرچه در بسیاری موارد در گوشه از تعمیر زندان ولایتی نگهداری می شوند تا حد اقل کمی دور تر از بزرگسالان باشند. الی ماه می، اطفال در محابس ولایتی بلخ، بغلان، فاریاب، جوزجان، قندهار، کنر، قندز، لغمان، ننگرهار، پکتیا، پروان، سرپل و تخار نگهداری می شدند.

عمده ترین چالشی که بطور منظم از سوی اکثریت محابس و مراکز اصلاح اطفال مطرح می گردد نبود منابع است. نبود منابع توانائی مقامات حاکم محابس در بر آورده ساختن مکلفیت هایشان در قبال افراد سلب صلاحیت شده در زمینه تأمین اعاشه و ایات، مراقبت های صحتی، امکانات بود و باش (از قبیل محروقات در زمستان) و مواد نظافتی را متاثر ساخته است که این ها همه جنبه های مهم و حیاتی برخورد انسانی با توقیف شدگان طبق قواعد نیلسن ماندیلا را تشکیل می دهند. گفته می شود که دسترسی به مراقبت های صحتی در برخی مراکز اصلاح در محابس ولایتی از جمله در زابل و بلخ با چالش مواجه است؛ کلینک های صحتی در اکثر محابس با کمبود تعداد کافی کارکنان مسکلی صحتی و تجهیزات طبی مواجه اند. کلینیک های صحتی توانائی معالجه و رسیدگی به نیازمندی های درمانی محبوسین معتاد به مواد مخدر را نیز ندارند.

در زمینه فراهم آوری غذا، بعضی محابس در کابل متکی به کمک های بیرونی برای تأمین رژیم غذایی کافی به توقیف شدگان اند. افزون بر این، با متوقف شدن کمک های تمویل کنندگان بین المللی، اکثریت محابس و مراکز اصلاح، به استثنای تعلیمات دینی، اکنون هیچ نوع خدمات آموزشی ویا حرفوی دیگری را نمی توانند به خصوص به گروه های آسیب پذیر شامل زنان و کودکان فراهم کنند. به احتمال زیاد این مسئله افرادی را که در توقیف پیش از محاکمه برای مدت طولانی به سر می برند زیان اجتماعی-اقتصادی بیشتری می زند و ادغام مجدد آنها در جامعه هنگام رهایی شان را دشوار می سازد.

از ماه جنوری بدینسو، بخش حقوق بشر یوناما با مراجع عدلی و قضائی و مراکز سلب آزادی مقامات حاکم در خصوص اسناد و معیار های بین المللی مربوط به تأمین تدابیر حفاظتی شکلی در مدیریت مراکز سلب آزادی تماس های سازنده ی داشته است و سعی نموده به توافقات برای دسترسی به مراکز سلب آزادی با مقامات حاکم برسد. علاوه بر ملاقات با مسئولین ارشد مقامات حاکم در کابل و ولایات، نظر به تقاضای مسئولین ولایتی، بخش حقوق بشر جلسات آگاهی دهی را برای نمایندگان

76 قواعد معیاری حد اقلی سازمان ملل متحد برای رفتار با محبوسین (قواعد نلسن ماندیلا) مصوب قطعنامه شماره ۱۷۵/۷۰، مورخ ۸ جنوری ۲۰۱۶ مجمع عمومی سازمان ملل متحد.

77 قواعد معیاری حد اقلی سازمان ملل متحد برای تطبیق عدالت اطفال تحت حجز (قواعد بیجینگ) قطعنامه ۳۳/۴۰ مجمع عمومی.

مراکز سلب آزادی از جمله نمایندگان ریاست عمومی محابس در کابل، زندان مرکزی پلچرخ در کابل، و محابس ولایتی در بامیان، دایکندی، قندهار، قندز، لوگر، ننگرهار و هرات برگزار نموده است.

ریاست عمومی محابس و توقیف خانه ها در کابل به بخش حقوق بشر یوناما اجازه دسترسی به زندان پلچرخ و چندین محبس دیگر در سطح ولایات را به هدف بررسی شرایط عمومی این محابس اعطاء نموده است. بخش حقوق بشر یوناما به تماس های خود با مقامات در این زمینه ادامه خواهد داد تا همکاری دوامدار و رعایت اسناد و اصول بین المللی حقوق بشر در زمینه رفتار مناسب با توقیف شدگان و محبوسین را تشویق و ترغیب نماید.

۱۰. نتیجه گیری و پیشنهادات

صبح روز ۲۳ مارچ ۲۰۲۲، در یک لیسه دخترانه، پیش از آنکه مقامات حاکم تمديد مسدود ماندن لیسه های اناث را اعلام کردند، کابل، افغانستان،
۲۳ مارچ ۲۰۲۲، عکاس احمد ساحل آرمان، AFP

الف. نتیجه گیری

شهروندان ملکی افغانستان هنوز هم از اثر حملات بوسیله مواد تعبیه شده انفجاری که اهداف و ساحات ملکی را هدف قرار می دهند و نیز از اثر مواد انفجاری باقی مانده از جنگ، آسیب می بینند. حملات بوسیله مواد انفجاری تعبیه شده عامل اصلی آسیب به مردمان ملکی بین ماه های آگست و جون بوده است که مسئولیت آن را عمدتاً شاخه خراسان داعش بردوش گرفته است و در این حملات اقلیت های قومی و/یا مذهبی هدف قرار گرفته است. علاوه بر این، افغانها هنوز با پیامد های ده ها سال جنگ مسلحانه که بحران اقتصادی و بشری و عدم دسترسی به کمک های مالی، صحتی و روانشناسی آن را بدتر کرده است، دست و پنجه نرم می کنند.

این مسئله که نیروهای مقامات حاکم آشکارا با معافیت از مجازات، تخلفات حقوق بشری را طی این مدت گزارشدهی مرتکب شده اند، مایه نگرانی جدی است.

عفو عمومی ایکه از سوی مقامات حاکم برای مسئولین و منسوبین نیروهای ملی امنیتی و دفاعی حکومت پیشین اعلام گردید، با توجه به گستردگی و ماهیت دوامدار تخلفاتی که از سوی بخش حقوق بشر یوناما ثبت گردیده است، در سراسر کشور بطور پیوسته رعایت نشده است.

صرف نظر از خشونت های که بین نیرو های مقامات حاکم و گروه های مسلح به شمول شاخه خراسان داعش و جبهه مقاومت ملی رخ می دهد، کشتار های فراقانونی، شکنجه، بدرفتاری و گرفتاری و توقیف خود سرانه افراد وابسته – و یا متهم به وابستگی – به این گروه های مسلح نقض حقوق بشر است.

افراد متهم به "جرائم اخلاقی" از سوی اعضای مقامات حاکم مورد مجازات ظالمانه، غیر انسانی و تحقیر آمیز قرار گرفته و حتی بطور فراقانونی کشته شده اند. این مجازات ها و کشتار های فراقانونی در تناقض آشکار با قانون حقوق بشر بین الملل در خصوص داشتن حق زندگی و مصئونیت جسمی قرار دارد. رویداد های استفاده بیش از حد از قوه قهریه قابل جلوگیری است. لازم است اقداماتی برای آموزش پرسونل مقامات حاکم در خصوص استفاده مناسب از زور هنگام مواجهه با شهروندان ملکی روی دست گرفته شود.

موارد نقض حقوق بشر توسط ریاست انتخابات طالبان که به بخش حقوق بشر یوناما گزارش شده است مایه نگرانی خاص است. تخلفات حقوق بشری در چندین ولایت تایید شده است و اینطور به نظر می رسد که گرفتاری و توقیف های خودسرانه، شکنجه و بدرفتاری و حتی قتل افراد توسط استخبارات مقامات حاکمه برای این مقامات حاکم قابل پذیرش است – ولو اگر بطور صریح آن را تایید نمی کنند.

آزادی بیان و عقیده، آزادی تجمعات مسالمت آمیز، آزادی همایش ها سنگ بنای هر جامعه مترقی است. زنان و مردان افغانستان و مدافعین حقوق بشر و خبرنگاران بطور خاص حق مشارکت در حیات اجتماعی، کار و تحصیل و حق شنیده شدن صدای شان را دارند. تامین مصئونیت خبرنگاران و بقای سکتور رسانه ای افغانستان نیز در امر رسیدگی به بحران بی سابقه بشری که گریبانگیر کشور شده است، لازم و ضروری است. گزارشات در مورد وضع محدودیت های غیر ضروری و نامتناسب بالای این حقوق بشری و آزادی های بنیادی از ۱۵ آگست به اینسو به دست می رسد. این محدودیت ها در تناقض با مکلفیت های بین المللی افغانستان در قبال حقوق بشر قرار دارد و احتمالاً در دراز مدت تأثیرات منفی روی ثبات کشور برجای خواهد گذاشت.

بسیاری از دستاوراتی که از سوی وزارت امر به معروف و نهی از منکر مقامات حاکمه صادر شده است بنظر می رسد که روی حقوق بشر بنیادی افغانها در حصة آزادی گشت و گذار (حکم داشتن محرم شرعی و توصیه در زمینه خود داری زنان از بیرون رفتن از خانه به جز مواردیکه بسیار ضروری باشد)، آزادی بیان (طرز لباس پوشیدن) و حق حریم خصوصی (دستور امضاء کردن حاضری نماز) محدودیت وضع کرده است. افزون بر این، ماهیت حقوقی نا معلوم این دستاورات که از سوی وزارت امر به معرف و نهی از منکر صادر می شود، سیستم را برای تفسیرات و سوء استفاده باز می گذارد و آشکار و هویدا است که تطبیق این دستاورات گاهی از مرکز کنترل می شود و در مواردی هم نمی شود.

حاکمیت قانون سیستمی از قوانین مشخص و قابل پیش بینی را می طلبد که شهروندان بتوانند رفتار خود را مطابق احکام آن قوانین که با دقت و وضاحت کافی تسوید گردیده است، عیار سازند. شهروندان این حق را نیز دارند که از سوی تصمیم

گیرندگان با احترام و عزت مورد رفتار قرار گیرند و حق دارند این فرصت را داشته باشند که تصامیم را در پیشگاه محاکم مستقل و بی طرف از طریق طرز العمل ها و اجراءات منصفانه به چالش بکشند.

انحلال کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان که طبق اصول پاریس⁷⁸ یک نهاد حقوق بشری با جایگاه الف بود، خلای را بوجود آورده است که پر کردن آن دشوار است. باوجود ایجاد یک سلسله کانال ها برای شهروندان جهت درج شکایات شان به ادارات دولتی مقامات حاکم، نبود یک نهاد ملی مستقل حقوق بشری خواهی نخواهی پاسخگویی در مورد حقوق بشر در افغانستان را زیان می رساند.

زنان و دختران نیمی از جمعیت افغانستان را تشکیل می دهند. محدودیت های دوامدار از سوای مقامات حاکم روی برخورداری زنان از حقوق و آزادی های شان زنان افغان را عملاً بی صدا و نامشهود کرده است. اگر مقامات حاکم واقعاً می خواهند افغانستان را از بحران های موجود اقتصادی و بشری بیرون بکشند و روند دولت سازی را آغاز کنند، بهره گیری از توانائی های بالقوه زنان - از طریق تأمین حقوق و آزادی های آنها، منجمله، درکنار سایر موارد، حق مشارکت در حیات سیاسی و مدنی و نیز سهم گیری در نیروی کار و داشتن دسترسی به تعلیم و تحصیل (ابتدائیه، متوسطه و تحصیلات عالی) و فرصت های معیشتی - ضروری و حیاتی است. اما، تأثیرات دستوراتی که از سوی مقامات حاکم در خصوص حقوق زنان و دختران صادر می شود را نمی توان نادیده گرفت.

سیستم عدلی و قضائی، منجمله محاکم، هنوز با کمبود منابع و سرمایه مواجه است که این وضعیت سبب طول شدن و در بسیاری موارد توقیف خودسرانه افراد قبل از محاکمه گردیده است که آن به نوبه خود رعایت ضمانت های شکلی و طی مراحل قانونی را که برای داشتن محاکمه منصفانه ضروری پنداشته می شود، متاثر ساخته است. با صدور حکم امیر المومنین در ماه جنوری، مقامات حاکم سعی دارند مکلفیت های خود در قبال رفتار با توقیف شدگان در محابس و مراکز سلب آزادی را بر آورده سازند اگرچه این اقدامات آنها به دلیل کمبودی های مالی و نیز مسائلی که مربوط به صلاحیت سایر وزارت خانه ها از قبیل ستره محکمه که مسئولیت اداره محاکم را دارد، و وزارت عدلیه که آن نیز با مشکلات بودجوی در قسمت عرضه خدمات مساعدت های حقوقی و صدور جواز برای وکلای مدافع مواجه است، با موانع برخورد کرده است. برنامه های آگاهی دهی در مورد لزوم رعایت حقوق بشری توقیف شدگان برای نیروهای امنیتی و پولیس و نیز منسوبین قوه قضائیه مقامات حاکم در مورد نحوه رسیدگی به قضایا باید ادامه یابد.

با گذشت ده ماه از به قدرت رسید طالبان، افغانستان هنوز نسبت به آینده سیاسی، امنیتی و اجتماعی-اقتصادی خود با ابهام و عدم اطمینان روبرو است. بحران اقتصادی، مالی و بشری که با تحریم ها و تعلیق کمک های غیر بشری وخیم تر شده است کماکان تأثیرات منفی روی حقوق بشر افغان ها از جمله داشتن امکانات مناسب زندگی، برجای می گذارد.⁷⁹

زنان و مردان افغانستان به حق از مقامات حاکم انتظار دارند که دورنمای از حکومتداری همه شمول را ایجاد کنند که در آن صلح، هم زیستی اجتماعی و توسعه اقتصادی تقویت گردد. مهم و ضروری است که چنین ساختاری استوار بر حقوق بنیادین بشری باشد زیرا بدون آن، مشارکت مردم در امور عامه محدود خواهد بود، امنیت کوتاه مدت خواهد بود و رشد و توسعه پایدار نخواهد ماند. حقوق بشر فقط رسیدگی به شکایات نیست، بلکه مجال دادن به بیان و شنیده شدن دیدگاه های متفاوت بدون ترس و ارزش قایل شدن به آن دیدگاه ها برای غنای ساختن حیات اجتماعی نیز است.

افغانستان به عنوان یک کشور، ملزم به رعایت مکلفیت های بین المللی حقوق بشری برخاسته از معاهداتی که عضویت آن را دارد، است و چنین نیز باقی خواهد ماند. چارچوب حقوق بشر بین الملل بنیاد محکمی را برای افغانستان فراهم می کند که با اتکاء بر آن می تواند بر میراث جنگ خود غالب شود و از توسعه یک افغانستان همه شمول پشتیبانی نماید.

78 اصول مربوط به جایگاه نهاد های ملی (اصول پاریس)، قطعنامه شماره ۱۳۴/۴۸ مجمع عمومی، ۲۰ دسمبر ۱۹۹۳.

79 وضعیت افغانستان و تأثیرات آن روی صلح و امنیت بین المللی، گزارش سرمنشی عمومی، A/۷۶/۸۶-S/۲۰۲۲/۴۸۵، ۱۵ جون ۲۰۲۲، فقره ۶۶.

ب. پیشنهادات

- (أ) حملات بدون تفکیک علیه شهروندان ملکی صریحاً ممنوع است و باید فوراً متوقف شود. این گونه حملات بطور وصف ناپذیری ظالمانه است و می تواند جنایت علیه بشریت محسوب شود.
- (ب) قربانیان منازعات مسلحانه و خانواده های آنها باید مساعدت های کافی (مالی، طبی، روانشناسی) دریافت کنند. طرف های سابق منازعات مسلحانه در افغانستان - به شمول نیروهای نظامی بین المللی - در این راستا مکلفیت دارند.
- (ج) فعالیت های پاکسازی ماین و آگاهی دهی در این مورد به هدف رسیدگی به خطرات برخاسته از مواد انفجاری باقی مانده از جنگ باید به عنوان یک اولویت روی دست گرفته شود تا اطمینان حاصل شود که افراد ملکی - به خصوص کودکان - بیشتر از این از مواد انفجاری باقی مانده از جنگ آسیب نمی بینند. طرف های سابق منازعات مسلحانه در افغانستان - به شمول نیروهای نظامی بین المللی - کماکان طبق قانون بشر دوستانه بین المللی در این زمینه مسئولیت دارند.

به مقامات حاکم

- (أ) اقدام برای برقراری تماس با نمایندگان اقلیت های قومی و مذهبی به منظور تامین امنیت در داخل و اطراف عبادتگاه ها، نهاد های آموزشی، بازار ها و سایر ساحات پرجمعیت ملکی، به خصوص در رابطه به محلات شیعه و هزاره نشین و ساحاتی که آنها در آن زندگی ویا تجمع می کنند، اتخاذ شود.
- (ب) عفو عمومی در مورد منسوبین نیرو های امنیتی حکومت قبلی بطور کامل تطبیق شود و کسانی که آن را نقض می کنند از طریق تحقیقات مستقلانه و بیطرفانه جوابگوی اعمال شان قرار داده شوند و از بروز تخلفات بیشتر جلوگیری شود.
- (ج) برای جلوگیری و تحقیق موارد کشتار فراقانونی، شکنجه، بدرفتاری، گرفتاری و توقیف خودسرانه افراد متهم به وابستگی به گروه های مسلح منجمله شاخه خراسان داعش و جبهه مقاومت ملی اقدامات فوری روی دست گرفته شود.
- (د) برای جلوگیری و تحقیق کشتار های فراقانونی و مجازات های ظالمانه و تحقیر آمیز علیه افراد متهم به ارتکاب "جرایم اخلاقی" اقدامات فوری اتخاذ شود.
- (ه) اطمینان حاصل شود که تحقیقات مستقلانه و بیطرف در مورد تهدیدات، شکنجه و بدرفتاری، خشونت و گرفتاری های خودسرانه کارکنان رسانه ها، مظاهره کنندگان، مدافعین حقوق بشر انجام می شود.
- (و) تمام پرسونل تنفیذ قانون مقامات حاکم در مورد استفاده بجا از قوه قهریه هنگام مواجهه با شهروندان ملکی آموزش داده شوند
- (ز) به جای پالیسی های سخت گیرانه علیه آزادی های رسانه ی و آزادی تجمعات مسالمت آمیز، پالیسی های سازگار با موازین حقوق بشر آورده شود.
- (ح) اطمینان حاصل شود که خبرنگاران، مدافعین حقوق بشر و فعالین جامعه مدنی از حق مشروع خود برای آزادی بیان برخوردار اند و به اطلاعات فارغ از ترس انتقام جویی ویا حمله دسترسی دارند.
- (ط) فضای مدنی محافظت و تقویت شود که این کار را می توان منجمله از طریق خودداری از وضع ویا تطبیق قوانین ویا پالیسی های سخت گیرانه در مورد موضوعات اجتماعی، حقوق اساسی، تساوی بین مردان و زنان انجام داد.
- (ی) روی تأسیس یک نهاد ملی حقوق بشری در مطابقت با اصول پاریس سازمان ملل متحد، مستقل از دولت با اختیارات وسیع جهت محافظت و ترویج حقوق بشر در سطح ملی، با امکانات و استقلالیت مالی کافی فکر شود.

- (ك) اطمینان حاصل شود که قربانیان، خانواده ها و نمایندگان آنها می توانند با مصئونیت برای پاسخگو قرار دادن عاملین خشونت ها دادخواهی کنند و به جبران خسارات موثر، منجمله به جبران خسارات همه شمول و حساس نسبت به جندر دسترسی دارند.
- (ل) دستورات در مورد محرم و حجاب اسلامی بازنگری گردیده و ماهیت توصیه پی و غیر اجباری بودن آن واضح و روشن ساخته شود تا زنان و دختران بتوانند در تعلیم و تحصیل، کار و سایر عرصه های زندگی روزانه مشارکت کنند.
- (م) دسترسی زنان و دختران به تعلیم و تحصیل با کیفیت مثل آنچه که برای پسران و مردان فراهم می شود، تسهیل گردیده و تقویت شود تا زنان و دختران افغانستان عقب نمانند.
- (ن) اطمینان حاصل شود که سیستم عدالت رسمی به شکایات زنان در مورد خشونت های جنسیتی و رواج های مضر و نیز در مورد دعاوی مدنی آنها به شکل کامل رسیدگی نموده و خسارات آنها را جبران می کند.
- (س) اطمینان حاصل شود که با بخش حقوق بشر یوناما در زمینه تامین دسترسی کامل به مراکز سلب آزادی همکاری فعالانه صورت می گیرد.
- (ع) افسران متعهد به حقوق بشر استخدام و آموزش داده شوند و موظف گردند که رویداد های شکنجه و بدرفتاری را نظارت، تثبیت و تایید و گزارش دهند؛ و آگاهی توقیف شدگان/محبوسین از حقوق و وجایب شان را بلند ببرند.
- (ف) دسترسی توقیف شدگان و محبوسین از زمان گرفتاری تا رهائی به وکیل مدافع تضمین گردد.
- (ص) اقدامات فوری جهت پایان دادن به بدرفتاری و شکنجه توقیف شدگان صورت گیرد و مکانیزم مستقلی جهت نظارت از شرایط افراد سلب آزادی شده ایجاد گردد.⁸⁰

---

80 ماده ۱۷. پروتوکل عملیاتی به کنوانسیون منع شکنجه (تاریخ الحاق افغانستان به این پروتوکل ۱۷ اپریل ۲۰۱۸) کشور های عضو را ملزم می دارد که یک مکانیزم مستقل ملی بازدارنده جهت جلوگیری از شکنجه در سطح داخلی تأسیس نمایند

به جامعه بین المللی

- (أ) اقدامات و مساعدت های مالی جهت تأمین نیازمندی های عاجل بشری و خدمات اولیه تسهیل گردد.
- (ب) اطمینان حاصل شود که، در صورتی که تحریم ها پابرجا باقی می ماند، تطبیق آن روی برخورداری مردم از حقوق بشری شان به خصوص حق داشتن معیار های مناسب زندگی، تاثیر منفی برجای نمی گذارد.
- (ج) از ادامه وظایف حقوق بشری یوناما حمایت صورت گیرد و اطمینان حاصل شود که منابع کافی برای انجام نظارت، مستند سازی، گزارشدهی و دادخواهی در زمینه حقوق بشر از طریق حضور [یوناما] در داخل کشور فراهم می شود.
- (د) گفتگوها و رای زنی های متمرکز با مقامات حاکم در مورد مکلفیت آنها در خصوص حفظ و بر آورده ساختن حقوق افغانها منجمله حقوق زنان و دختران حفظ گردد.
- (ه) از زنان افغان حمایت شود تا آنها بتوانند در مورد مسائل مورد علاقه شان مستقیماً با مقامات حاکم گفتگو کنند.
- (و) فعالیت های که زنان افغان را مستقیماً توانمند می سازد تا حقوق سیاسی، مدنی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شان را دوباره بدست بیاورند، تمویل گردد.
- (ز) کمک های تخنیکی و مالی به ریاست عمومی محابس مقامات حاکم فراهم گردد تا بتواند کار روی ایجاد و تطبیق یک سیستم معیاری الکترونیک مدیریت قضایا را در مرکز و ولایات ادامه دهد.
- (ح) کمک های مالی برای استخدام و بکارگیری پرسونل صحتی و تعلیمی در مراکز سلب آزادی افزایش یابد.
- (ط) کمک های مادی برای تأمین اعاشه و اباته و نیازمندی های صحتی در مراکز سلب آزادی افزایش یابد.

ضمیمه ۱- تعریف تخلفات حقوق بشری مربوط به حق زندگی، آزادی و مصئونیت فیزیکی

به مقصد این گزارش، نقض حق زندگی، آزادی و تمامیت جسمی قرار ذیل تعریف می شود:

گرفتاری و توقیف خودسرانه: به موارد گرفتاری و توقیف در حالات ذیل خود سرانه گفته می شود:

- أ) مطابق قوانین کشور صورت نگرفته باشد، زیرا به شکل درست استوار بر دلایل تعیین شده در قانون نبوده و یا مطابق به طرزالعمل های مندرج در قانون انجام نشده است؛⁸¹ و یا
- ب) نظر به حالات، به دلیل نامناسب، غیرمنصفانه، نامعقول و یا غیر ضروری بودن، خودسرانه تشخیص شود⁸²
- خودسرانه بودن یک عمل گرفتاری و یا توقیف براساس ارزیابی انفرادی از حالات پیرامون آن عمل تشخیص می گردد.⁸³ برای مثال، اگر شخصی به هدف محروم ساختن او از حقوق بشری اش (از قبیل بیان نظریات سیاسی و یا تظاهرات مسالمت آمیز) توقیف گردد و یا توقیف وی بر اساس اغراض تبعیض آمیز صورت گرفته باشد، این عمل توقیف خودسرانه گفته می شود.
- ناپدید کردن اجباری:** ناپدید کردن اجباری به موارد ذیل اطلاق می شود:

- أ) شخصی توقیف و یا به نحو دیگری سلب آزادی شود؛ و
- ب) سلب آزادی شخص از سوی منسوبین دولت صورت گرفته باشد، و یا توسط اشخاص و یا گروه های از اشخاص که با حمایت منسوبین دولت و یا موافقت آنها انجام شده باشد؛ و
- ت) اشخاص مسئول توقیف آن شخص را انکار کنند و یا سرنوشت و مکان نگهداری وی را پنهان نگهدارند که این کار آن شخص را خارج از دایره محافظتی قانون قرار می دهد.⁸⁴

استفاده بیش از حد از قوه قهریه: استفاده از قوه قهریه در حالات ذیل بیش از حد و یا نامتناسب پنداشته می شود:

- أ) قوه قهریه به هدف مشروع تنفیذ قانون و حفظ نظم عامه (از قبیل اجرای گرفتاری های قانونی و یا تأمین امنیت گردهمائی ها)⁸⁵ استعمال نشده باشد؛ و یا
- ب) استفاده از قوه قهریه واقعاً ضروری نبوده باشد بدین معنی که می شد از روش های دیگری برای رسیدگی به وضعیت پیش آمده استفاده کرد؛⁸⁶ و یا
- ت) شدت قوه قهریه بکار رفته متناسب با جدیت تخلف و هدف مشروعی که باید بدست می آمد، نبوده باشد.⁸⁷

---

81 کنوانسیون بین المللی حقوق سیاسی و مدنی، ماده ۹(۱)؛ مراسلات شماره ۶۲۳/۱۹۹۵، ۶۲۴/۱۹۹۵، ۶۲۶/۱۹۹۵ و ۶۲۷/۱۹۹۵، داموکوفسکی و همکاران در مقابل جورجیا، نظریات مصوب کمیته حقوق بشر مورخ ۶ اپریل ۱۹۸۸، فقره ۱۸.۲.

82 از آنجائیکه هیچ لست جامعی از معیار ها برای خودسرانه بودن وجود ندارند، از نظر گروه کاری در مورد توقیف های خودسرانه، "خودسرانه بودن یک عمل توقیف باید در روشنی تمامی حالات و شرایط آن توقیف ارزیابی گردد." مراجعه شود به گروه کاری در مورد توقیف های خود سرانه، بحث شماره ۷، فقره ۵۴ (ب).

83 همان.

84 کنوانسیون بین المللی محافظت از تمام افراد در برابر ناپدید کردن اجباری (۲۰۱۰)، ماده ۲. اعلامیه در مورد محافظت از تمام اشخاص در برابر ناپدید شدن اجباری (۱۹۹۲)، مقدمه.

85 طبق کنوانسیون بین المللی حقوق سیاسی و مدنی، ماده ۹ (۱)؛ مراسلات شماره ۶۲۳/۱۹۹۵، ۶۲۴/۱۹۹۵، ۶۲۶/۱۹۹۵ و ۶۲۷/۱۹۹۵ داموکوفسکی و همکاران در مقابل جورجیا، نظریات مصوب کمیته حقوق بشر مورخ ۶ اپریل ۱۹۸۸، فقره ۱۸.۲.

86 اصول اساسی در مورد استفاده از زور و اسلحه، اصول ۴ و ۵؛ مقرر طرز سلوک مسئولین تنفیذ قانون، ماده ۳.

87 اصول اساسی در مورد استفاده از زور و اسلحه، اصول ۵(الف) و (ب)؛ مقرر طرز سلوک مسئولین تنفیذ قانون، ماده ۳. همچنین مراجعه شود به مراسلات شماره ۶۸۷/۱۹۹۶، راجس گارسیا در مقابل کولمبیا، نظریات مصوب کمیته حقوق بشر مورخ ۳ اپریل ۲۰۰۱، فقره های ۲.۱ و ۱۰.۵، و مراسلات شماره ۷۳۱/۱۹۹۶، رابینسون در مقابل جامایکا، نظریات مصوب کمیته حقوق بشر مورخ ۲۹ مارچ ۲۰۰۰، فقره ۱۰.۳.

کشتار فراقانونی: کشتار فراقانونی⁸⁸ به عمل خود سرانه محروم کردن شخصی از زندگی⁸⁹ گفته می شود که توسط دولت و یا به نمایندگی از آن، یا معاونت آن و یا تحمل یا رضایت آن و بدون هیچ نوع پروسه قانونی و قضائی صورت گیرد.⁹⁰ کشتار فراقانونی از مواردیکه در آن استفاده از قوه قهریه برای "حفظ جان کاملاً اجتناب ناپذیر است"⁹¹ و از اعمالی که در مطابقت با قانون بشر دوستانه بین المللی انجام می شود، متمایز است.⁹² مجازات مرگ که در تناقض با قانون و معیارهای بشر دوستانه بین المللی صورت گیرد و مرگ هنگام اسارت می تواند کشتار فراقانونی محسوب شود.⁹³

شکنجه و رفتار یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی و تحقیر آمیز

شکنجه: طوری که در کنوانسیون منع شکنجه تعریف شده است:

"هر عملی که به واسطه آن و بطور عمدی درد و رنجی شدید، خواه جسمی یا روحی، بر فرد اعمال شود، آن هم برای اهدافی چون کسب اطلاعات یا اعتراف گیری از او یا از یک شخص ثالث، یا با هدف مجازات او به دلیل انجام عملی که او یا شخص ثالثی مرتکب شده، یا مظنون به ارتکاب آن است، یا با هدف ارعاب و واداشتن او یا شخص ثالث (به انجام کاری)، و بنابر دلایل تبعیض آمیز از هر نوع [شکنجه محسوب می شود]، به ویژه هنگامی که چنین درد و رنجی از سوی یک مقام دولتی یا فرد دیگری برخوردار از سمتی رسمی یا به تحریک یا رضایت یا قبول وی اعمال شده باشد. شکنجه شامل درد و رنجی که صرفاً برخاسته از احکام قانونی یا ذاتی این احکام و یا بخشی از آنها باشد، نیست."⁹⁴

در این تعریف چهار عنصر شامل است:

1. وارد کردن درد و رنج شدید؛
2. قصد
3. هدف (از قبیل کسب اطلاعات و یا اعترافات، مجازات، تهدید و ارعاب؛ اجبار و یا تبعیض)؛⁹⁵ و
4. دخیل بودن مقام دولتی و یا شخص دیگری برخوردار از سمت رسمی.

رفتاری که تمام عناصر این تعریف را در خود نداشته باشد هنوز می تواند رفتار یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی و یا تحقیر آمیز محسوب شود (که مجموعاً به این گونه برخورد ها "بدرفتاری" نیز می گویند)

رفتار یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی و یا تحقیر آمیز ("بدرفتاری"): رفتار یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی و یا تحقیر آمیز (عموماً به آن "بدرفتاری" می گویند) به رفتاری گفته می شود که درجه های مختلفی از رنج جسمی و/یا روحی را سبب شود که دلیل

---

88 طبق نظر گزارشگر ویژه در مورد اعدام های فراقانونی، صحرایی و خودسرانه، اصطلاحات "فراقانونی"، "صحرایی" و "خودسرانه" را نمی توان بطور با مفهومی از هم تفکیک کرد. از دیدگاه او، به جای سعی در کتگوری بندی این گونه رویداد ها مطابق اصطلاحات جداگانه، تمرکز باید روی نقض حقوق بین الملل صورت گیرد. مراجعه شود به نظریات گزارشگر ویژه در مورد اعدام های فراقانونی، صحرایی یا خودسرانه، CN.4/E/2007/7، فقره ۶. همچنان مراجعه شود به پروتوکل مینوسوتا در مورد تحقیق مرگ های بالقوه غیرقانونی (پروتوکل مینوسوتا) (۲۰۱۶)، اهداف و حیطه، فقره ۲.

89 کنوانسیون بین المللی حقوق سیاسی و مدنی (۱۹۶۶)، ماده ۱۶ (حق زندگی و حق هر شخص برای محروم نشدن از زندگی اش را تضمین کرده است).

90 گزارش - اعدام های صحرایی یا خودسرانه، سند شماره EC.4/E/1983/16 ملل متحد، فقره ۶۶. همچنین مراجعه شود به ششمین کنگره ملل متحد در مورد جلوگیری از جرایم و رفتار با متخلفین، کاراکاس، ۲۵ اگست-۵ سپتمبر ۱۹۸۰: گزارش تهیه شده توسط سکرتریت (نشریه ملل متحد، شماره چاپ ۴.IV.۸۱E) فصل ۱، بخش ب، قطعنامه ۵.

91 طبق اصول اساسی در مورد استفاده از زور و اسلحه توسط مسئولین تنفیذ قانون (۱۹۹۰)، اصل ۹. یگانه وضعیت دیگری که در آن وابستگان دولت می توانند از قوه مرگبار استفاده کننده اجرای حکم اعدام در مطابقت با حقوق و معیار های بین الملل و در شرایط جنگ مسلحانه مطابق الزامات قانون بشر دوستانه بین المللی است.

92 رودلی، ان. ۱۹۹۰، رفتار با زندانیان طبق حقوق بین الملل، چاپ دوم، مطبعة کلاریندن، آکسفورد، صفحه ۱۸۲.

93 اصول جلوگیری و تحقیق موثر از اعدام های فراقانونی، خودسرانه و صحرایی، ایکاسوس، قطعنامه شماره ۶۵/۱۹۸۹ فقره ۱.

94 کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتار یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی یا تحقیر آمیز (۱۹۸۴) ماده ۱.

95 کمیته منع شکنجه توضیح داده است که "عناصر قصد و هدف [...] شامل تحقیق عینی از انگیزه های عاملین شکنجه نمی شود، بلکه باید معیین های عینی طبق حالات باشند."؛ کمیته منع شکنجه، تبصره عمومی شماره ۲. (تطبیق ماده ۲ توسط کشور های عضو)، CAT/C/GC/2 مورخ ۲۴ جنوری ۲۰۰۸، فقره ۹.

اعمال آن لزوماً هدف مشخصی نداشته باشد.⁹⁶ مثل شکنجه، بدرفتاری بطور مستقیم و یا غیر مستقیم دخالت یک مسئول دولتی را شامل می شود.⁹⁷

رفتار یا مجازات ظالمانه یا غیر انسانی: رفتار یا مجازات ظالمانه یا غیر انسانی می تواند درد و رنج کمتری نسبت به شکنجه بر شخص وارد کند و حتمی نیست که برای مقصد مشخصی اعمال شده باشد.⁹⁸

رفتار یا مجازات تحقیر آمیز: رفتار یا مجازات باید از یک حد معینی از تحقیر و یا اهانت فرا تر برود تا به عنوان رفتار یا مجازات "تحقیر آمیز" یا "غیر انسانی" شناخته شود.⁹⁹ ارزیابی رفتاری به هدف تثبیت "تحقیر آمیز" و یا "غیر انسانی" بودن آن، بر اساس بررسی تمامی حالات و شرایط یک قضیه صورت می گیرد که شامل ارزیابی مدت و روش آن رفتار، تأثیرات جسمی و/یا روحی آن، و جنسیت، سن و وضعیت صحتی شخص قربانی می شود.¹⁰⁰ برای مثال، شرمساری که از اثر سلب آزادی شدن شخصی برای تطبیق اقدامات تأدیبی علیه آن شخص، بر وی عاید می گردد رفتار یا مجازات تحقیر آمیز محسوب نمی شود.¹⁰¹ مجازات جسمی¹⁰² نوعی از رفتار یا مجازات تحقیر آمیز است.¹⁰³

---

96 تیبینا، پولونا، کتاب رهنمود گزارشدهی موارد شکنجه، چاپ دوم، مرکز حقوق بشر، دانشگاه ایسکس، ۲۰۱۵، صفحه ۲۳.

97 کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتار یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی یا تحقیر آمیز (۱۹۸۴)، ماده ۱۶(۱)؛ همچنین مراجعه شود به مراسلات شماره ۲۶۱/۲۰۰۵، عثمانی در مقابل صربستان، فیصله مصوب کمیته منع شکنجه مورخ ۸ می ۲۰۰۹، فقره ۱۰.۵. توجه شود که کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی تعریف شکنجه را تنها محدود به اعمالی که در آن مسئولین دولتی دخیل باشند، نمی کند، مراجعه شود به ماده ۷ و تبصره عمومی شماره ۲۰، فقره ۲ کمیته حقوق بشر.

98 این دیدگاه از سوی کمیته منع شکنجه اتخاذ شده است. اما کمیته معیاری را برای آستانه درد و رنجی که بتواند رفتار مشخصی را شکنجه قرار دهد تعیین نکرده است؛ مراجعه شود به تبصره عمومی شماره ۲: تطبیق ماده ۲ توسط کشور های عضو (۲۰۰۸)، فقره ۱۰.

99 مراسله شماره ۲۶۵/۱۹۸۷، وولان در مقابل فنلاند، دیدگاه های مصوب کمیته حقوق بشر مورخ ۷ اپریل ۱۹۸۹، فقره ۹.۲.

100 مراسله شماره ۲۶۵/۱۹۸۷، وولان در مقابل فنلاند، دیدگاه های مصوب کمیته حقوق بشر مورخ ۷ اپریل ۱۹۸۹، فقره ۹.۲.

101 مراسله شماره ۲۶۵/۱۹۸۷، وولان در مقابل فنلاند، دیدگاه های مصوب کمیته حقوق بشر مورخ ۷ اپریل ۱۹۸۹، فقره ۹.۲.

102 به عنوان مجازاتی تعریف شده است که در آن قوه فیزیکی به هدف وارد کردن میزانی از درد و ناراحتی، ولی خفیف، بکار می رود. مراجعه شود به تبصره عمومی شماره ۸: حق کودک برای محافظت در برابر مجازات جسمی و سایر اشکال ظالمانه، یا تحقیر آمیز مجازات (۲۰۰۶)، فقره ۱۱.

103 تبصره عمومی شماره ۸: حق کودک برای محافظت در برابر مجازات جسمی و سایر اشکال ظالمانه، یا تحقیر آمیز مجازات (۲۰۰۶)، فقره ۱۱.

ضمیمه ۲ - نظریات مطرح شده از سوی مقامات حاکم

د افغانستان اسلامي امارت
د بهرنیو چارو وزارت

Islamic Emirate of Afghanistan
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

امارت اسلامی افغانستان
وزارت امور خارجه

ریاست حقوق بشر و امور بین المللی زنان

درجه اهمیت

مهم:

محرم:

عادی:

شماره: 1094

تاریخ: 1443/ 12 /08

موضوع: ارائه نظریات و تبصره ها در مورد مسوده گزارش حقوق بشر یوناما

ضمایم: 8 ورق

یادداشت

وزارت امور خارجه امارات اسلامی افغانستان با اظهار تعارفات به دفتر هیئت معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما)، احتراماً اشعار می دارد:

بدین وسیله نظریات و تبصره های وزارت های محترم امور داخله و امر بالمعروف و نهی عن المنکر، ادارات محترم تنظیم زندانها و لوی خاړنوالی امارت اسلامی افغانستان در مورد مسوده گزارش بخش حقوق بشر هیئت معاونت سازمان ملل متحد منجیت ضمیمه در قید (8) ورق پیوست یادداشت هذا به آن اداره محترم ارسال است.

متمنست نظریات و یافته های وزارتخانه ها و ادارات فوق الذکر امارت اسلامی افغانستان را شامل نسخه نهایی گزارش خویش نمایند.

وزارت امور خارجه امارت اسلامی افغانستان با اغتنام از فرصت به تجدید احترامات فایقه می پردازد.

به دفتر هیئت معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما) بخش حقوق بشر

د افغانستان اسلامي امارت
د بهرنیو چارو وزارت

Islamic Emirate of Afghanistan
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

امارت اسلامی افغانستان
وزارت امور خارجه

ریاست حقوق بشر و امور بین المللی زنان

ضمیمه یادداشت شماره 1094

نظریات اداره تنظیم امور زندانها در باره وضعیت زندان های اداره:

اداره تنظیم امور زندان ها از همکاری و شریک سازی مسوده گزارش وضعیت زندان ها از ماه اگست 2021 الی ماه می 2022 توسط دفتر محترم معاونیت حقوق بشر سازمان ملل متحد (یوناما) استقبال و قدردانی نموده و خواهان تداوم همکاری و حمایت از برنامه های اصلاحی این اداره غرض تامین حقوق بشری زندانیان مطابق به قوانین ملی و بین المللی می باشد. این اداره گزارش دفتر محترم یوناما را در ارتباط به وضعیت زندان ها و زندانیان به دقت مورد مطالعه و ارزیابی قرار داده و اینک نکته نظریات خویش را پیرامون موضوع ذیلا ارایه میدارد:

تعقیب وضعیت بی سرنوشتی زندانیان

دفتر محترم یوناما در بخش "ب" سفارش شماره (17) خواهان ایجاد میکانیزم غرض نظارت از زندان ها گردیده است. اداره تنظیم امور زندان ها خویش را مطابق به قوانین نافذه بشمول "قواعد مندیلا" متعهد میداند تا زندان ها ریاست هماهنگی با نهادهای عدلی و قضایی عرض تعقیب و پیگیری دوسیه های زندانیان در نهاد های عدلی و قضایی فعالانه و بگونه مستمر این فعالیت را به پیش می برد. همچنان به منظور رسیدگی به شکایات به دوسیه های بی سرنوشت و تا اکنون این ریاست از طریق برنامه های نظارتی خویش، بی سرنوشتی زندانیان را شناسایی، گزارشات آنرا پیشکش مقام و به آنها رسیدگی صورت گرفته است.

قابل یادآوری است یکی از عوامل تاخیر در رسیدگی به دوسیه ها طی ماهای گذشته زندانیان تراکم زندانیان و عدم فعال بودن تمامی نهادهای عدلی و قضایی می باشد اما خشبختانه امارت اسلامی افغانستان از زمان فتح بدینسو در زمینه فعال سازی مجدد بخشهای عدلی و قضایی موفق عمل نموده و فعالیت های آن رو به توسعه و افزایش می باشد.

اداره تنظیم امور زندان ها تا اکنون غرض رسیدگی به بی سرنوشتی زندانیان در نهاد های عدلی و قضایی اجراءات ذیل را مرعی داشته است:

به اساس در خواست اداره زندان هیئت های قضایی از جانب ستره محکمه محترم به محلات سلب آزادی توظیف و در قسمت تعیین سرنوشت زندانی ها اقدام عاجل نموده اند. چنانچه در گزارش شما نیز دیده می شود.

اکنون محاکم و اداره لوی خارتوالی فعال گردیده است و جلسات قضایی پیرامون محاکمه متهمین و صدور فیصله شرعی و قانونی، بطور مداوم جریان دارد.

با آنهم این اداره بطور مکرر از طریق ستره محکمه و سایر نهادهای عدلی و قضایی در قسمت بی سرنوشتی در تماس است و جلسات مکرر هماهنگی عرض اجراءات بهتر دایر گردیده است تا از بی سرنوشتی متهمین به حد ممکن جلوگیری گردد.

علاوه برآن، با وجود اینکه محاکم جلسات قضایی خویش را غرض محاکمه متهمین آغاز نموده است، اما اداره زندان به آن بسنده ننموده است، اخیراً طی درخواست رسمی از ستره محکمه مبنی بر از بین بردن پی سر نوشتی متهمین در زندانها، هیئت های قضایی جدید را در مکزو ولایات (چنانکه قبلاً تعیین نموده بود) تعیین نمایند که خوشبختانه همین اکنون که این یادداشت تدوین می گردد، شاهد حضور هیئت های قضایی در محلات سلب آزادی غرض رفع نگرانی های اداره تنظیم امور زندان ها در مود تعیین سرنوشت زندانیان هستیم که این امر قابل قدر است.

در مورد وکالت متهمین هیچ محدودیتی ازطرف اداره تنظیم امور زندانها وجود ندارد، بلکه این اداره با وزارت عدلیه در تماس و جلسات مکرر داشته است تا در قسمت وکالت همکاری نمایند که آن وزارت اعلام همکاری خویش را بطور رسمی نموده است. اخیراً لیست از مساعدين حقوقی خویش را غرض همکاری در مرکز ارسال نموده است که با مراکز ذیربط شریک شده است.

رویه و رفتار با زندانیان (تامین حقوق زندانیان)

در بخش دیگر گزارش دفتر محترم یوناما از موجودیت مشکلات در زمینه تهیه غذا مناسب و کافی برای زندانیان، مشکلات صحتی و حفظ الصحه و نگهداری مجوزین همراه بزرگسالان تذکر رفته است.

اداره تنظیم امور زندانها در راستای رسیدگی به مشکلات زندانیان در بخش های عرضه خدمات (اعاشه، اباتاه، صحت، و حفظ الصحه) و تامین سایر حقوق زندانیان میکانیزم های نظارتی فعال دارد.

در بخش دیگر گزارش دفتر محترم یوناما از اكمال غذای مورد نیاز زندانیان توسط خانواده های زندانیان تذکر رفته، در حالیکه این اداره با این قسمت گزارش موافق نبوده و در زمینه اعاشه زندانیان اداره زندانها طرح ازدیاد بودجه روزانه از 85 افغانی به 130 افغانی افزایش را به ریاست الوزراء ارایه نموده و قرار است تابلوی جدید غذایی برای مجبورین و زندانیان تهیه و در نظر گرفته شود. با آن هم همین اکنون این اداره از طریق منابع مختلف در سه وعده غذایی، موارد خوراکی و غذای کامل بشمول گوشت، انواع سالند، میوه و شیر خشک را برای زندانیان فراهم نموده، مجبورین و زندانیان از این رهگذر خرسند و راضی هستند.

اداره زندانها نگهداری مجوزین با بزرگساران در محل و یا هم نزدیک به همدیگر را رد می نمایند، اما موجودیت مجوزین را در زندان های بضي ولایات بنابر مشکلات مالی در محلات که بزرگسالان از آن محل تخلیه شده اند می پذیرد.

برعلاوه در خصوص برنامه های اصلاح و تربیت مجدد این اداره می پذیرد که اداره زندانها بنابر مشکلات مالی نمیتواند برنامه های تعلیمی و حرفه آموزی را در بخش های مختلف برای مجبورین و همچنان بزرگ سالان راه اندازی نمایند. این اداره بارها بخاطر فعال سازی مکاتب و راه اندازی برنامه های تعلیمی و حرفه آموزی برای مجوزین و زندانیان موضوع را همراه با دفاتر محترم ملل متحد و همچنان سایر نهاد های همکار شریک و خواهان همکاری و سهمگیری آنان غرض فعال سازی مجدد این بخش ها گردیده که تا اکنون پاسخ مثبت در یافت نه کرده است.

بدینوسیله متمنی است تا با توجه به موارد فوق الذکر دفتر محترم یوناما مسوده گزارش بخش زندانهای خویش را اصلاح فرموده، ممنون سازند. بر علاوه در صورت نیاز این اداره نمی تواند اسناد حمایتی لازم را همراهی آن دفتر محترم شریک سازد.

نظریات وزارت امور داخله:

طوریکه شما در جریان قرار دارید در سال 1400 تحولات بزرگ در سطح کشور رونما گردید که منجر به سقوط نظام جمهوریت و روی کار آمدن حکومت امارت اسلامی گردید که در پی این تغییرات یک سلسله مشکلات و چالش ها در عرصه های امنیتی، اجتماعی و اقتصادی بوجود آمد که مسایل نقض حقوق بشر از این امر مستثنی نبوده است.

ریاست حقوق بشر وزارت امور داخله بعد از پیروزی امارت اسلامی افغانستان جهت حفاظت از افراد ملکی، افراد و اشخاص در معرض خطر خشونت و نقض حقوق بشر پلانه‌های پیشبینی شده را ترتیب و به منصبه اجرا قرار داده است.

طبق پلان‌های مطروحه هیئت تحت ریاست مل پاسوال علی اکبر پروانه رئیس حقوق بشر توظیف شده تا وضعیت حقوق بشری را در سطح مرکز مورد غور و بررسی قرار دارد یافته‌ها و گزارشات خویش را به مقامات صالحه تقدیم خواهند نمود.

وزارت امور داخله برای حمایت از طبقه اناث و خانواده‌های شان زمینه را فراهم ساخته تا معاشات و امتیازات شان بدون اینکه بالای و ظایف خویش حاضر باشند پرداخت نموده است و حدود بیشتر از (1650) تن از منسوبین اناثیه فعلاً در چوکات وزارت امور داخله فعالیت دارند.

رسیدگی به قضایای خشونت‌ها:

اداره مرکز اطلاعاتی 119 پولیس به منظور رسیدگی به موقع قضایای چون تجاوزها، ازدواج‌های اجباری، خودکشی و خشونت فعالیت خود را دوباره آغاز نموده از ابتدای روی کار آمدن امارت اسلامی به تعداد (76) قضایا رسیدگی صورت گرفته و این روال ادامه داد.

سلوک و رفتار با زندانیان.

ریاست حقوق بشر وزارت امور داخله با در نظر داشت فرامین، مصوبات، اوامر، پالیسی‌ها و طرزالعمل‌ها در 34 قومندانی امنیه ولایات حوزه‌های امنیتی و ولسوالی‌ها آمریت‌های حقوق بشر تعیین نموده وقتاً فوقتاً از محابس کشور بازدید و کنترل می‌نماید. همچنان وزارت امور داخله پالیسی طرزالعمل سلوک رفتار پولیس تهیه گردیده تا مطابق آن عمل نمایند.

نظریات لوی خاړنوالی

طوریکه اسناد ضمیموی مکتوب واصله مطالعه گردید، یکتعداد قضایای شامل مسوده گزارش متذکره قبلاً توسط بخش حقوق بشر دفتر محترم یوناما ذریعه ایمیل به این اداره ارسال گردیده بود. متعاقباً لوی خاړنوالی در پاسخ به ایمیل متذکره خواستار اسناد و مدارک کافی در رابطه به قضایای ارسال شده گردید، اما تا اکنون بخش حقوق بشر دفتر محترم یوناما به اساس پالیسی آن اداره معلومات مطالبه شده را در اختیار این اداره قرار نداده است

بدینوسیله موضوع احتراماً نگاشته شد، در صورتیکه اسناد حمایتی کافی پیرامون موضوعات فوق الذکر در اختیار این اداره قرار گیرد، در رابطه به موضوع با رعایت اسناد تقنینی مربوطه اجراءات مقتضی خواهد گردید.

د امر بالمعروف او نهی عن المنکر وزارت نظریات:

دا چې د امر بالمعروف او نهی عن المنکر وزارت د ټولنې د اصلاح چارې په غاړه لري خو تر اوسه یې په ټولو لسو میاشتو کې څوک وهلې نه دي او نه یې چاته زیان او آزار رسولې د قتل آوازي کیسې خو بیخي لري خبره ده .

لومړۍ: تر اوسه ښځو ته په هېڅ ځای کې د جامو مشخص کیدلو په اړه څه ندې ويلي او نه یې د سینګار او نه سینګار په اړه کوم څه ويلي دي او همدا راز د ښځینه و د کالیو د استعمال لپاره د نانځکو یا بتانو استعمال په اړه یوازي توصیه شوي هېڅ بندیز ندی شوي خو بغیر له محرم نه وتل ۷۸ کیلو متره ورها خوا یا حجاب نه کول دا یو شرعی اصل دی اما په دي هم څوک وهل شوي ندې .

د پارکونو د جلاوالي په اړه باید ووايو چې زموږ ټولنه یوه سني او اسلامی ټولنه ده ټولنه مو همدا غواړي او په دغه توګه کولي شي چې ښځینه په آزاده او مصئوننه توګه تفریح وکړي نو ځکه مو دا ويلي همدا راز د حجاب

په اړه هم دوه مراحل د توصیې دي او دریم او څلورم مراحل یې درې ورځې بند او تعزیز دی هغه تر محکمي اړوند دي خو موږ تر اوسه په تېرو دوه میاشتو کې دغې مرحلې ته نه یو محتاج شوي بلکې خویندې مو په خوښه حجاب مراعات کوي چې تاسو یې له حجاب په دفاع او حمایت په اکثر وولاتو کې غوندې هم شاید لېدلي وي .

د نورو ترڅنګ د نا څرګند قانون خبره شوي چې دا هیڅ واقعیت نلري بلکې موږ یوه ځانګړې لایحه طرز العمل او خپل قانون لرو چې ټول کارکوونکي مو د هغه له مخې خپل کارونه پر مخ وړي .

یوه بله خبره هغه دا چې وېل شوي دي د امر بالمعروف په خبرو کې تناقض دی وایي توصیې کوو خو ځینو موادو کې جدیت دی رښتیا هم د اسلام احکام معلوم دي چې ځینو کې یې عملی کول نرمښت غواړي او ځینو ځایونو کې چې کول یې حرام وي بیا جدیت ته اړتیا لري خو بیا وایو چې سزا زموږ نه بلکې هغه د محکمي کار دی چې د شرعي قانون له مخې چلند ورسره کیږي .

مخکې مو هم یادونه کړې چې د امر بالمعروف کارمندان خپلسري کارونه ته نه پرېښودل کیږي او د نظام نور خلک هم که چېرې خلکو سره ظلم زیاتي یا دخلکو حق تلفي وکړي او خلک موږ ته عارض شي موږ به یې مخه نیسو او چارواکو ته به د قانون له مخې د محکمي له لارې سزا ورکړو .

د بې محرمه سفر په اړه هم مخکې یادونه شوي چې شریعت ورته خپل ټاکلی حد معین کړی کوم چې ۷۸ کیلو متره ده لدې څخه کمه اندازه کې هیڅ څوک حق نه لري چې مخه یې ونیسي هغه که عام چارواکي وي یا د امر بالمعروف خلک په دې اړه نه دتخار او نه د هلمند نه دبل کوم ولایت قضیه حقیقت لري .

د موبایلونو نه پلټلو په اړه زموږ فرمان واضح نشر شوي چې هیڅوک دا حق نه لري که څوک یې ترسره کړي له قانوني چلند سره به مخ شي همدا راز دسلمانانو په اړه موږ توصیه کوو او کړي موده خو څوک زورول شوي نه دي د بې حجابۍ په صورت کې هم ښځه هیڅ کله نه وهل کیږي او نه بندي کیږي د جوماتونو حاضري له فکر هم لري ده په دې اړه ټول څه واقعیت نلري .

جوماتونو نه د تګ له امله څوک نه وهل کیږي بدخشان کې کومه قضیه چې په پوهنتون کې ترسره شوي وه د امر بالمعروف ریاست له لوري عاملین یې نیول شوي او بنديان شوي چې وروسته د وهل شویو له لوري تر ښښې وروسته خوشې شول .

د سزا برخه د امر بالمعروف نده البته که څوک په خپل سر سزا ورکوي امر بالمعروف هغه وخت کې د مخنیوي حق لري چې سزا ورکوونکو په اړه څوک ورته شکایت وکړي او کومو ځایو کې چې نوي سزا ورکول کېږي زموږ د چارواکو شتون هلته نده تثبیت شوی او چې چېرته شوي داسې موارد شته چې چارواکي منفک شوي او یا بنديان شوي دي .

دبلځ ولایت پیښه کې د امر بالمعروف محتسبینو شتون هیڅ واقعیت نلري چې ګواکې هغوي هم دښځې د کښته کولو پر مهال هلته شتون درلود او پدې اړه ورته شکایت هم نده شوی چې دقضیې پلټنه وکړي .

بیان گزارش